T: +31 (0)50 521 57 57
E: groningen@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 253, 9700 AG Groningen
Paterswoldseweg 810, 9728 BM Groningen
Nederland

Aan het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Fryslân
T.a.v. de heer S. Buma
Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN

Groningen, 20 maart 2026

Kenmerk : EK/JW/AMT/1049812/001
Betreft : jaarrekening 2025 van Veiligheidsregio Fryslân

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hierbij ontvangt u een gewaarmerkt exemplaar van de jaarstukken 2025, voorzien van onze controleverklaring d.d. 20 maart 2026.

Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief. Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Wij verzoeken u bij openbaarmaking van de controleverklaring gebruik te maken van het exemplaar van de controleverklaring die niet is voorzien van een persoonlijke handtekening.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat u het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening opneemt en openbaar maakt in de sectie "Overige gegevens" van de jaarstukken 2025, die overeenkomen met het bijgevoegde gewaarmerkte, mits het algemeen bestuur de gecontroleerde jaarrekening ongewijzigd vaststelt.

Overigens wijzen wij erop dat, indien tot het algemeen bestuur omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog voor de algemene vergadering moet worden gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 2:362 lid 6 BW en artikel 2:380a BW. Uiteraard vervalt in die situatie onze bovengenoemde toestemming.

Indien u deze jaarstukken waaronder de door de accountant gecontroleerde jaarrekening opneemt op uw eigen website, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op uw eigen website. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde jaarstukken, waaronder de door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

**Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171186.
BDO Audit & Assurance B.V. handelt tevens onder de namen: BDO Audit & Assurance B.V., BDO Accountants, BDO IT Risk Assurance.
BDO Audit & Assurance B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid,
en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam "BDO" optreden.
BDO is de merknaam die wordt gebruikt ter aanduiding van het BDO-netwerk en van elk van de BDO Member Firms.**

Conform wettelijke verplichting moet u uiterlijk voor 1 juli 2026 de WNT-gegevens openbaar en toegankelijk maken. Dit kan door de WNT-gegevens op de website van uw organisatie te plaatsen. De WNT-gegevens dienen overeen te komen met de gecontroleerde WNT-verantwoording en dienen voor een periode van tenminste zeven jaar vrij toegankelijk en eenvoudig te vinden zijn. Publicatie van de WNT-gegevens bij de Kamer van Koophandel is hiervoor niet voldoende; de WNT-gegevens zijn dan niet openbaar toegankelijk, maar slechts na betaling te raadplegen.

Een exemplaar van de jaarrekening dient te worden vastgesteld door het algemeen bestuur. Ten behoeve van ons dossier ontvangen wij graag een kopie van de ondertekende notulen van de algemene vergadering met daarin de vaststelling van de jaarrekening.

Hoogachtend,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

Paraaf voor waarmerkingsdoelienden:

E.R. Kuik – van Wijk RA MSc

Bijlagen:
- gewaarmerkt exemplaar jaarstukken 2025
- de controleverklaring voorzien van een originele handtekening
- een los exemplaar van de controleverklaring voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening (“was getekend”)
- twee exemplaren van het accountantsverslag (voor intern en extern gebruik)
- exemplaar rapportage IT-audit

Programmabegroting 2027

Veiligheidsregio Fryslân

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2027 van Veiligheidsregio Fryslân. In deze begroting beschrijven wij de prioriteiten en financiële kaders voor het komende jaar en geven wij richting aan de uitvoering van onze taken op het terrein van publieke gezondheid, crisisbeheersing en brandweerzorg.

Veranderende omgeving
De omgeving waarin wij opereren verandert voortdurend. De vorming van een nieuw kabinet kan nieuwe beleidsaccenten met zich meebrengen. Tegelijkertijd blijft de financiële druk op gemeenten en veiligheidsregio's hoog. Personeelstekorten, stijgende kosten, complexere regelgeving en hogere verwachtingen van inwoners vergroten de druk op de publieke uitvoering. Ontwikkelingen als digitalisering, klimaatverandering en vergrijzing hebben directe invloed op onze taken. In deze context zijn bestuurlijke rust, financiële beheersing en een betrouwbare uitvoering essentieel.

Koers per domein
Binnen de publieke gezondheid zetten wij de ingezette koers voort. De regionale preventie-infrastructuur wordt verder versterkt in samenhang met landelijke akkoorden.
Mentale gezondheid, jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding en een gezonde leefomgeving blijven centrale pijlers. De keuze om onze preventieve taken te handhaven en structureel te borgen onderstreept het vertrouwen in de maatschappelijke waarde van de GGD.

Binnen Brandweer Fryslân werken wij verder aan toekomstbestendige huisvesting, vakbekwaamheid en duurzame paraatheid. Nieuwe risico's, zoals de energietransitie en klimaatontwikkelingen, vragen om voortdurende aanpassing van onze operationele inzet.

Bij Crisisbeheersing ligt de focus op de regionale vertaling van de Landelijke Agenda Crisisbeheersing en op het versterken van een weerbare en veerkrachtige samenleving. Dat vraagt om een organisatie die 24/7 inzetbaar is en beschikt over een sterke informatiepositie.

Tot slot
Hoewel elk domein zijn eigen dynamiek kent, werken wij vanuit één gezamenlijke ambitie: een veilig en gezond Fryslân, waarin brandweerzorg, crisisbeheersing en publieke gezondheid elkaar versterken. Ons uitgangspunt blijft dat wij onze dienstverlening zorgvuldig en doelmatig uitvoeren, met een blijvende balans tussen kwaliteit en kosten en met oog voor de veranderende behoeften van inwoners.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

De begroting 2027 is op 2 juli 2026 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter	**Secretaris**
De heer Mr S. van Haersma Buma	De heer L.J. Gebben

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Inhoudsopgave

Voorwoord 2

1. Algemeen 5

1.1. Meerjarig financieel kader 5

2. Programmaplan Gezondheid 6

2.1. Doel van het programma 6
2.2. Algemeen 8
2.2.1 Lyts & jong: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind 8
2.2.2 Elkenien 9
2.2.3 Organisatie 12
2.3. Baten en lasten in 2027 13

3. Programmaplan Crisisbeheersing 16

3.1. Doel van het programma 16
3.2. Speerpunten Veiligheid 16
3.3. Resultaten in 2027 17
3.4. Baten en lasten in 2027 19

4. Programmaplan Brandweer 22

4.1. Doel van het programma 22
4.2. Speerpunten 22
4.3. Resultaten Brandweer Fryslân in 2027 22
4.4. Baten en lasten Brandweer in 2027 24

5. Financiën en kengetallen 27

6. Algemene dekkingsmiddelen 28

7. Paragrafen 29

7.1. Financiering 29
7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 31
7.3. Bedrijfsvoering 35
7.3.1 Inleiding 35
7.3.2 Goed werkgeverschap 35
7.3.3 Integriteitsbeleid en gedragscode 35
7.3.4 Privacy & security 35
7.3.5 Organisatiethema's 36
7.4. Onderhoud kapitaalgoederen 40
7.5. Verbonden partijen 40
7.6. Wet open overheid 41

8. Financiële begroting 43

8.1. Overzicht van baten en lasten 43
8.2. Financiële positie 47

Bijlage 1. Bijdrage per gemeente 2027-2030 51
Bijlage 2. Investeringskredieten 2027 56

1. Algemeen

1.1. Meerjarig financieel kader

Het algemeen bestuur stelde op 12 maart 2026 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief zijn de reguliere indexatie, de beleidsmatige ontwikkelingen en de overige autonome ontwikkelingen verwerkt. Dit kader vormt het uitgangspunt voor de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028–2030.

Autonome ontwikkelingen

In de begroting zijn de budgetten voor materiële kosten en loonkosten conform de financiële verordening geïndexeerd.

- ***Indexering materiële kosten***
  Voor de materiële kosten wordt aangesloten bij de consumentenprijsindex (CPI), zoals opgenomen in de septembercirculaire van het gemeentefonds, twee jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar. De in de septembercirculaire 2025 gepresenteerde CPI bedraagt voor 2027 2,5%. Voor de jaren 2028 tot en met 2030 wordt uitgegaan van een jaarlijkse index van 2,1%. Deze percentages sluiten aan bij de uitgangspunten uit de kaderbrief 2027–2030.

- ***Indexering loonkosten***
  Op 20 januari 2026 is een voorlopig onderhandelingsresultaat bereikt voor de cao Veiligheidsregio's, met een looptijd van 1 augustus 2025 tot 1 augustus 2027. In dit akkoord zijn loonstijgingen overeengekomen van 4,1% per 1 augustus 2025, 3,1% per 1 augustus 2026 en 0,1% per 1 januari 2027. Deze afspraken zijn verwerkt in de begroting.

  Het cao-akkoord loopt tot 1 augustus 2027.Voor de periode daarna zijn nog geen nieuwe afspraken gemaakt. Voor de verdere raming van de loonkostenontwikkeling wordt daarom – conform bestuurlijke afspraak – aangesloten bij de loonvoet sector overheid uit de septembercirculaire van het gemeentefonds. Voor 2027 wordt uitgegaan van een stijging van 3,5%. Voor de jaren daarna bedragen de gehanteerde indexaties 4,3% in 2028, 5,1% in 2029 en 3,8% in 2030. Deze percentages zijn verwerkt in de meerjarenraming en vormen het uitgangspunt voor de structurele ontwikkeling van de personeelslasten.

- ***Ontwikkelingen Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR)***
  Op 15 oktober 2025 hebben de minister van Justitie en Veiligheid, het Veiligheidsberaad en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten bestuurlijke afspraken gemaakt over de versterking van de maatschappelijke en regionale weerbaarheid. Onderdeel hiervan is een structurele versterking van de veiligheidsregio's voor crisisbeheersing en lokale en regionale weerbaarheid. In dit kader wordt de BDuR in 2026 landelijk verhoogd met € 8 miljoen. Vanaf 2027 betreft dit een structurele ophoging van € 25 miljoen per jaar. Voor Veiligheidsregio Fryslân betekent dit een aanvullende bijdrage van circa € 350.000 in 2026 en structureel circa € 1,1 miljoen vanaf 2027.

  Deze middelen zijn expliciet bestemd voor de versterking en intensivering van regionale weerbaarheid in het kader van crisisbeheersing en dienen ook als zodanig te worden ingezet. De middelen hebben een structureel karakter en zijn inhoudelijk geoormerkt voor deze versterkingsopgave. Zij bieden geen generieke ruimte binnen de exploitatie, maar zijn gericht op het duurzaam versterken van de crisisbeheersingsfunctie en de regionale weerbaarheid.

  De financiële vertaling van deze ophoging is verwerkt in de begroting 2027 en de meerjarenraming.

2. Programmaplan Gezondheid

2.1. Doel van het programma

Een gezonde basis 'foar elkenien'. Dat is het doel van ons programma. Vanuit de verschillende levensfasen is het daarom onze missie om ons in te zetten voor:

- *Elkenien:* een gezond leven in een gezonde en veilige omgeving;
- *Lyts:* een gezonde kansrijke start voor ieder kind;
- *Jong:* gezond opgroeien in een kansrijke omgeving;
- *Grut:* gezondheidspotentieel versterken;
- *Wiis:* gezond en vitaal ouder worden.

Agenda Publieke Gezondheid

De Agenda Publieke Gezondheid 2023-2026 benoemt voor deze thema's de vraagstukken voor de publieke gezondheid in Fryslân. Het is het fundament voor de samenwerking tussen de Friese gemeenten onderling en de samenwerking met de GGD.

Leeswijzer

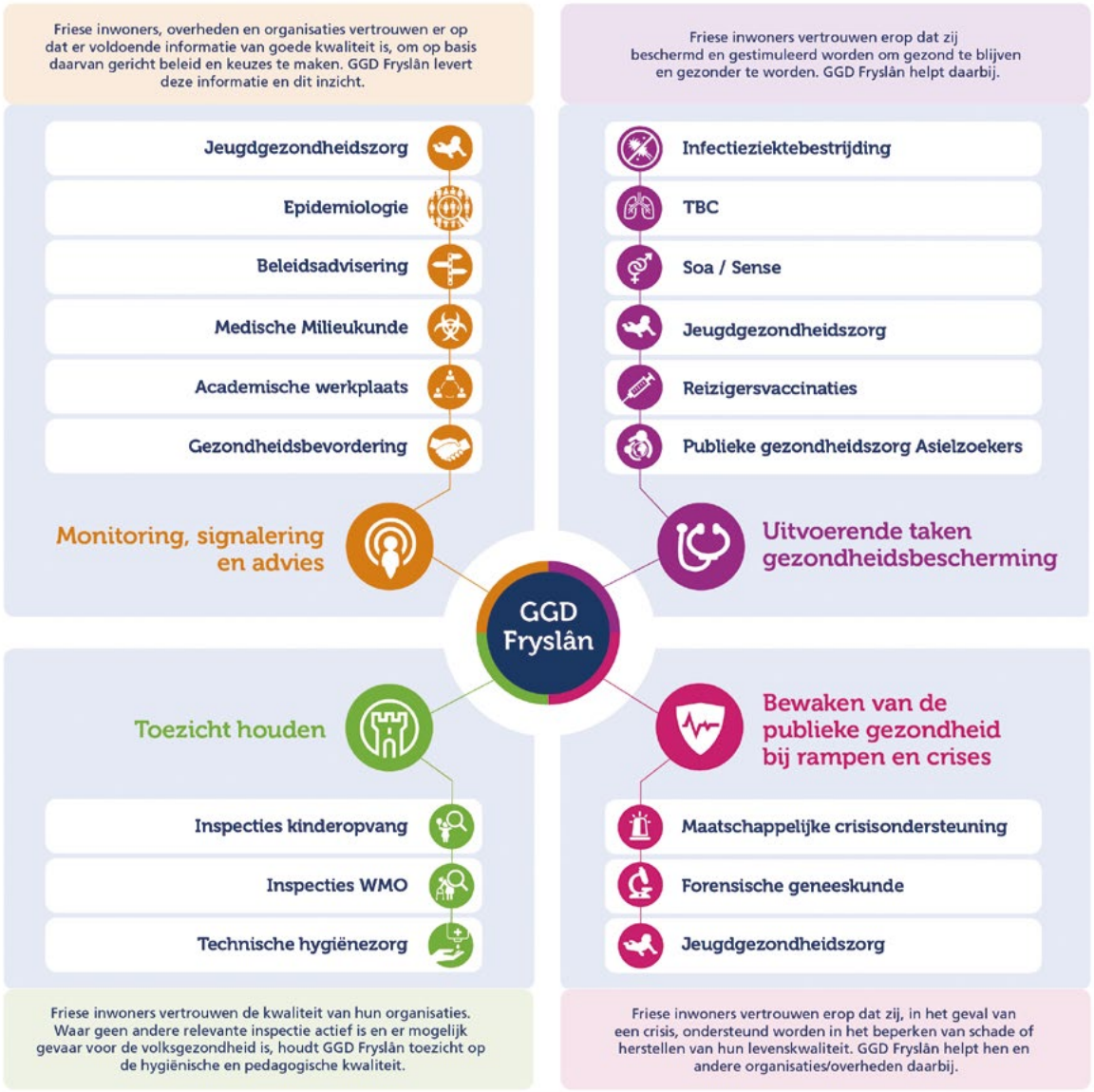
Het programmaplan is opgebouwd uit de levensfasen die GGD Fryslân hanteert: Elkenien, Lyts, Jong, Grut en Wiis. Onder iedere levensfase volgen we de opbouw van de vier pijlers die we ook in de financiële begroting hanteren:

- Monitoring, signalering en advies
- Uitvoerende taken gezondheidsbescherming
- Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis
- Toezicht houden

Hiermee doen we recht aan de Meerjarenkoers 2023-2026 en aan de traditionele opbouw van de begroting in pijlers, zoals gehanteerd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en bij de benchmarks van de GGD'en in Nederland (zie figuur 'De taken van GGD Fryslân').

De taken van GGD Fryslân

Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!

2.2. Algemeen

GGD Fryslân opereert in een dynamische context waarin diverse landelijke, regionale en gemeentelijke ontwikkelingen van invloed zijn op beleid en uitvoering. Het gaat om ontwikkelingen met mogelijke impact, waarvan de gevolgen en keuzes nog niet volledig duidelijk zijn en die afhankelijk zijn van besluitvorming op andere bestuurlijke niveaus.

Landelijke en regionale preventieontwikkelingen versterken elkaar en vragen om een samenhangende benadering. Het principe Health in/for all policies vormt hierbij ons bestuurlijke en beleidsmatige kader. De samenhangende preventiestrategie van het ministerie van VWS geeft landelijke richting, terwijl de regionale preventie-infrastructuur (RPI) de organisatorische basis vormt voor onze regionale samenwerking en uitvoering. Met het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) krijgt de regionale preventie-infrastructuur een extra impuls.

Daarnaast werken we aan het versterken van weerbaarheid en veerkracht in de samenleving. Hierbij hebben we aandacht voor vroegsignalering, paraatheid bij gezondheidscrises, sociale veiligheid en gezondheidsvaardigheden.
In het licht van maatschappelijke opgaven, veranderende samenwerking en arbeidsmarktkrapte werken we aan de doorontwikkeling en toekomstbestendigheid van onze taken.
Dit vraagt om continue herijking van het aanbod en aandacht voor taakinvulling.
Binnen de jeugdgezondheidszorg (JGZ) ligt de focus op rolvastheid, effectiviteit, veiligheid en samenwerking in het lokale netwerk.
Verder verstevigen we de samenwerking binnen 3Noord om processen gezamenlijk te organiseren, efficiëntie te vergroten en expertise te borgen.

2.2.1 Lyts & jong: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind

Monitoring, signalering en advies

Aanpak schoolziekteverzuimbegeleiding
De afgelopen jaren is het schoolziekteverzuim toegenomen. Dit zorgt voor een hoge werkbelasting binnen onze dienstverlening. Voor goede begeleiding bij schoolziekteverzuim is de bewezen effectieve interventie Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen (MAZL) ontwikkeld. MAZL richt zich op het verhogen van schoolaanwezigheid via een integrale aanpak. Daarbij is samenwerking tussen leerlingen, ouders, JGZ, onderwijs, gemeenten en ketenpartners essentieel.

Een brede dekking van MAZL in Fryslân is ons langetermijnbeeld. Dit is in lijn met het wetsvoorstel Wet terugdringen schoolverzuim dat in voorbereiding is. Op dit moment neemt één gemeente (Súdwest-Fryslân) MAZL af binnen het aanvullend pakket. Voor de uitvoering van MAZL is extra inzet van JGZ-professionals nodig en voldoende beschikbaarheid van jeugdartsen. We kunnen MAZL niet alleen uitvoeren, commitment van scholen is cruciaal.

Naast de invoering van MAZL werken we binnen de jeugdgezondheidszorg aan een uniforme werkwijze voor de begeleiding bij schoolziekteverzuim in de overige gemeenten. Ook hierbij blijft de gezamenlijke inzet en het commitment van ketenpartners bepalend voor succes.

Centrale zorgverlener
In 2026 leggen we een notitie aan de bestuurscommissie Gezondheid voor. Doel hiervan is de gemeentelijke financiering, vanuit het AZWA, voor de centrale zorgverlener (CZV) tot 2030 te borgen. Eind 2025 contracteerde de zorgverzekeraar GGD Fryslân als zorgverlener voor de CZV. Hierdoor kunnen we in 2026 voor een deel van de CZV-trajecten zorgvergoeding aanvragen (voor kinderen met matig of verhoogd gewichtsgerelateerde gezondheidsrisico's). Dit zorgt ervoor dat het deel waarvoor in 2025 geen dekking was, nu wel kan worden gefinancierd. De zorgvergoeding draagt bij aan verdere borging en continuïteit van deze aanpak.
In 2026 werken we nader uit hoe we de middelen inzetten.

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Wijzigingen Rijksvaccinatieprogramma
De GGD past het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) tot 2030 stapsgewijs aan op basis van adviezen van de Gezondheidsraad en besluiten van het ministerie van VWS. We liggen op koers met deze implementatie, maar de financiële consequenties zijn nog niet volledig in beeld. Tegelijkertijd blijft de dalende vaccinatiegraad een belangrijk aandachtspunt, ondanks enkele positieve signalen zoals een stijging van de HPV-vaccinatiegraad.
Om de dalende vaccinatiegraad te keren, passen we onze werkwijzen aan in de richting van fijnmaziger vaccineren. Hoe we dit binnen de beschikbare middelen kunnen organiseren, werken we in 2026 verder uit.

2.2.2 Elkenien

Monitoring, signalering en advies

Regionale preventie-infrastructuur
In het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) zijn afspraken vastgelegd over het versterken van de regionale preventie-infrastructuur (RPI) op het snijvlak van zorg en sociaal domein. Doel is te komen tot een samenhangende, toegankelijke en effectieve preventieve basis, waarin lokale en regionale partijen gezamenlijk invulling geven aan gezondheid, welzijn en ondersteuning.

In het AZWA is opgenomen dat de GGD de coördinerende rol vervult binnen de regionale kennis- en preventie-infrastructuur, waaronder de ketenaanpakken op het gebied van gezondheid. Binnen de Friese preventieaanpak (FPA) werken we al op deze manier. Deze aanpak geldt landelijk als voorbeeld voor de invulling van de RPI.
Vanuit onze positie als verlengd lokaal bestuur verbinden wij gemeenten, zorg, sociaal domein en publieke gezondheid. We dragen bij aan regionale planvorming, kennisdeling, monitoring en advisering.

Landelijk wordt momenteel – in opdracht van het ministerie van VWS en in samenwerking met onder andere de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en GGD GHOR – een nadere verkenning uitgevoerd naar de inrichting en borging van de RPI. De uitkomsten worden uiterlijk in 2026 verwacht en leiden tot nadere afspraken over taken, verantwoordelijkheden en financiering. Op basis van deze definitieve landelijke kaders concretiseren we onze rol en inzet binnen de RPI verder. Dit kan leiden tot een mogelijke verdieping van de FPA en tot een verdere uitwerking van onze makel- en schakelrol tussen lokaal bestuur, regionale partners en landelijke (kennis)ontwikkelingen.

GGD Fryslân brengt de gezondheid van inwoners in kaart, combineert lokale data met landelijke inzichten en vertaalt deze naar praktisch toepasbaar beleid. Tegelijkertijd signaleren we trends, behoeften en knelpunten uit de uitvoering en brengen we deze in bij landelijke tafels. Daarmee vormt GGD Fryslân een natuurlijke schakel in de doorontwikkeling van een toekomstgerichte kennisinfrastructuur.

Basisfunctionaliteiten
In het IZA en het AZWA zijn landelijke afspraken gemaakt over het versterken van de samenwerking tussen het zorgdomein en het sociaal domein via vastgestelde basisfunctionaliteiten. Deze basisfunctionaliteiten beschrijven wat in iedere regio of gemeente beschikbaar moet zijn voor inwoners op de volgende leefgebieden: kansrijk opgroeien, gezonde leefstijl, mentale gezondheid, vitaal ouder worden en het verminderen van gezondheidsachterstanden.
Het gaat onder meer om structurele inzet op mentale gezondheid, valpreventie, de ketenaanpakken *Overgewicht en obesitas (volwassenen) en Kansrijke start*, en laagdrempelige steunpunten. Lokaal en regionaal bepalen we hoe we deze basisfunctionaliteiten invullen, passend bij de context en behoeften van inwoners. Daarbij maken we gebruik van een landelijke ‘gereedschapskist’ met bewezen effectieve interventies.

Een deel van de aanpakken wordt op dit moment nog doorontwikkeld en wordt naar verwachting uiterlijk in 2026 vastgesteld als basisfunctionaliteit. Daarnaast is sprake van een ontwikkelagenda voor thema's die op langere termijn kunnen worden toegevoegd. De landelijke kaders, governance en structurele financieringsafspraken worden in 2026 verder uitgewerkt en vastgesteld. Vooruitlopend hierop werken gemeenten, zorgverzekeraars, GGD Fryslân en zorg- en welzijnspartijen in de regio samen aan de verdere implementatie en doorontwikkeling van het regioplan. We monitoren regionaal de voortgang en effecten, waarna periodieke actualisatie plaatsvindt. Definitieve landelijke besluitvorming kan van invloed zijn op de nadere invulling, fasering en structurele financiering vanaf 2027.

Mentale gezondheid
De afnemende mentale gezondheid van jongeren en de toename van suïcides onder jongeren en jongvolwassenen vragen om een versterkte en samenhangende preventieve aanpak. GGD Fryslân draagt hieraan bij vanuit haar wettelijke taken en regionale positie, met een focus op collectieve preventie en het versterken van mentale weerbaarheid. We doen dit zowel breed voor alle jeugdigen als gericht op kwetsbare groepen.
Binnen het transformatieplan Mentale gezondheid en veerkracht zijn middelen beschikbaar gesteld. Deze zetten we in om, samen met gemeenten en ketenpartners, preventieve interventies te verstevigen. Dit draagt bij aan het voorkomen van depressieve klachten, het terugdringen van suïcidaliteit en het verminderen van eenzaamheid gedurende de levensloop. Hiermee leggen we een duurzame basis voor een samenhangende regionale aanpak voor mentale gezondheid, waarin verantwoordelijkheid wordt gedeeld en preventie structureel wordt verankerd. Het gaat hierbij om de onderdelen Strong Teens and Resilient Minds (STORM), Gezonde school, Join Us en suïcidepreventie.

Strong Teens and Resilient Minds
De financiering van STORM via de aanbesteding loopt af in maart 2026. STORM is onderdeel van het transformatieplan Mentale gezondheid en veerkracht en wordt vanaf 2026 gefinancierd uit de bijbehorende transformatiegelden. In 2027 zorgen we voor de verdere ontwikkeling en borging van deze aanpak, met focus op preventie en integraliteit tussen gemeenten, onderwijs en de GGD. De succesvolle uitrol op meerdere schoollocaties laat zien dat gezamenlijke inzet noodzakelijk is voor duurzame impact. Actieve medewerking en commitment van gemeenten en scholen blijven daarbij een randvoorwaarde, via bijvoorbeeld een intentieverklaring.

Suïcidepreventie
Om suïcidepreventie structureel te borgen op basis van de Wet integrale suïcidepreventie, werken we samen met gemeenten aan een provinciaal plan. In 2026 wordt een besluit genomen over dit plan voor provinciale uitvoering van de Wet integrale suïcidepreventie.

Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein

De aangekondigde Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) ondersteunt de ambitie om mensen met onbegrepen gedrag sneller passende hulp te bieden. Door het versterken van het meldpunt Zorgwekkend gedrag en het verbeteren van gegevensdeling tussen ketenpartners, ontstaat beter zicht op waar problematiek speelt en hoe daarop kan worden ingegrepen. De wet staat op de agenda om aangeboden te worden aan de Tweede Kamer, maar hiervoor is nog geen datum bekend. Zodra meer duidelijkheid ontstaat over het tijdpad van de wet, bereiden GGD Fryslân en gemeenten zich gezamenlijk voor op de veranderingen die dit met zich meebrengt.

Grip op onbegrip
De toename van mensen met onbegrepen gedrag vraagt om een samenhangende aanpak op het snijvlak van zorg, veiligheid en sociaal domein. Binnen het ZonMw-programma Grip op Onbegrip werkt GGD Fryslân samen met GGZ Friesland, politie, Sociaal Domein Fryslân, woningcorporaties, NHL Stenden, Wender en de Regionale Ambulancevoorziening aan het versterken van de samenwerking in zowel acute als niet-acute zorgketens.

ZonMw heeft de subsidieaanvraag Samen Sterker: integrale aanpak onbegrepen gedrag Fryslân gehonoreerd. Hiermee kunnen we in 2026 en 2027 het eerdere traject voortzetten, met nadruk op het verder inrichten van de governance (pijler 1) en het realiseren van inhoudelijke verbeterdoelen (pijler 2). GGD Fryslân is penvoerder en vervult een coördinerende rol in de uitvoering. De voortzetting na 2027 is mede afhankelijk van landelijke besluitvorming over structurele financiering, onder andere vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Wet verplichte GGZ
Voor de voorgenomen wijzigingen van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet zorg en dwang (Wzd) is een uitvoeringstoets uitgevoerd. De VNG heeft hiervan de eindrapportage opgeleverd. De uitvoeringstoets concludeert dat de wijzigingen uitvoerbaar zijn, maar dat blijvende monitoring nodig is om te beoordelen of de beschikbare middelen toereikend zijn. De wetswijzigingen leiden tot uitbreiding en wijziging van taken voor gemeenten en GGD'en. Het gaat onder andere om een gezamenlijke spoedprocedure, aangepaste verantwoordelijkheden van de burgemeester en aanvullende taken voor de GGD bij verkennend onderzoek. Het moment van de gefaseerde inwerkingtreding en de financiële en inhoudelijke conse-quenties hiervan zijn op dit moment nog onzeker.

Gezonde leefomgeving
Een gezonde fysieke en sociale leefomgeving heeft een groot en langdurig effect op de gezondheid. Zo'n leefomgeving beschermt mensen namelijk tegen risico's en nodigt uit tot gezond gedrag. Maatregelen in het fysieke domein – zoals groen, schone lucht en veilige mobiliteit – bereiken iedereen en verkleinen gezondheidsverschillen. Hierdoor hebben ze vaak meer impact dan individuele leefstijlinterventies.

In de landelijke nota Gezondheidsbeleid 2025-2030 is gezonde leefomgeving één van de vijf hoofdthema's. Hierin staat dat de GGD bij uitstek beschikt over relevante gezondheidskennis en daardoor goed kan adviseren over een gezonde inrichting. Het Rijk bevordert betere samenwerking tussen GGD'en en andere overheden. Het ministerie van VWS onderzoekt of wetgeving moet worden aangescherpt, vooral rond de adviesrol van GGD'en. Dit gebeurt onder de vlag van de actieagenda Industrie en Omwonenden. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat coördineert deze agenda.

Van gemeenten wordt extra inzet verwacht, onder andere bij het meenemen van gezondheid in omgevingsvisies en planvorming. Wij ondersteunen gemeenten daarbij door vroegtijdig gezondheidsrisico's en -kansen te signaleren. Daarnaast adviseren we over ruimtelijke keuzes en de effecten daarvan op de gezondheid bij het opstellen van omgevingsvisies en -plannen. De structurele financiering van deze rol is nog onduidelijk. We volgen de landelijke ontwikkelingen en werken in 2026 al samen met gemeenten aan een toekomstgericht voorstel over deze adviesfunctie.

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Seksuele gezondheid
De regeling Specifieke uitkering aanvullende seksuele gezondheidszorg (SPUK ASG) voor de coördinerende GGD'en wordt in 2026 aangepast. Vanaf 2027 komt via het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord structureel extra budget beschikbaar voor alle GGD'en.

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid
De financiering voor de versterking van de infectieziektebestrijding (IZB) en pandemische paraatheid is vooralsnog beschikbaar tot en met 2028. Ook in 2027 geven we uitvoering aan deze versterking. De aansluiting op de Landelijke Functionaliteit opgeschaalde Infectieziektebestrijding (LFI) wordt in 2026 afgerond, zodat GGD Fryslân in 2027 is aangesloten. Het is nog onzeker of deze aansluiting structureel extra capaciteit vraagt. Eventuele meerkosten vangen we binnen de bestaande begroting op.

Vaccinatievoorziening
Het ministerie van VWS is van plan om het RIVM in 2026 opdracht te geven de vaccinatiezorg voor volwassenen te versterken. Afhankelijk van de definitieve besluitvorming anticiperen we hier in 2027 op. Een mogelijke rol voor de GGD kan gevolgen hebben voor de huidige organisatie van vaccinaties. Daarnaast is nog onduidelijk of we in 2027 een COVID-19-vaccinatiecampagne uitvoeren. Als dit het geval is, verwachten we dat hiervoor aanvullende middelen beschikbaar worden gesteld.

Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises

Forensische geneeskunde
In 2027 werken we toe naar een landelijk stelsel voor forensische geneeskunde. De voorbereidingen hiervoor vinden plaats via een ledenproject van GGD GHOR Nederland, met gezamenlijke financiële bijdragen van alle GGD'en. Tegelijkertijd blijft de afhankelijkheid van externe inhuur een aandachtspunt. We richten ons op de beperking hiervan en op een doelmatige organisatie van de beschikbare capaciteit. Onzekerheden rond structurele financiering vanuit het Rijk en landelijke keuzes over de toekomstige inrichting, vragen om flexibiliteit in middelen en fasering.

2.2.3 Organisatie

iStrategie
Onze iStrategie geeft richting aan (digitale) samenwerking, digitalisering, datagedreven werken, informatieveiligheid, digitale vaardigheden en competenties van medewerkers. Dit zien we als een belangrijke strategische randvoorwaarde voor toekomstgerichte publieke gezondheidszorg en het verbeteren van onze dienstverlening.
Door te investeren in een robuuste data-infrastructuur en een digitaal fitte organisatie, kan GGD Fryslân beter inspelen op toekomstige gezondheidsvraagstukken, maatschappelijke veranderingen en de krapte op de arbeidsmarkt. De inzet van innovatieve technologieën en datagedreven werken draagt bij aan het verlichten van de werkdruk en het vergroten van de effectiviteit en efficiëntie van de digitale dienstverlening. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van AI om dienstverlening te optimaliseren, het vervangen van handmatige taken door digitale oplossingen en het stimuleren van een lerende cultuur waarin medewerkers digitale vaardigheden verder ontwikkelen. Deze ontwikkeling krijgt een inhoudelijke plaats in de programmabegroting. Op dit moment gaan we ervan uit dat we dit binnen de bestaande financiële kaders kunnen opvangen.

Uitkomst Bestuurlijke Opdracht
GGD Fryslân staat voor complexe opgaven op het gebied van preventie en jeugdgezondheidszorg, terwijl er een structureel begrotingstekort van € 925.000 is. Dit tekort komt onder andere door stijgende kosten voor personeel en huisvesting. In juni 2025 besloot de bestuurscommissie Gezondheid de huidige inzet op preventie en jeugdgezondheidszorg te handhaven. De commissie is overtuigd van het effect dat deze taken bijdragen aan het voorkomen van zwaardere zorg en hogere maatschappelijke kosten. Hierbij is afgesproken dat de gemeentelijke bijdrage wordt aangevuld in plaats van dat er in kerntaken wordt gesneden. Met dit besluit bevestigt de bestuurscommissie het vertrouwen in de maatschappelijke waarde van onze preventieve taken en onze rol als stabiele uitvoeringspartner.

Zoals in de kaderbrief 2027-2030 is afgestemd, vangt GGD Fryslân een deel van de financiële opgave intern op door efficiencymaatregelen en taakherschikking op het toedienen van het Rotavirusvaccin. Door deze wijziging in de inzet van professionals kunnen we organisatorische veranderingen doorvoeren die leiden tot een besparing. Ook op het gebied van huisvesting besparen we gefaseerd door locaties doelmatiger te gebruiken en waar mogelijk synergie te creëren met andere publieke partners, zoals de brandweer. De nabijheid van consultatiebureaus voor inwoners blijft het uitgangspunt. We voeren de besparing fasegewijs in vanaf 2027, waarbij de structurele besparing vanaf 2029 € 75.000 bedraagt.

Een aanvullende gemeentelijk bijdrage dekt het resterende tekort van circa € 525.000, verdeeld over de Friese gemeenten. Zo blijft de continuïteit van de publieke gezondheidszorg gewaarborgd in Fryslân.

2.3. Baten en lasten in 2027

Programma Gezondheid	Lasten	Baten	Saldo
Pijler 1	17.773.778	56.320	17.717.458
Pijler 2	13.273.433	3.816.931	9.456.502
Pijler 3	2.062.321	1.137.007	925.314
Pijler 4	2.104.614	2.104.614	-
Toegerekende organisatiekosten	7.935.052	56.339	7.878.714
	43.149.198	7.171.211	35.977.988
Dekkingsmiddelen gezondheid			
Gemeentelijke bijdrage		36.079.987	-36.079.987
		36.079.987	-36.079.987
Totaal saldo van baten en lasten	43.149.198	43.251.198	-102.000
Reservemutaties Gezondheid	102.000	-	102.000
Gerealiseerd resultaat gezondheid	***43.251.198***	***43.251.198***	**-**

interview

Wat de leefomgeving betekent voor gezond leven

Een park in het centrum van Leeuwarden. De inrichting van de leefomgeving draagt bij aan gezondheid.

Gezond leven is meer dan een persoonlijke keuze. Steeds duidelijker wordt dat de fysieke en sociale leefomgeving grote invloed heeft op de gezondheid van mensen. "Jarenlang dachten we: als we mensen maar vertellen dat ze gezond moeten leven, dan gaan ze dat ook doen. Maar als de leefomgeving dat niet ondersteunt, werkt het niet", vertelt Joost de Bruijn, milieugezondheidskundig adviseur van GGD Fryslân.

Wat verstaan we onder de fysieke leefomgeving?
Joost: "De fysieke leefomgeving gaat over alles wat letterlijk in iemands omgeving aanwezig is. Denk aan verkeer, een fabriek of een grote stal en de geluidsoverlast of uitstoot daarvan. Maar ook aan groen, speelplekken, bankjes en wandel- en fietspaden. Verder kun je denken aan stoffen in het milieu, zoals PFAS en bestrijdingsmiddelen. Hierover stellen inwoners steeds vaker vragen."

De fysieke en sociale leefomgeving zijn meestal met elkaar verbonden. "Een bankje is iets fysieks, maar wordt vaak ook een ontmoetingsplek. Groen helpt hitte tegen te gaan, maar zorgt er ook voor dat mensen eerder naar buiten gaan en elkaar tegenkomen."

De leefomgeving stuurt gedrag
De leefomgeving bestaat niet alleen uit fysieke en sociale elementen, maar ook uit dagelijkse prikkels die samen onbewust sterk van invloed zijn op gedrag. Dat blijkt uit onderzoek. "Denk aan reclame voor ongezonde producten, maar ook sociale media zorgen ervoor dat we vaker op de bank zitten en minder in beweging zijn."

Daarom verschuift de aandacht. "Als je aan de voorkant investeert in een gezonde leefomgeving, worden mensen onbewust meer gestimuleerd om gezonde keuzes te maken. Dat heeft meer impact dan alleen inzetten op leefstijl. Bovendien voorkom je dat gezondheidsproblemen pas aan de achterkant, in de zorg, worden opgelost."

De leefomgeving en gezondheidsverschillen
"Mensen met een lagere sociaaleconomische positie wonen vaker in wijken die dicht op (snel)wegen zijn gebouwd, met minder groen en slechtere woningen. Dat brengt extra gezondheidsrisico's met zich mee", geeft Joost aan. Juist in die wijken kan verbetering van de fysieke leefomgeving veel betekenen. "Zodat iedere Friese inwoner de mogelijkheid heeft om gezonder te leven. Wat ons betreft verdient dat prioriteit."

>

Bewustwording in het fysieke domein
De afgelopen jaren heeft de GGD met tijdelijke financiering gewerkt aan het onderwerp gezonde leefomgeving. “Die middelen hebben ons de ruimte gegeven om te pionieren, mede naar aanleiding van de nieuwe Omgevingswet, waarin de gezonde leefomgeving een prominentere plek heeft gekregen.” Op het gebied van bewustwording is nog werk te doen. “Zodat gemeenten, met name in het fysieke domein, de invloed van de fysieke leefomgeving structureel meenemen in de planvorming van bijvoorbeeld nieuwe wijken of bij aanpassingen in bestaande wijken.”

Samenwerking met gemeenten
Gemeenten geven het gezondheidsbeleid grotendeels lokaal vorm. De noodzaak van een gezonde leefomgeving wordt daarbij steeds breder gezien, ook landelijk. “Het onderwerp kan snel groot worden. De vraag is vaak: waar en hoe begin je? Daar helpen wij gemeenten bij. Wij brengen kennis, advies, onderzoek en soms een stukje uitvoering in.”

Structurele financiering ontbreekt nog. “Maar hier wordt aan gewerkt. Gezonde leefomgeving is nu één van de gezondheidsonderwerpen waar we aan werken, maar de kans is aanwezig dat dit in de toekomst een vast en belangrijk onderdeel van ons werk wordt”, sluit Joost af.

3. Programmaplan Crisisbeheersing

3.1. Doel van het programma

Met het programma 'Crisisbeheersing' richten wij ons op de fysieke veiligheid. Dit betekent dat wij alles in het werk stellen om risico's te verkleinen en crises en incidenten te beheersen of te bestrijden. Onder de afdeling Crisisbeheersing vallen ook de taken voor 'Bevolkingszorg' en 'Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)'.

3.2. Speerpunten Veiligheid

Wij zijn 24/7 alert en paraat:

Wij beschikken over een robuuste crisis- en brandweerorganisatie, met passend en voldoende personeel. Daarmee staan we 24/7 paraat.

Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis:

Wij adviseren en informeren inwoners, gemeenten, instellingen en andere partijen in ons netwerk. Met als doel: meer veiligheid en bewustzijn.

Wij werken duurzaam en omgevingsbewust:

Wij zijn een wendbare organisatie die alert is op landelijke/maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe risico's/trends en passen deze toe in de praktijk en onze bedrijfsvoering.

Wij zetten de netwerksamenleving centraal:

Wij verbinden burgers, gemeenten, bedrijven en instellingen, werken met hen samen en benutten elkaars kennis en expertise voor, tijdens en na een incident of crisis.

Wij werken informatiegestuurd met betrouwbare data:

Wij ontwikkelen ons tot informatieknooppunt en werken zoveel mogelijk met betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige informatie en data.

3.3. Resultaten in 2027

In 2024 hebben de minister van Veiligheid en Justitie en het Veiligheidsberaad de versterking van Crisisbeheersing uitgewerkt in de Landelijke agenda Crisisbeheersing 2024-2029. Deze agenda zet de koers uit voor een periode van zes jaar en geeft richting aan de inhoudelijke ambities op het terrein van crisisbeheersing van het Rijk en de veiligheidsregio's. Zo hebben wij in onderstaand programmaplan rekening gehouden met de bijdrage die veiligheidsregio's in Nederland mogen leveren aan de totale rijksweerbaarheidsopgave om daarmee de weerbaarheid en veerkracht van de samenleving te versterken.

Speerpunt	**Resultaat** Wat willen we bereiken?	**Activiteit** Wat gaan we ervoor doen?
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Onze crisisorganisatie blijft op sterkte, is opgeleid en geoefend en 24/7 paraat voor zowel GRIP-inzetten als langdurige crises.**	We werven geschikt en passend personeel voor onze crisisorganisatie. We voeren een vakbekwaamheidsprogramma uit, in lijn met het landelijke programma *Onderwijs onderweg*. Dit betekent dat onze crisisfunctionarissen opleidingen, trainingen en praktijkoefeningen krijgen met de focus op actuele en prioritaire risico's. We implementeren de eisen van het Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB).
	De crisisorganisatie blijft - zo nodig in aangepaste vorm - functioneren als vitale sectoren verstoord raken.	We borgen de continuïteit van de crisisorganisatie en implementeren hiervoor de bijbehorende normen van de BIO en de NEN (conform volwassenheidsniveau 3). Voor de kritische processen organiseren we fallbackscenario's.
	We vullen de *meldkamerfunctie Crisisbeheersing* in op basis van het beleidsplan *Meldkamer Noord-Nederland 2025-2028*. De directeuren van de drie veiligheidsregio's hebben dit plan vastgesteld.	We leveren een bijdrage aan de uitvoering van de jaarschijf 2027 van het beleidsplan Meldkamer Noord-Nederland 2025-2028.
Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis	**De afdeling Crisisbeheersing werkt vanuit landelijke en regionaal geprioriteerde risico's. Op die manier kunnen we de voorbereiding van crisisbeheersing gerichter oppakken.**	We benutten continu de risico-inzichten uit ons regionaal risicoprofiel en ons zorgrisicoprofiel.
	Tijdens een inzet kan de crisisfunctionaris beschikken over actuele plannen.	We maken en actualiseren plannen op basis van geprioriteerde risico's. We stellen rampbestrijdingsplannen en informatiekaarten op voor onze crisisfunctionarissen. We leveren een bijdrage aan het opstellen van landelijke crisisplannen en gebruiken deze voor de eigen regionale planvorming.

Speerpunt	**Resultaat** Wat willen we bereiken?	**Activiteit** Wat gaan we ervoor doen?
Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis	**Gemeenten gebruiken ons advies bij de vergunningverlening voor evenementen.**	We geven veiligheids- en gezondheidsadviezen voor evenementen.
	De bestuurscommissie Veiligheid beoordeelt de staat van voorbereiding van zorginstellingen op rampen en crises.	We brengen de mate van voorbereiding van zorginstellingen op rampen en crises in kaart. We maken op basis van de informatie die zij aanleveren een bestuurlijke rapportage.
Wij werken duurzaam en omgevings-bewust	**Samen met de Friese gemeenten leveren we via een projectorganisatie een bijdrage aan de rijksbrede weerbaarheidsopgave door de Friese samenwerkingsagenda *Weerbaarheid en Veerkracht 2026-2027* uit te voeren.** **In deze agenda staan drie strategische lijnen centraal: versterken eigen continuïteit, coördinatie en noodsteunpunten, en versterken maatschappelijk middenveld.**	Conform het in 2026 vastgestelde projectplan werken we aan de ontwikkeling van de drie strategische lijnen uit de samenwerkingsagenda.
We zetten de netwerk-samenleving centraal	**De afdeling Crisisbeheersing is, conform onze netwerkstrategie, in contact met relevante partners en partijen.**	We maken samenwerkingsafspraken met ketenpartners en zorgen voor kennisdeling en informatie-uitwisseling. We bevorderen kennisontwikkeling vanuit het kennisschakelpunt Veiligheid door het uitvoeren van de kennisagenda.
We werken informatie-gestuurd met betrouwbare data	**Voor onze crisisorganisatie hebben we een veiligheidsinformatie- knooppunt (VIK) operationeel. Dit is aangesloten op het knooppunt coördinatie regio's-rijk (KCR2).**	We werken toe naar een 24/7 -informatiepositie. Daarmee ondersteunen we continue het proces van risicomonitoring en kunnen we sneller inspelen op kwetsbaarheden, dreigingen en incidenten/crises.

3.4. Baten en lasten in 2027

Programma Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Saldo
Producten Crisisbeheersing	10.003.933	203.345	9.800.588
Toegerekende organisatiekosten	1.195.411	8.488	1.186.923
	11.199.344	211.833	10.987.511
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing			
BDUR		6.585.112	-6.585.112
Gemeentelijke bijdrage		4.402.399	-4.402.399
	-	10.987.511	-10.987.511
Totaal saldo van baten en lasten	11.199.344	11.199.344	-
Reservemutaties Crisisbeheersing	-	-	-
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	***11.199.344***	***11.199.344***	***-***

interview

Vakbekwaam in een veranderende wereld

Net voor de start van een oefening. Op de achtergrond de mobiele commando unit. Tijdens een incident vindt hier crisisoverleg plaats.

Vakbekwaamheid gaat over het opleiden, trainen en oefenen van crisisfunctionarissen. Dat zijn mensen uit de eigen organisatie, maar ook uit gemeenten en van andere crisispartners. "Je bent geen crisisfunctionaris voor de hele dag. Maar als je pieper gaat of je wordt gebeld tijdens je piketdienst, dan laat je alles vallen en ben je ervan", vertelt Guido Swildens, beleidsadviseur Vakbekwaamheid.

Vakbekwaam worden en blijven
"Er zijn verschillende functies binnen de crisisorganisatie. Als iemand start als crisisfunctionaris, leiden we diegene op voor een specifieke rol." De basis daarvoor is het landelijke kwalificatiedossier waarin taken, competenties en gedrag staan. "Vakbekwaam blijven is vervolgens een kwestie van regelmatig trainen en oefenen."

Oefenen met actuele scenario's
"We oefenen regelmatig op verschillende niveaus. Soms monodisciplinair, bijvoorbeeld met alleen de afdeling Bevolkingszorg binnen een gemeente", geeft Guido aan. Een andere keer wordt er multidisciplinair geoefend, met brandweer, politie, geneeskundige diensten, gemeenten en andere crisispartners tegelijk, zoals de kustwacht, Liander, Rijkswaterstaat en Wetterskip Fryslân.
"De scenario's voor de oefeningen laten we aansluiten op de actualiteit en dat zijn andere scenario's dan jaren geleden. Zo oefenen we nu situaties waarin drones een rol spelen of waarin de uitval van nutsvoorzieningen door een clusterbui centraal staat. Deze oefeningen maken in de praktijk vaak iets los en leiden dan tot gesprekken achteraf, bijvoorbeeld met gemeenten over hun eigen bedrijfscontinuïteit of crisisorganisatie."

Vragen de huidige omstandigheden iets anders van crisisfunctionarissen?
Guido: "We hebben niet zozeer te maken met nieuwe risico's, maar wel met verschuivende accenten waardoor situaties snel complex kunnen worden. Als crisisfunctionaris moet je daarom vindingrijk zijn. Daarnaast speelt samenwerken in netwerken vóór een crisis een grote rol. Dat betekent dat crisisfunctionarissen en partners elkaar in de dagelijkse praktijk actief opzoeken, zodat ze elkaar kennen en niet pas tijdens een crisis hoeven uit te vinden wie wat doet."

Landelijke onderwijsontwikkelingen
Een belangrijke landelijke ontwikkeling op het gebied van vakbekwaamheid is het programma Onderwijs Onderweg. "Een omvangrijke landelijke ontwikkeling die het onderwijsstelsel rondom crisisbeheersing herijkt. Opleidingen voor crisisfunctionarissen blijven veelal zoals ze zijn, maar het programma heeft wel gevolgen voor de organisatie en toetsing", zegt Guido. Zo wordt er bijvoorbeeld toegewerkt naar geaccrediteerde examens. Dat leidt tot meer landelijke uniformiteit en afstemming. "Het idee is dat regio's meer hetzelfde doen en van elkaar kunnen leren."

>

Leven lang leren
Het vakbekwaamheidsprogramma van de afdeling Crisisbeheersing is breder dan de landelijke onderwijsontwikkelingen. “Jaarlijks stellen we een programma samen rond het regionale risicoprofiel, bestuurlijke prioriteiten en wat oefeningen en incidenten ons leren. Ook nemen we de leerbehoeften van onze crisisfunctionarissen mee. Vakbekwaam blijven is een doorlopend proces: het opfrissen van kennis, het uitwisselen van ervaringen en het trainen op specifieke vaardigheden”, sluit Guido af.

4. Programmaplan Brandweer

4.1. Doel van het programma

Het programma van Brandweer Fryslân levert een bijdrage aan de veiligheid van de inwoners van Fryslân. Wij richten ons op:

- het voorkomen en beheersen van risico's;
- het bestrijden van brand;
- hulp bij ongevallen.

4.2. Speerpunten

In de 'Meerjarenkoers 2023-2026' lichten we toe welke koers we de komende vier jaar varen. Crisisbeheersing en Brandweer Fryslân hebben gemeenschappelijke speerpunten. Voor een overzicht in beeld verwijzen we u naar paragraaf 3.2 van deze begroting.

4.3. Resultaten Brandweer Fryslân in 2027

We willen, naast de basistaken incidentbestrijding en de advies- en controletaken vanuit risicobeheersing, de volgende resultaten halen.

Speerpunt	Doel / actviteit	Resultaat 2026
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Strategisch huisvestingsprogramma**	We stellen nieuwe leidende principes vast voor de vastgoedportefeuille van Brandweer Fryslân.
	Weerbaarheid	Onze rol voor een weerbare Friese samenleving is duidelijk en hieraan geven we uitvoering.
	Veerkracht, mentale gezondheid en PTSS-regeling	We geven zowel proactief, preventief als reactief structureel invulling aan goed werkgeverschap als het gaat om de mentale gezondheid van ons personeel.
	Continuïteit brandweerorganisatie	We hebben ons voorbereid op verstoringen, zoals uitval van nutsvoorzieningen, zodat we 24/7 paraat kunnen blijven.
	Vakbekwaamheidsnorm officieren	In 2027 geven we uitvoering aan en rapporteren we over de nieuwe vakbekwaamheidsnormen voor (Hoofd)Officieren van dienst en adviseurs Gevaarlijke stoffen.

Speerpunt	Doel / activiteit	Resultaat 2027
Wij dragen bij aan het voorkomen van crises	**Advies en toezicht (Omgevingswet)**	• In 2027 werken we met een nieuwe dienstverleningsovereenkomst met gemeenten voor brandveiligheid, omgevingsveiligheid en toezicht en handhaving. • We blijven uren en werkzaamheden monitoren.
	Risicogericht werken	• Samen met gemeenten implementeren en geven we uitvoering aan het nieuwe programma Risicogericht toezicht. • We realiseren en implementeren een nieuw uitvoeringsprogramma *Brandveilig leven*. • In 2027 maken we op basis van risicogerichte benadering gerichte keuzes in het maken, verwerken en bijhouden van operationele informatievoorziening voor onze repressieve diensten.
	Natuurbrandbeheersing	• We werken met de nieuwe *Risico Index Natuurbranden (RIN)*. Deze wordt landelijk ontwikkeld. We beoordelen kritisch de focus van onze inspanningen en richten ons, waar nodig, op nieuwe risico's. • We versterken de samenwerking en hebben (landelijk) duidelijkheid over de financiering. • We vertalen de nieuwe (landelijke) wetgeving op natuurbrandbeheersing door naar onze aanpak. • We ontwikkelen de vakbekwaamheid van de repressieve organisatie verder.
	Bluswatervoorziening	• We borgen het structureel ingerichte overleg met het netwerk over bluswater. • We geven verder vorm aan de aanpak van gebieden/objecten waar weinig bluswater aanwezig is en spreken vervolgstappen af.
	Toekomstgerichte toegangsverschaffing	• We voeren het beleid voor toegangsverschaffing uit (op te stellen in 2026). • We doorlopen een communicatietraject voor objecteigenaren.
Wij werken duurzaam en omgevingsbewust	**PFAS/Blusschuim**	We faseren schuim als primair blusmiddel uit. In 2026 hebben we een implementatieplan gemaakt en is de uitvoering gestart.

Speerpunt	Doel/activiteit	Resultaat 2027
Wij zetten de netwerk-samenleving centraal	**Landelijke ontwikkelingen naar aanleiding van de 'grote werken' (strategisch thema's RCDV)** • **Onderwijs onderweg** • **Toekomstbestendige brandweerorganisatie** • **Goed werkgeverschap**	Brandweer Fryslân verkent verschillende scenario's vanuit de landelijke ontwikkelingen, zoals: • Het vormgeven van een manschapopleiding die meer differentiatie biedt; • Het herijken van het onderwijsstelsel; • Thema's als diversiteit en inclusie in het kader van goed werkgeverschap. • We sluiten indien passend voor de regio aan bij de veranderingen die uit deze programma's voortkomen.
Wij werken informatie-gestuurd met betrouwbare data	**Verantwoorden en verbeteren**	We werken met betrouwbare data voor onze interne sturing en verantwoording.
	Operationele informatievoorziening	We doorontwikkelen de afstemming van informatie voor gebruikers. We blijven onze operationele informatievoorziening beheren en verbeteren, zodat eenheden beschikken over actuele en bruikbare informatie.
	Tweewegpaging	We starten met monitoring op basis van tweewegpagers. Daarmee krijgen we beter inzicht in opkomst en bezetting van voertuigen en eenheden. Deze informatiestromen borgen we in 2027.

4.4. Baten en lasten Brandweer in 2027

Programma Brandweer	Lasten	Baten	Saldo
Producten Brandweer	47.734.603	1.104.231	46.630.372
Toegerekende organisatiekosten	11.480.062	81.509	11.398.553
	59.214.665	1.185.740	58.028.925
Dekkingsmiddelen Brandweer			
BDUR		5.541.778	-5.541.778
Gemeentelijke bijdrage		52.401.809	-52.401.809
		57.943.587	-57.943.587
Totaal saldo van baten en lasten	59.214.665	59.129.327	85.338
Reservemutaties Brandweer	-	85.338	-85.338
Gerealiseerd resultaat Brandweer	***59.214.665***	***59.214.665***	**-**

interview

Werken aan veerkracht bij de brandweer

Op elkaar kunnen leunen is de basis van veerkracht bij Brandweer Fryslân.

Is het normaal dat ik slecht slaap of een bepaalde plek vermijd? Wat als je als brandweerman of -vrouw met zulke vragen rondloopt? "Wij staan op als er iets met onze brandweermensen is. Dat klinkt misschien vanzelfsprekend, maar het is wel waar alles begint. Zorgen voor de samenleving begint bij zorgen voor de mensen die elke dag uitrukken", zeggen Judith Wietsma, aanjager mentale veerkracht, en Eelco Mur, senior medewerker nazorg.

Een stevige basis van opvang en zorg

"Na een heftige inzet wil je niet met je eigen verhaal naar huis," vertelt Eelco. "Daarom hebben we bij Brandweer Fryslân al jaren het Team Collegiale Opvang (TCO)." Het TCO bestaat uit zestien collega's, verspreid over Fryslân en afkomstig uit verschillende functies. "Juist die mix maakt het team herkenbaar en benaderbaar."

Opvang in de praktijk

Als de inzet van het TCO nodig is, gebeurt dit direct na een incident, als de ploeg terug is op de kazerne. Eelco: "Twee TCO-collega's zijn aanwezig bij de debriefing. We beginnen technisch: wat is er gebeurd en hoe is er gewerkt? Daarna komt de beleving aan bod: hoe voelde het en hoe ging de samenwerking?" Het doel is helder: met één gezamenlijk verhaal afsluiten, zodat niemand alleen blijft met zijn eigen ervaring. "Afgelopen jaar zijn we als TCO ongeveer dertig keer in actie gekomen. Dat zien we als iets positiefs. Mensen weten ons steeds beter te vinden."

Uitleg en herkenning

Eelco voert daarnaast regelmatig één-op-één gesprekken met collega's die met vragen rondlopen. Soms op initiatief van de collega zelf of naar aanleiding van een TCO-inzet. "Als mensen begrijpen wat er met ze gebeurt, helpt dat vaak al," zegt hij. "Dan denken ze: oké, dit hoort erbij of: nu is het tijd om iets te doen. En ze hoeven het niet alleen te doen." Die bewustwording maakt het makkelijker om signalen te delen en hulp te vragen.

Veerkracht begint niet pas na een incident

"Privéomstandigheden, eerdere ervaringen of langdurige druk kunnen ook meespelen bij de mentale belasting van brandweermensen," legt Judith uit. "Dat neem je mee de kazerne in of de wagen op." Daarom is er steeds meer aandacht voor bewustwording van veerkracht aan de voorkant. "Het gaat erom dat mensen zichzelf leren kennen. Maatwerk is het uitgangspunt. Hoe reageer jij op spanning? Wat helpt jou om te herstellen? En wanneer moet je aan de bel trekken?" Die gesprekken vinden niet alleen plaats na incidenten, maar ook structureel binnen ploegen, bij bijeenkomsten en met leidinggevenden. "Door samen te kijken hoe een ploeg ervoor staat, kun je eerder inspelen op wat iemand nodig heeft."

>

Stap voor stap verder
Richting 2027 wordt deze manier van werken stap voor stap uitgebouwd. “We bouwen verder op wat er al staat,” zegt Judith. “De mental check-up gesprekken lopen al en blijven onderdeel van hoe we aandacht hebben voor veerkracht.” Ook het thuisfront blijft aandacht krijgen, onder andere via partneravonden. Veerkracht stopt immers niet bij de kazerne. “Daarnaast verkennen we hoe medewerkers makkelijker hun weg kunnen vinden als ze vragen hebben over hun mentale gezondheid, bijvoorbeeld via een digitaal centraal startpunt.”

Tot slot
Brandweer Fryslân zet niet voor niks in op het versterken van het samenspel tussen voor-en nazorg. “We willen niet dat mensen vastlopen of langdurig uitvallen. Brandweerman of -vrouw word je echt niet zomaar. Deze baan kies je met je hart. Je wilt niet vastlopen, maar mee die wagen op!", sluiten Judith en Eelco af.

5. Financiën en kengetallen

Bijdrage per programma	
GGD	36.079.987
Crisisbeheersing	4.402.399
Brandweer	52.401.809
Totaal	**92.884.195**

Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	92.884.195
BDuR	12.126.890
Overig	8.568.784
Totaal	**113.579.869**

Kostenverdeling	
Salariskosten	76.774.246
Kapitaalslasten	11.743.722
Huisvestingskosten	3.913.480
Materiële kosten	21.131.759
Totaal	**113.563.208**

Verdeelsleutel organisatiekosten	
GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Formatie per programma	
Organisatie	121 fte
Brandweer	185 fte
GGD	289 fte
Crisisbeheersing	43 fte
Totaal	**638 fte**

6. Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijk bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de vastgestelde gemeentelijke bijdrage, voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing, in het nadelig saldo verdeeld naar het inwonertal. Als afwijking hierop heeft het Algemeen Bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer als volgt te verdelen: op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds.

De bijdrage aan het programma Organisatie wordt conform de eerder vastgestelde verdeelsleutels voor organisatieoverhead toegerekend aan de oorspronkelijke taakvelden. Door deze toerekening kunnen de deelnemende gemeenten de bijdrage opnemen in hun eigen begroting. De toerekening aan de taakvelden is als volgt:

GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Per programma is de bijdrage als volgt:

GGD	€ 36.079.987
Crisisbeheersing	€ 4.402.399
Brandweer	52.401.809
Totaal	**92.884.195**

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief een meerjarenperspectief richting 2030.

Brede doeluitkering rampenbestrijdingen

De bijdrage 'brede doeluitkering rampenbestrijdingen' (BDUR), zoals opgenomen in de begroting, hebben we gebaseerd op deze meest recente informatie. De bijdrage BDUR werd tot en met 2019, conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt, voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing en voor 65% aan het programma Brandweer. Vanaf 2020 heeft het Landelijk Meldkamer Systeem de bijdrage naar beneden bijgesteld. Dit raakt alleen de brandweerbegroting en daarom houden we vanaf 2020 de volgende verdeling aan: 62% Brandweer en 38% Crisisbeheersing.

Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid zijn met de contourennota 'Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg' extra middelen toegekend aan de veiligheidsregio's. Deze middelen zijn bedoeld om een toekomstbestendig en samenhangend stelsel voor crisisbeheersing en brandweerzorg te realiseren.

Daarnaast zijn op 15 oktober 2025 bestuurlijke afspraken gemaakt over de verdere structurele versterking van de maatschappelijke en regionale weerbaarheid. Deze afspraken leiden tot een structurele ophoging van de BDuR ten behoeve van crisisbeheersing en regionale weerbaarheid.

7. Paragrafen

7.1. Financiering

Beleid

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de Wet financiering decentrale overheden en de bijbehorende uitvoeringsregelingen. Het treasurybeleid van Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is vastgelegd in de financiële verordening. Daarin is afgesproken dat het dagelijks bestuur bij het aantrekken van middelen de volgende kaders hanteert:

- Voor financieringen met een looptijd langer dan één jaar vragen wij minimaal twee prijsopgaven op bij verschillende financiële instellingen.
- Wij maken geen gebruik van financiële derivaten als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet financiering decentrale overheden.

Met ons financieringsbeleid dekken we de risico's voor langere tijd af met vastrentende leningen. We stemmen de omvang en looptijd van deze leningen af op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa. Daarnaast plannen we deze binnen de kaders voor de renterisiconorm.

Leningenportefeuille

Het verloop in de financieringsportefeuille is nagenoeg volledig te herleiden tot het investeringsprogramma. Door het geplande investeringsprogramma in 2026 en 2027 neemt de omvang van de langlopende leningen naar verwachting toe tot ruim € 70 miljoen per eind 2027. Het verwachte verloop van de leningenportefeuille is daarmee als volgt:

Saldo per 1 januari	€ 64.692
Opname	€ 12.000 +
Reguliere aflossingen	€ 6.185 -/-
Saldo per 31 december	€ 70.507

Rente

a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				€ 1.908.150
b	De externe rentebaten (idem)			-/-	€ 0
	Saldo rentelasten en rentebaten				**€ 1.908.150**
c1	De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) **moet** worden doorberekend	-/-	€ 0		
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/-	€ 0		
c3	De rentebaat van doorverstrekte leningen, als daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	+/+	€ 0		
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				**€ 1.908.150**
d1	Rente over eigen vermogen			+/+	€ 0
d2	Rente over voorzieningen			+/+	€ 158.332
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				**€ 2.066.482**
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	€ 2.066.482
f	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**				**€ -**

We hanteren een omslagrente van 2,17% voor het toerekenen van rente aan de programma's.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Het financieringsbeleid voorziet in een groter beroep op kortlopende leningen, voordat langlopend wordt gefinancierd. Dit betekent dat de ruimte onder de kasgeldlimiet wordt benut, dit is gelijk aan voorgaand jaar. Hierbij wordt de kasgeldlimiet per kwartaal overigens niet overschreden. Voor 2027 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is € 9,3 miljoen.

De renterisiconorm voor 2027 is 20% van het begrotingstotaal, of € 22,8 miljoen. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille hebben we er rekening mee gehouden dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen de renterisiconorm niet overschrijden.

7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) schrijft voor dat de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' aandacht besteedt aan de relatie tussen de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Algemeen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de organisatie om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder het beleid aan te passen. Het weerstandsvermogen waarborgt daarmee de continuïteit van de organisatie.

De weerstandscapaciteit bestaat uit beschikbare middelen om risico's op te vangen als deze zich voordoen. Dit betreft incidentele weerstandscapaciteit, zoals vrije reserves, en structurele weerstandscapaciteit. Bij structurele weerstandscapaciteit gaat het bijvoorbeeld om de post 'onvoorzien' en eventuele vrije begrotingsruimte.

Bij een gemeenschappelijke regeling is in beginsel altijd sprake van 100% weerstandscapaciteit. De deelnemende gemeenten zijn namelijk wettelijk verplicht om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen te voldoen.

Weerstandscapaciteit Veiligheidsregio Fryslân

Het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing staat in de beleidsnota Weerstandsvermogen 2023-2026. In deze nota gaan we specifiek in op de bepaling van de weerstandscapaciteit. Veiligheidsregio Fryslân (VRF) kiest ervoor om een egalisatiereserve en een post 'onvoorzien' aan te houden. Zo kunnen we zelf een deel van de risico's opvangen. Eventuele tegenvallers hebben daardoor niet direct gevolgen voor de deelnemende gemeenten.

De nota bevat de volgende bestuurlijke afspraken:

Egalisatiereserve (algemene reserve)
De algemene reserve bestaat uitsluitend uit een egalisatiereserve. We bepalen de hoogte van deze reserve op basis van het begrotingstotaal. De ondergrens bedraagt 2% van het begrotingstotaal en de bovengrens 5%. Het begrotingstotaal 2025 – na wijziging – is € 129.767.000. Dit betekent een ondergrens van € 2.595.000 en een bovengrens van € 6.488.000.

Het saldo van de egalisatiereserve bedraagt ultimo 2025 € 3.380.000 en valt daarmee binnen de bestuurlijke bandbreedte.

Post onvoorzien (personele frictie)
Volgens de beleidsnota houden we een post 'onvoorzien' aan. Deze post is bedoeld voor het opvangen van kosten door personele frictie. Het budget is gepositioneerd bij de directie en wordt ingezet na advies van de concerncontroller. We zetten het budget in op basis van een integrale en VRF-brede afweging van bovenmatige personele fricties.

De uitgangspunten (in volgorde) voor toekenning zijn als volgt:
1. wegvallen taken;
2. reorganisatie;
3. (dis)functioneren (directe kosten op basis van een vaststellingsovereenkomst);
4. functioneren (ziekte, vervanging, niet productief: hieronder vallen niet de kosten van juridische advisering en/of onderzoeken).

Structurele begrotingsruimte
Als een gemeente of gemeenschappelijke regeling structurele begrotingsruimte heeft opgenomen in de begroting, beschouwen we dit als onderdeel van de weerstandscapaciteit. Daarom is het belangrijk om periodiek te onderzoeken of hiervan sprake is. We onderzoeken dit eens per vier jaar via het proces 'doorlichting begroting.'

Uit de laatste doorlichting van de begroting in 2023 bleek dat er geen sprake is van structurele begrotingsruimte. De volgende doorlichting staat gepland in 2027.

Overzicht weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit van VRF bedraagt:

Egalisatiereserve	3.379.700
Onvoorzien	660.100
Structurele begrotingsruimte	-
Totaal	**4.039.800**

Beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing staat in de beleidsnota Weerstandsvermogen 2023-2026. Samengevat gelden de volgende beleidslijnen voor risicomanagement:

1. Risicomanagement is een regulier onderdeel van ons managementcontrolsysteem. We ondervangen geïdentificeerde risico's, waar mogelijk, met beheersmaatregelen.
2. We nemen de belangrijkste netto-risico's op in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' in de begroting en jaarrekening. Waar nodig rapporteren we tussentijds over de voortgang.
3. In dezelfde paragraaf nemen we ook de risico's op die mogelijk op termijn impact hebben op de begroting. We verwerken deze structureel in de begroting zodra ze zich zeker voordoen.

Het huidige risicomanagementsysteem is een ad-hocproces. De komende jaren werken we aan het verder structureren van het risicomanagementproces en het vergroten van het risicobewustzijn.

Overzicht belangrijkste risico's

In deze paragraaf geven we een overzicht van de belangrijkste geïnventariseerde risico's.

Financieel
Veranderend overheidsbeleid kan leiden tot financiële onzekerheden. In oktober zijn verkiezingen gehouden en is de vorming van een nieuw kabinet gestart. Daarmee breekt een nieuwe beleidsperiode aan, waarvan de richting en financiële gevolgen nog niet volledig duidelijk zijn. De landelijke politiek kent bovendien een steeds kortere beleidscyclus, waardoor accenten in prioriteiten en bekostiging sneller kunnen verschuiven.

Deze landelijke ontwikkelingen kunnen leiden tot taakuitbreiding of verschuiving van verantwoordelijkheden. De afgelopen periode is gebleken dat dergelijke trajecten vaak incidenteel worden gefinancierd, terwijl de opgaven structureel van aard zijn. Bij beperkte middelen blijven stabiliteit in uitvoering en financiële continuïteit van groot belang. VRF volgt het overheidsbeleid nauwgezet en signaleert financiële risico's tijdig om deze waar mogelijk te beheersen.

Ook autonome ontwikkelingen kunnen tot risico's leiden. Bij hoge inflatie of een substantiële loonstijging door cao-ontwikkelingen bestaat het risico dat de indexatie van onze budgetten – zoals vastgelegd in de financiële verordening – ontoereikend is. Hierdoor kunnen investeringen in huisvesting, kazernes, materieel, materiaal, personeel en IT-infrastructuur onder druk komen te staan. Dit kan de kwaliteit van onze dienstverlening beïnvloeden.

Personeelstekorten
Op de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Hierdoor kan onze taakuitvoering in gevaar komen. Dit speelt binnen alle organisatieonderdelen en kan gevolgen hebben. Zo kan de kwaliteit van de dienstverlening onder druk komen te staan, kan imagoschade ontstaan of kan de dienstverlening alleen worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Met wervingscampagnes, opleidingsprogramma's en goed werkgeverschap zetten wij in op het binden, behouden en doorontwikkelen van ons personeel.

Cyberdreigingen
Voor onze dagelijkse bedrijfsvoering zijn we afhankelijk van tijdige en betrouwbare informatie. Tegelijkertijd moeten we voorkomen dat (privacy)gevoelige informatie in verkeerde handen komt. Dit is een complexe opgave, omdat de dreiging van cybercriminelen en statelijke actoren significant is toegenomen. Daarom stelt VRF zich als doel om effectief weerstand te bieden tegen cyberdreigingen en beveiligingsincidenten én om deze weerbaarheid op een meetbare en verifieerbare wijze aan te tonen. Het uitgangspunt is het ambitieniveau 'aantoonbaar weerbaar'.

VRF moet ook de komende jaren passende nieuwe informatiebeveiligingsmaatregelen blijven nemen om de digitale weerbaarheid te waarborgen. Daarnaast willen we voldoen aan de gestelde normen zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), NEN7510 en Netwerk-en Informatiebeveiliging (NIS2), om de meetbaarheid en verifieerbaarheid te borgen. Ook voeren we periodiek interne audits en penetratietests uit en geven we bewustwordingstrainingen.

Wegvallen van maatwerk- en markttaken
VRF voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar die we niet collectief uitvoeren. Voorbeelden hiervan zijn:
- maatwerk voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ);
- dienstverlening naar aanleiding van de Omgevingswet;
- reizigersvaccinaties.

Voor deze taken zetten we deels vast personeel in en doen we een beroep op overhead. Het wegvallen van deze taken betekent zowel incidentele fricties als het vervallen van structurele dekking.

Bouwagenda voor nieuwbouw en verbouw
Veiligheidsregio Fryslân is een kapitaalintensieve organisatie. Vooral bij de brandweer is sprake van een gedegen investeringsplanning, mede door de bouwagenda. Deze bouwagenda betreft een planning voor grootschalige nieuwbouw en verbouw van onze brandweerkazernes.

In hoeverre we de planning halen, hangt af van diverse omstandigheden. We zijn hierbij onder meer afhankelijk van planvorming bij gemeenten, beperkingen bij aansluiting op het elektriciteitsnetwerk en de beschikbaarheid van leveranciers. In de praktijk constateren we dan ook dat de investeringen achterblijven op het plan.

Dit leidt op korte termijn tot financiële voordelen door vrijval van kapitaallasten. Op de lange termijn ontstaan echter financiële risico's. De bouwkosten zijn de afgelopen jaren fors gestegen, waardoor uitgestelde investeringen mogelijk hoger uitvallen.

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing op VRF. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto-schuldquote	47,41%	74,08%	73,37%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	47,41%	74,08%	73,37%
Solvabiliteit	12,75%	2,84%	6,2%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Netto-schuldquote

De netto-schuldquote weerspiegelt het schuldenniveau van de organisatie ten opzichte van de exploitatie. Hoe hoger het getal, hoe groter de netto-schuld ten opzichte van het begrotingstotaal. De netto-schuldquote is lager dan begroot, omdat de geplande langlopende lening niet is aangetrokken. Doordat diverse investeringen vertraging opliepen, was externe financiering nog niet nodig.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. We berekenen de ratio als het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (balanstotaal). De solvabiliteit van gemeenschappelijke regelingen is over het algemeen laag. Dit komt doordat de deelnemende gemeenten wettelijk verplicht zijn om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Een gemeenschappelijke regeling hoeft om die reden geen eigen weerstandscapaciteit aan te houden.

In de beleidsnota Weerstandsvermogen 2023-2026 is vastgelegd dat de algemene reserve alleen bestaat uit een egalisatiereserve. Hiermee minimaliseren we onze reservepositie.
Tegelijkertijd voeren we een aantal kapitaalintensieve activiteiten uit. Denk aan investeringen in materieel en materiaal voor de repressieve dienstverlening en aan het realiseren, inrichten en instandhouden van brandweerkazernes, consultatiebureaus en kantoorlocaties. Deze kapitaalintensieve activiteiten leiden tot een relatief hoge externe financieringsbehoefte. De lage reservepositie in combinatie met de kapitaalintensieve activiteiten leidt tot een relatief lage solvabiliteit.

7.3. Bedrijfsvoering

7.3.1 Inleiding

Het organisatieonderdeel Bedrijfsvoering bestaat uit de afdelingen Communicatie, Informatiemanagement, Facilitair Bedrijf, Personeel & Organisatie en Financiën & Administratie. Bedrijfsvoering draagt bij aan een veilig en gezond Fryslân door de primaire processen van VRF – brandweerzorg, crisisbeheersing en publieke gezondheidszorg – zo gericht en effectief mogelijk te ondersteunen. Bedrijfsvoering is expert op het gebied van de bedrijfsvoeringportefeuilles en ondersteunt het primaire proces door te faciliteren, adviseren en te helpen bij het bewaken van grenzen. Door deze taken centraal te beleggen, verlagen we kosten en kwetsbaarheid en verhogen we de kwaliteit.

7.3.2 Goed werkgeverschap

VRF is een energieke organisatie met bevlogen medewerkers die zich dagelijks inzetten voor een veilig en gezond Fryslân. We willen een goede en aantrekkelijke werkgever zijn. Daarom bieden we ruimte voor persoonlijke ontwikkeling en investeren we in de professionalisering van onze medewerkers. Dat doen we onder andere door opleiden en trainen, het inzetten van interne loopbaancoaches en het organiseren van intervisie. We voeren daarnaast een medewerkerstevredenheidsonderzoek uit om feedback op te halen uit de organisatie. Deze input gebruiken we om ons werkgeverschap verder te verbeteren.

Ook gezondheid en vitaliteit vinden we belangrijk voor onze medewerkers. Daarom stellen we preventieve instrumenten beschikbaar zoals een budgetcoach en een mantelzorgmakelaar. De komende jaren zetten we in op duurzame inzetbaarheid van medewerkers binnen het gezondheids- en veiligheidsdomein. We sluiten aan bij de landelijke plannen van Brandweer Fryslân om meer aandacht te geven aan duurzame inzetbaarheid en arbeidsveiligheid. Specifiek besteden we daarbij aandacht aan PTSS als beroepsziekte. Omdat PTSS iedere medewerker kan raken, geven we hier organisatiebreed blijvende en zorgvuldige aandacht aan.

7.3.3 Integriteitsbeleid en gedragscode

VRF heeft de verantwoordelijkheid om een integere organisatie te zijn. Daarom hebben we integriteitsbeleid en een gedragscode opgesteld. Hierover rapporteren we jaarlijks aan het bestuur.
Doelstellingen van het integriteitsbeleid zijn:

- Integriteit blijvend onder de aandacht brengen en bespreekbaar maken.
- Helderheid verschaffen over wat we verwachten van medewerkers en management en hoe we omgaan met eventuele misstanden.

De gedragscode geeft betekenis aan rechten, plichten, procedures en sancties die wettelijk zijn vastgelegd. De gedragsregels bieden houvast in de dagelijkse professionele omgang met de klant en met elkaar. De gedragscode is daarmee een uitwerking van het integriteitsbeleid.

7.3.4 Privacy & security

We hebben passende technische en organisatorische maatregelen getroffen om persoonsgegevens te beschermen en te voldoen aan de privacywetgeving. Ook in 2027 houdt de functionaris gegevensbescherming onafhankelijk toezicht op de naleving van de privacywetgeving en het privacybeleid. De privacy officer ondersteunt de organisatie bij de uitvoering en verdere borging hiervan. Zij signaleren risico's en adviseren over verbetermaatregelen, ieder vanuit de eigen rol. Over hun bevindingen rapporteren zij periodiek aan de directie en het dagelijks bestuur. Daarmee willen we privacy-incidenten zoveel mogelijk voorkomen en, als ze zich voordoen, de impact beperken.

Voor de dagelijkse bedrijfsvoering is VRF sterk afhankelijk van tijdige en betrouwbare informatie. Tegelijkertijd moeten we voorkomen dat (privacy)gevoelige informatie in verkeerde handen komt. Net als bij andere organisaties nemen cyberdreigingen toe. Daarom stelt VRF zich tot doel om effectief weerstand te bieden tegen cyberdreigingen en beveiligingsincidenten, en deze weerbaarheid aantoonbaar en toetsbaar te maken. Ons uitgangspunt is helder: 'aantoonbaar weerbaar'.

Informatiebeveiliging blijft daarom onverminderd aandacht vragen. Dit is nodig door toenemende internationale dreigingen, verdere digitalisering, steeds geavanceerdere werkwijzen van cybercriminelen en de groeiende wet- en regelgeving, zoals de Cyberbeveiligingswet en de Europese Data- en AI-verordening. VRF blijft daarom investeren in passende en toekomstbestendige maatregelen. We laten de effectiviteit daarvan toetsen via periodieke externe audits. Hoewel een cyberincident nooit volledig kan worden uitgesloten, doen we er alles aan om de kans daarop en de mogelijke impact zo klein mogelijk te maken.

7.3.5 Organisatiethema's

In de Meerjarenkoers VRF 2023-2026 benoemen we drie organisatiethema's: passend personeel bij onze adaptieve opgave, duurzaamheid en procesgericht werken. In deze beleidsperiode geven we vorm aan onze ambitie op deze thema's. Daarbij werken we datagedreven. Dit betekent dat we sturen op basis van onbewerkte feiten en ruwe data. Hierdoor kunnen we sneller, beter en accurater beslissingen nemen. We gebruiken deze inzichten ook als input voor nieuw beleid op het gebied van veiligheid en gezondheid en voor het optimaliseren van onze werkprocessen.

Passend personeel bij onze adaptieve opgave

VRF moet zich voortdurend aanpassen aan wat de buitenwereld van ons vraagt. Dit vraagt aanpassingsvermogen en een vooruitziende blik. Tegelijkertijd vragen onze wettelijke en reguliere taken juist om stabiliteit. Voor al deze opgaven hebben we passend personeel nodig.
We richten ons op het vinden en behouden van passend personeel.

Het vinden van passend personeel wordt de komende jaren uitdagender. Vooral in specialistische en zorgfuncties is sprake van schaarste. Daarnaast bereikt een deel van ons personeel de pensioengerechtigde leeftijd. We spelen hierop in met functiedifferentiatie, taakherziening en regionale en landelijke samenwerking. Ook verbeteren we onze arbeidsmarktcommunicatie en passen we onze werving en selectie aan, zodat we de juiste doelgroepen bereiken en activeren.

Het behouden van personeel is minstens zo belangrijk. Daarom zetten we actief in op duurzame inzetbaarheid. Met aandacht voor gezondheid, ontwikkeling en werkplezier blijven medewerkers vitaal, bekwaam en gemotiveerd – nu en in de toekomst.

Een belangrijk onderdeel hiervan is digitale fitheid. Die wordt steeds belangrijker door ontwikkelingen zoals AI en veranderende wet- en regelgeving. Deze ontwikkelingen bieden kansen, maar brengen ook risico's met zich mee. Denk aan datalekken, verminderde productiviteit, weerstand tegen verandering en compliance-risico's. Om risico's te beperken en kansen te benutten, investeren we de komende jaren actief in het digitaal vaardig maken en houden van onze medewerkers.

Duurzaamheid

We zijn ons bewust van onze leefomgeving. Klimaatverandering raakt ons direct en indirect in het dagelijks werk. We voelen daarin urgentie. Als gemeenschappelijke regeling en uitvoeringsorganisatie nemen we hierin geen koploperspositie in ten opzichte van de Friese gemeenten. Wel nemen we als maatschappelijke organisatie verantwoordelijkheid voor ons deel in deze opgave. Dat betekent dat we binnen onze invloedssfeer realistische en haalbare stappen zetten op het gebied van klimaat, circulariteit en milieu.

We volgen de wettelijke regels en opgaven, sluiten aan bij bestaande initiatieven, zijn transparant over onze voortgang en dragen actief bij aan een veilige en gezonde leefomgeving – nu en in de toekomst.

Procesgericht werken

De maatschappij vraagt steeds meer aanpassingsvermogen en flexibiliteit van ons. We moeten ons blijven ontwikkelen, snel kunnen schakelen en continu sturen op kwaliteit, efficiëntie en effectiviteit. Sinds 2023 bouwen we binnen VRF, onder het motto Leren door te doen, aan de basis voor procesgericht werken en een verbetergerichte mindset. Concreet betekent dit dat we de klant nog meer centraal stellen, slimmer samenwerken en processen zo inrichten dat we problemen voorkomen en continu verbeteren via de PDCA-cyclus. Het groeien naar een organisatie waarin continu verbeteren vanzelfsprekend is, vraagt om een cultuurverandering.
Daar werken we de komende jaren stap voor stap aan.

interview

Samen slimmer werken, met hart voor de Friese inwoner

Op de stuurmuur worden doelen en voortgang inzichtelijk gemaakt. V.l.n.r: Lysanne van der Kuip, Linda Hasz

Bij Veiligheidsregio Fryslân staat één ding centraal: er zijn voor de Friese inwoner. Die gedeelde drijfveer vormt het vertrekpunt voor procesgericht werken en continu verbeteren binnen de organisatie. "De vraag is steeds: hoe kunnen we het werk slimmer organiseren, zodat onze klant de beste diensten en dienstverlening krijgt?" zeggen Linda Hasz, directie- en managementadviseur bedrijfsvoering, en Lysanne van der Kuip, business procesanalist.

Leren door te doen

Sinds 2023 werkt VRF aan procesgericht werken via de aanpak leren door te doen. "Die aanpak past gewoon goed bij onze organisatie," zegt Linda. "Het is concreet en geeft mensen de ruimte om zaken binnen hun werk te verbeteren en er stap voor stap achter te komen wat wel en niet werkt." Procesgericht werken is geen doel op zich, maar een middel om toe te werken naar een cultuur waarin continu verbeteren vanzelfsprekend wordt.

Van taak naar proces

VRF werkt sterk taakgericht. Mensen weten wat ze moeten doen en zetten zich daar volledig voor in. Wat minder vanzelf gaat, is kijken naar het hele proces. Lysanne: "Een werkproces doe je bijna nooit alleen, je werkt samen met collega's uit andere teams. Door niet alleen naar je eigen taak te kijken, maar naar het hele proces, vergroot je de samenhang, efficientie en wendbaarheid. Als je weet hoe een proces loopt en wat daarin belangrijk is voor jou en anderen, kun je beter bijsturen als er iets verandert."

Eerst begrijpen, dan pas oplossen

De neiging om snel te handelen als iets niet goed loopt, is begrijpelijk en werkt vaak goed in crises. Tegelijkertijd zien Linda en Lysanne dat dit niet altijd duurzaam is "Eerst vertragen is belangrijk. Wat is hier nou echt aan de hand? Door dat samen goed te onderzoeken worden de grondoorzaken duidelijk. Door die oorzaken aan te pakken, realiseer je verbeteringen die echt werken en duurzaam zijn."

Wat levert het op in de praktijk?

Binnen de jeugdgezondheidszorg wordt bijvoorbeeld gewerkt aan het verhogen van de opkomst bij het periodiek gezondheidsonderzoek. "Het no-showpercentage was te hoog," geeft Lysanne aan. "Wat bleek na onderzoek? De digitalisering is niet voor iedereen automatisch makkelijker. Soms komen mails in de spam en soms is een afspraak lastig te maken of te verzetten. Met dat inzicht kunnen we gericht werken aan verbeteringen."

>

"Ook intern hebben we resultaten geboekt", vult Linda aan. "De drukwerkkosten liepen steeds op. Door dit eerst te analyseren verbeterde het inzicht en maakten we duidelijke afspraken. Daardoor bleven de kosten het afgelopen jaar binnen budget. Een ander voorbeeld is het tellen van ademluchttoestellen. Dat gebeurt nu in één dag in plaats van twee."

Ondersteund door procescoaches

Procesgericht werken binnen VRF wordt ondersteund door een team Procesmanagement met procescoaches. Zij helpen teams en het management bij vragen over verbeteren en slimmer organiseren. "Dat is niet altijd een verbetertraject", leggen Linda en Lysanne uit. "Soms is een analysegesprek genoeg, soms gaat het om meedenken over sturing en monitoring en een andere keer volstaat alleen advies. Daarom kijken we altijd wat een vraag echt nodig heeft: wat helpt hier nu het meest?"

Wanneer is continu verbeteren echt een manier van werken geworden?

Daar zijn Linda en Lysanne duidelijk over. "Als het aanjagen niet meer nodig is. Als verbeteren net zo normaal is als andere ondersteunende vakgebieden." Dat vraagt meer dan alleen plannen en doen. "We zijn hier goed in Plan en Do, maar Check en Act schieten er nog weleens bij in. Om daar stappen in te maken, werken we met een stuurmuur in teams en afdelingen. Doelen, voortgang en knelpunten staan daar duidelijk op en dat maakt het (bij)sturen en monitoren makkelijker."

Richting 2027 blijven we dit aandacht geven, zodat verbeteringen niet tijdelijk zijn, maar geborgd raken in het dagelijks werk. "Het werk wordt efficiënter en effectiever en daarmee leuker, want er is meer tijd en aandacht voor het vak en voor ons uiteindelijke doel: het ondersteunen van de Friese inwoner."

7.4. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we het beheer- en onderhoudsbeleid voor de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân structureel en tijdelijk bezit of huurt. Het gaat om:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg;
- 66 brandweerkazernes, waarvan 49 in eigendom;
- twee boothuizen (beide in eigendom);
- een gehuurde opslagloods die fungeert als distributiecentrum en wordt gebruikt voor de opslag van afgeschreven materieel;
- 45 huurlocaties voor de jeugdgezondheidszorg van de GGD;
- het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), dat is ondergebracht in het hoofdkantoor.

Kwaliteitsniveau beheer en onderhoud

Voor beheer en onderhoud van kapitaalgoederen passen we de NEN-2767 norm toe. Deze norm is een veelgebruikte methode voor conditiemeting en legt de technische kwaliteit van bouw- en installatiedelen objectief vast. De norm kent zes conditiescores: niveau één staat voor 'uitstekend' en niveau zes staat voor 'zeer slecht'. De bestuurlijke afspraak is, net als voorgaande jaren, conditiescore drie. Dit betekent dat wij een 'redelijke conditie'nastreven. Plaatselijke zichtbare veroudering is acceptabel, zolang de functie van bouw- en installatie-delen niet in gevaar komt. Voor huurlocaties streven we ernaar om een vergelijkbare conditie-score vast te leggen in de huurovereenkomsten.

Onderhoudsvoorzieningen

Op basis van dit uitgangspunt maken wij onderhoudsvoorzieningen. Daarmee spreiden we de lasten van groot onderhoud over meerdere jaren. De toevoeging aan de voorzieningen (met andere woorden: de jaarlijkse lasten) baseren we op het gemiddelde bedrag aan groot onderhoud dat we redelijkerwijs kunnen voorzien.

Wettelijk moeten voorzieningen eens in de vijf jaar worden geëvalueerd. In de praktijk hanteren wij hiervoor een richtlijn van eens per vier jaar. Tijdens de schouw van 2026 voeren we een volledige onderhoudsinspectie uit van het hoofdkantoor en de locaties die door de brandweer in gebruik zijn. Vanaf 2027 baseren we de onderhoudsvoorzieningen op de actuele bevindingen van deze schouw.

7.5. Verbonden partijen

Definitie Verbonden Partij

Een verbonden partij is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin Veiligheidsregio Fryslân (VRF) zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als VRF aansprakelijk is voor verplichtingen van de rechtspersoon. Van een bestuurlijk belang is sprake als VRF zeggenschap heeft.
VRF heeft formeel één verbonden partij: stichting brandweeropleidingen Noord (SBON).

Stichting brandweeropleidingen Noord (SBON)

Veiligheidsregio Fryslân (VRF) neemt samen met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe deel aan de Stichting Brandweeropleidingen Noord (SBON). De stichting verzorgt opleidings- en oefenactiviteiten voor de deelnemende veiligheidsregio's via aan haar gelieerde vennootschappen en belast deze dienstverlening door aan de afnemende regio's. Met deze deelname wordt het openbaar belang gediend van het borgen van vakbekwaam brandweerpersoneel tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. VRF heeft een bestuurlijk belang via vertegenwoordiging in het bestuur van de stichting en daarmee invloed op het beleid en de strategische koers.

In 2025 heeft het algemeen bestuur besloten SBON formeel te verbinden aan Veiligheidsregio Fryslân. Op grond van artikel 31a van de Wet gemeenschappelijke regelingen is het ontwerpbesluit voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan de gemeenteraden; er zijn geen wensen of bedenkingen ingediend. Ook de algemeen besturen van de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe hebben ingestemd met het verbinden van SBON aan VRF. VRF neemt samen met de twee andere veiligheidsregio's voor gelijke delen (ieder 1/3) deel in de stichting en heeft daarmee een indirect financieel belang via het aandeel in het kapitaal van de aan SBON gelieerde vennootschappen.

De privaatrechtelijke rechtsvorm van SBON blijft gehandhaafd. Naar aanleiding van het besluit worden formele juridische handelingen verricht om governance, sturing en beheersing te versterken. Dit betreft onder meer de aanpassing van de statuten van SBON en de aan haar gelieerde vennootschappen en het sluiten van een deelnemersovereenkomst tussen de veiligheidsregio's en SBON. In deze afspraken worden zeggenschap, toezicht en financiële verantwoordelijkheden vastgelegd, evenals uitgangspunten voor investeringen en het omgaan met financiële risico's. De financiële risico's hebben betrekking op mogelijke exploitatietekorten, investeringsbesluiten en aansprakelijkheden voortvloeiend uit de bedrijfsvoering.

Via de bestuursdeelname heeft VRF invloed op de financiële en strategische besluitvorming. Hiermee wordt voldaan aan de BBV-vereisten voor transparantie en risicobeheersing bij verbonden partijen.

7.6. Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens voor de uitvoering van de wet. In deze paragraaf doen wij daarom verslag van onze beleidsvoornemens. Daarbij richten wij ons op de drie pijlers van de Woo:

- actieve openbaarmaking;
- passieve openbaarmaking;
- verbetering van de informatiehuishouding.

1. Actieve openbaarmaking
Informatie die actief openbaar gemaakt moet worden, moet digitaal vindbaar zijn via de Woo-index. Veiligheidsregio Fryslân is aangesloten op de Woo-index. Wij maken documenten openbaar via de Woo-index door deze eerst op de eigen website te publiceren. In de Woo-index verschijnt vervolgens een link naar deze internetlocatie.
Vanaf 1 november 2024 moeten de eerste vijf informatiecategorieën verplicht openbaar gemaakt worden via de Woo-index. Het gaat om:

- wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
- overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
- organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
- bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e);
- vergaderstukken Staten-Generaal (art. 3.3, tweede lid, onderdeel b).

VRF voldoet hieraan: Overzicht eerste tranche WOO-index | Instructie | KOOP Kennis- en exploitatiecentrum officiële overheidspublicaties.

2. Passieve openbaarmaking
Iedereen kan VRF vragen om bepaalde informatie openbaar te maken via een Woo-verzoek. Het moet dan wel gaan om informatie die al in bestaande documenten staat, zoals brieven, rapporten, memo's en e-mailberichten. De gevraagde informatie moet betrekking hebben op ons werk. Op onze website staat hoe het indienen van een Woo-verzoek werkt.

Als wij informatie met een Woo-besluit openbaar maken, is deze informatie voor iedereen toegankelijk. In 2025 hebben we vijf Woo-verzoeken tijdig afgehandeld.

3. Verbetering van de informatiehuishouding
Een uitgangspunt van de Woo, maar ook van de Archiefwet 1995, is dat de informatiehuishouding op orde is. Het verbeteren van de informatiehuishouding is voor ons niet nieuw. Wij zetten op dit vlak jaarlijks stappen, mede door de doorlopende digitalisering. In 2025 hebben we flinke stappen gezet in het opruimen, ordenen en structureren van het fysieke archief. Daarnaast actualiseren we het overzicht van welke processen welke documenten gebruiken en welke vernietigingstermijnen daarbij horen. We verwachten deze slag in 2026 af te ronden en te digitaliseren.

8. Financiële begroting

8.1. Overzicht van baten en lasten

Primitieve begroting 2027			
	Lasten	**Baten**	**Saldo**
Programma Gezondheid			
Pijler 1	17.773.778	56.320	17.717.458
Pijler 2	13.273.433	3.816.931	9.456.502
Pijler 3	2.062.321	1.137.007	925.314
Pijler 4	2.104.614	2.104.614	-
Toegerekende organisatiekosten	7.935.052	56.339	7.878.714
	43.149.198	7.171.211	35.977.988
Dekkingsmiddelen gezondheid			
Gemeentelijke bijdrage		36.079.987	-36.079.987
		36.079.987	-36.079.987
Totaal saldo van baten en lasten	43.149.198	43.251.197	-102.000
Reservemutaties gezondheid	102.000	-	102.000
Gerealiseerd resultaat gezondheid	**43.251.198**	**43.251.198**	**-**

Programma Crisisbeheersing	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Producten Crisisbeheersing	10.003.933	203.345	9.800.588
Toegerekende organisatiekosten	1.195.410	8.488	1.186.923
	11.199.344	211.833	10.987.511
Dekkingsmiddelen crisisbeheersing			
Rijksbijdrage BDUR		6.585.112	-6.585.112
Gemeentelijke bijdrage		4.402.399	-4.402.399
	-	10.987.511	-10.987.511
Totaal saldo van baten en lasten	11.199.344	11.199.344	-
Reservemutaties crisisbeheersing	-	-	-
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	**11.199.344**	**11.199.344**	**-**

Programma Brandweer	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Producten brandweer	47.734.603	1.104.231	46.630.372
Toegerekende organisatiekosten	11.480.062	81.509	11.398.553
	59.214.665	1.185.740	58.028.925
Dekkingsmiddelen brandweer			
Rijksbijdrage BDUR		5.541.778	-5.541.778
Gemeentelijke bijdrage		52.401.809	-52.401.809
		57.943.587	-57.943.587
Totaal saldo van baten en lasten	59.214.665	59.129.327	85.338
Reservemutaties brandweer	-	85.338	-85.338
Gerealiseerd resultaat brandweer	59.214.665	59.214.665	-
Gerealiseerd resultaat	**113.665.208**	**113.665.208**	**-**
Waarvan incidentele baten en lasten	102.000	85.338	-16.662
Structureel saldo	113.563.208	113.579.870	16.662

Overzicht baten en lasten art 27 BBV			
	Lasten	**Baten**	**Saldo**
Programma gezondheid	34.525.310	43.194.860	8.669.550
Programma crisisbeheersing	9.291.957	11.190.856	1.898.900
Programma brandweer	44.965.344	59.047.818	14.082.474
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	24.110.462	146.336	-23.964.127
Heffing vpb	10.000	-	-10.000
Onvoorzien	660.135	-	-660.135
Saldo van baten en lasten	***113.563.208***	***113.579.870***	***16.662***
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	102.000	85.338	-16.662
Resultaat	***113.665.208***	***113.665.208***	***-***

Meerjarenperspectief 1/2

	Jaarrekening 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Gezondheid									
Pijler 1	23.579.559	6.685.729	16.893.830	18.165.973	56.156	18.109.817	17.773.778	56.320	17.717.458
Pijler2	18.509.387	9.689.601	8.819.786	13.345.548	3.796.316	9.549.232	13.273.433	3.816.931	9.456.502
Pijler 3	7.251.211	6.304.990	946.221	2.037.318	1.132.703	904.615	2.062.321	1.137.007	925.314
Pijler 4	2.165.653	2.185.357	-19.704	2.098.454	2.098.454	-	2.104.614	2.104.614	-
Toegerekende organisatiekosten	7.839.956	78.668	7.761.288	7.701.468	54.736	7.646.732	7.935.052	56.339	7.878.713
	59.345.767	24.944.345	34.401.422	43.348.761	7.138.365	36.210.396	43.149.198	7.171.211	35.977.987
Dekkingsmiddelen Gezondheid									
Gemeentelijke bijdrage		32.926.433	-32.926.433		35.172.396	-35.172.396		36.079.987	-36.079.987
		32.926.433	-32.926.433	-	35.172.396	-35.172.396		36.079.987	-36.079.987
Totaal saldo van baten en lasten	59.345.767	57.870.778	1.474.989	43.348.761	42.310.761	1.038.000	43.149.198	43.251.197	-102.000
Reservemutaties Gezondheid	102.000	1.190.266	-1.088.266	102.000	1.140.000	-1.038.000	102.000	-	102.000
Gerealiseerd resultaat Gezondheid	**59.447.767**	**59.061.045**	**386.723**	**43.450.761**	**43.450.761**	**-**	**43.251.198**	**43.251.198**	**-**
Programma Crisisbeheersing	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Producten Crisisbeheersing	6.858.865	217.453	6.641.412	8.629.617	214.686	8.414.931	10.003.933	203.345	9.800.588
Toegerekende organisatiekosten	1.472.375	11.851	1.460.524	1.160.221	8.246	1.151.975	1.195.410	8.488	1.186.923
	8.331.241	229.304	8.101.936	9.789.838	222.932	9.566.906	11.199.344	211.833	10.987.511
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing									
Rijksbijdrage BDUR		5.499.555	-5.499.555		5.347.245	-5.347.245		6.585.112	-6.585.112
Gemeentelijke bijdrage		3.652.100	-3.652.100		4.219.661	-4.219.661		4.402.399	-4.402.399
	-	9.151.655	-9.151.655		9.566.906	-9.566.906		10.987.511	-10.987.511
Totaal saldo van baten en lasten	8.331.241	9.380.959	-1.049.719	9.789.838	9.789.838	-	11.199.344	11.199.344	-
Reservemutaties Crisisbeheersing	-	34.539	-34.539	-	-	-			
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	**8.331.241**	**9.415.498**	**-1.084.258**	**9.789.838**	**9.789.838**	**-**	**11.199.344**	**11.199.344**	**-**
Programma Brandweer	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Producten Brandweer	43.571.223	1.332.016	42.239.207	47.693.333	1.003.568	46.689.765	47.734.603	1.104.231	46.630.372
Toegerekende organisatiekosten	11.342.482	113.811	11.228.672	11.142.124	79.190	11.062.933	11.480.062	81.509	11.398.553
	54.913.705	1.445.826	53.467.879	58.835.456	1.082.758	57.752.698	59.214.665	1.185.740	58.028.925
Dekkingsmiddelen Brandweer									
Rijksbijdrage BDUR		6.342.784	-6.342.784		6.143.250	-6.143.250		5.541.778	-5.541.778
Gemeentelijke bijdrage		49.414.024	-49.414.024		51.250.839	-51.250.839		52.301.809	-52.301.809
		55.756.808	-55.756.808		57.394.089	-57.394.089		57.843.587	-57.843.587
Totaal saldo van baten en lasten	54.913.705	57.202.634	-2.288.928	58.835.456	58.476.847	358.609	59.214.665	59.129.327	85.338
Reservemutaties Brandweer		497.002	-497.002	-	358.609	-358.609	-	85.338	-85.338
Gerealiseerd resultaat Brandweer	**54.913.705**	**57.699.636**	**-2.785.931**	**58.835.456**	**58.835.456**	**-**	**59.214.665**	**59.214.665**	**-**
Gerealiseerd resultaat	**122.692.714**	**126.176.179**	**-3.483.465**	**112.076.056**	**112.076.056**	**-**	**113.665.208**	**113.665.208**	**-**
Waarvan incidentele baten en lasten	6.225.000	7.399.807	-1.174.807	-	-	-	102.000	85.338	-16.662
Structureel saldo	**116.467.714**	**118.776.371**	**-2.308.658**	**112.076.056**	**112.076.056**	**-**	**113.563.208**	**113.579.870**	**16.662**

Meerjarenperspectief 2/2

	Begroting 2028			Begroting 2029			Begroting 2030		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Gezondheid									
Pijler 1	18.864.892	59.720	18.805.172	19.633.097	63.365	19.569.732	20.362.798	65.636	20.297.162
Pijler2	14.089.400	4.047.320	10.042.080	14.654.228	4.294.367	10.359.861	15.200.213	4.448.277	10.751.936
Pijler 3	2.189.335	1.205.636	983.699	2.275.238	1.279.227	996.011	2.360.287	1.325.075	1.035.212
Pijler 4	2.239.285	2.239.285	-	2.287.147	2.287.147	-	2.378.633	2.378.633	-
Toegerekende organisatiekosten	8.319.323	57.521	8.261.802	8.653.943	58.731	8.595.212	8.930.248	59.965	8.870.283
	45.702.235	7.609.482	38.092.753	47.503.653	7.982.837	39.520.816	49.232.179	8.277.586	40.954.593
Dekkingsmiddelen Gezondheid									
Gemeentelijke bijdrage		38.004.753	-38.004.753		39.622.816	-39.622.816		40.981.593	-40.981.593
		38.004.753	-38.004.753		39.622.816	-39.622.816		40.981.593	-40.981.593
Totaal saldo van baten en lasten	45.702.235	45.614.235	88.000	47.503.653	47.605.653	-102.000	49.232.179	49.259.179	-27.000
Reservemutaties Gezondheid	102.000	190.000	-88.000	102.000	-	102.000	102.000	75.000	27.000
Gerealiseerd resultaat Gezondheid	**45.804.235**	**45.804.235**	**-**	**47.605.653**	**47.605.653**	**-**	**49.334.179**	**49.334.179**	**-**

Programma Crisisbeheersing	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Producten Crisisbeheersing	10.479.988	214.338	10.265.650	10.888.712	223.831	10.664.881	11.216.345	231.505	10.984.840
Toegerekende organisatiekosten	1.253.301	8.666	1.244.635	1.303.711	8.848	1.294.863	1.345.336	9.034	1.336.302
	11.733.289	223.004	11.510.285	12.192.423	232.679	11.959.744	12.561.681	240.538	12.321.143
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing									
Rijksbijdrage BDUR		6.585.112	-6.585.112		6.585.112	-6.585.112		6.585.112	-6.585.112
Gemeentelijke bijdrage		4.925.173	-4.925.173		5.374.632	-5.374.632		5.736.030	-5.736.030
		11.510.285	-11.510.285		11.959.744	-11.959.744		12.321.143	-12.321.143
Totaal saldo van baten en lasten	11.733.289	11.733.289	-	12.192.423	12.192.423	-	12.561.681	12.561.681	-
Reservemutaties Crisisbeheersing							-	-	-
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	**11.733.289**	**11.733.289**	**-**	**12.192.423**	**12.192.423**	**-**	**12.561.681**	**12.561.681**	**-**

Programma Brandweer	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Producten Brandweer	50.237.317	1.162.797	49.074.520	52.310.552	1.197.710	51.112.842	53.785.235	1.227.796	52.557.439
Toegerekende organisatiekosten	12.036.008	83.221	11.952.787	12.520.121	84.969	12.435.152	12.919.865	86.753	12.833.112
	62.273.325	1.246.018	61.027.307	64.830.672	1.282.679	63.547.993	66.705.100	1.314.549	65.390.551
Dekkingsmiddelen Brandweer									
Rijksbijdrage BDUR		5.541.778	-5.541.778		5.541.778	-5.541.778		5.541.778	-5.541.778
Gemeentelijke bijdrage		55.417.577	-55.417.577		57.935.545	-57.935.545		59.775.277	-59.775.277
		60.959.355	-60.959.355		63.477.323	-63.477.323		65.317.055	-65.317.055
Totaal saldo van baten en lasten	62.273.325	62.205.373	67.952	64.830.672	64.760.002	70.670	66.705.100	66.631.604	73.496
Reservemutaties Brandweer	-	67.952	-67.952	-	70.670	-70.670	-	73.496	-73.496
Gerealiseerd resultaat Brandweer	***62.273.325***	***62.273.325***	**-**	***64.830.672***	***64.830.672***	**-**	***66.705.100***	***66.705.100***	**-**

Gerealiseerd resultaat	***119.810.849***	***119.810.849***	**-**	***124.628.748***	***124.628.748***	**-**	***128.600.960***	***128.600.960***	**-**
Waarvan incidentele baten en lasten	102.000	257.952	155.952	102.000	70.670	-31.330	102.000	148.496	46.496
Structureel saldo	119.708.849	119.552.897	-155.952	124.526.748	124.558.078	31.330	128.498.960	128.452.464	-46.496

Toelichting:
De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2026 is als volgt, naar oorzaken:

Omschrijving	Gezondheid	Brandweer	Crisis	Organisatie	Totaal
Nadelig saldo 2026 begroting 2026	27.525.665	40.187.905	3.067.686	19.861.640	90.642.896
Indexatie loonkosten	123.001	89.091	87.313	67.253	366.658
Indexatie materiële kosten	123.144	596.070	60.477	251.738	1.031.430
Wijziging topstructuur	-183.129	-100.429	-	283.558	-
Toevoeging OKO-monitor	18.593	-	-	-	18.593
Bestuurlijke opdracht GGD	594.000	-	-	-	594.000
Continuïteit brandweer		100.000			
Mutatie vrijval kapitaallasten	-	30.000	-	-	30.000
Mutatie rente	-	100.619	-	-	100.619
Totale mutatie	675.609	815.351	147.790	602.549	2.141.300
Nadelig saldo 2027 begroting 2027	28.201.274	41.003.256	3.215.476	20.464.189	92.884.195

8.2. Financiële positie

Arbeidsverplichtingen

Conform het besluit 'Begroting en Verantwoording' is het niet toegestaan voorzieningen op te nemen voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat vooral om verplichtingen rond vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting.

Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het meerjaren investeringsplan vastgesteld. De geplande investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgesteld in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn in de kapitaallasten van de programma's verwerkt. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

Reserves

Het geraamde verloop van de reserves in 2027 is als volgt:

	1-1-2027	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2027
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	3.379.700			3.379.700
	3.379.700	-	-	3.379.700
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	413.113	102.000	-	515.113
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
Tweede loopbaanbeleid	526.629			526.629
In te halen werkzaamheden	593.492		65.338	528.154
Wabo	20.000		20.000	-
Frictiekosten	1.773.000			1.773.000
	3.826.234	102.000	85.338	3.842.896
Totaal eigen vermogen	***7.205.934***	***102.000***	***85.338***	***7.222.596***

Voorzieningen

Het geraamde verloop in de voorzieningen in 2027 is als volgt:

	1-1-2027	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2027
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	88.692			88.692
Voorziening FLO-overgangsrecht	6.433.275	158.332	474.187	6.117.420
Voorziening spaaruren IKB	1.716.810	97.543		1.814.352
Voorziening RVU	59.262		59.262	-
Voorziening voor mogelijke claim	1.800.000			1.800.000
	10.098.039	255.875	533.449	9.820.464
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	292.092	82.559	183.093	191.558
Groot onderhoud brandweerkazernes	2.356.075	654.575	830.600	2.180.050
	2.648.167	737.134	1.013.693	2.371.608
Totaal voorzieningen	***12.746.206***	***993.008***	***1.547.142***	***12.192.072***

Geprognosticeerde balans 2027

	1-1-2027	31-12-2027		1-1-2027	31-12-2027
Materiële vaste activa	95.332	106.322	Eigen vermogen	7.206	7.223
Financiële vaste activa	217	217	Gerealiseerd resultaat '25	3.483	3.483
Vorderingen	7.620	7.620	Voorzieningen	12.746	12.192
Liquide middelen	494	494	Langlopende schulden	64.692	70.507
Overlopende activa	1.806	1.806	Kortlopende schulden	8.583	8.583
			Overlopende passiva	8.758	14.471
Totaal activa	***105.469***	***116.459***	***Totaal passiva***	***105.469***	***116.459***

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2026 en 2027 en een stabiel werkkapitaal. Ook zijn de geplande mutaties in reserves en voorzieningen, zoals in de eerdere paragrafen genoemd, verwerkt. De behoefte aan langlopende financiering is bepaald op basis van het meerjareninvesteringsplan en de vastgelegde financieringsstructuur. De rentelast voor deze financiering is gedekt in de begroting 2027. Bovenstaande balans is de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen'.

In de jaarrekening 2025 is een voorstel gedaan voor de bestemming van het gerealiseerd resultaat 2025. In afwachting van de vaststelling van de jaarrekening (algemeen bestuur 2 juli 2026) presenteren wij het gerealiseerde resultaat 2026 apart op de balans.

Meerjarenbalans

	1-1-2028	31-12-2028		1-1-2028	31-12-2028
Materiële vaste activa	106.322	122.958	Eigen vermogen	7.223	7.067
Financiële vaste activa	217	217	Gerealiseerd resultaat '25	3.483	3.483
Vorderingen	7.620	7.620	Voorzieningen	12.192	12.165
Liquide middelen	494	494	Langlopende schulden	70.507	79.861
Overlopende activa	1.806	1.806	Kortlopende schulden	8.583	8.583
			Overlopende passiva	14.471	21.935
Totaal activa	***116.459***	***133.095***	***Totaal passiva***	***116.459***	***133.095***

	1-1-2029	31-12-2029		1-1-2029	31-12-2029
Materiële vaste activa	122.958	126.586	Eigen vermogen	7.067	7.098
Financiële vaste activa	217	217	Gerealiseerd resultaat '25	3.483	3.483
Vorderingen	7.620	7.620	Voorzieningen	12.165	11.746
Liquide middelen	494	494	Langlopende schulden	79.861	82.728
Overlopende activa	1.806	1.806	Kortlopende schulden	8.583	8.583
			Overlopende passiva	21.935	23.085
Totaal activa	***133.095***	***136.723***	***Totaal passiva***	***133.095***	***136.723***

	1-1-2030	31-12-2030		1-1-2030	31-12-2030
Materiële vaste activa	126.586	128.535	Eigen vermogen	7.098	7.051
Financiële vaste activa	217	217	Gerealiseerd resultaat '25	3.483	3.483
Vorderingen	7.620	7.620	Voorzieningen	11.746	11.791
Liquide middelen	494	494	Langlopende schulden	82.728	75.336
Overlopende activa	1.806	1.806	Kortlopende schulden	8.583	8.583
			Overlopende passiva	23.085	32.428
Totaal activa	***136.723***	***138.672***	***Totaal passiva***	***136.723***	***138.672***

Bijlage 1.

Bijdrage per gemeente 2027-2030

	2027	2028	2029	2030
Achtkarspelen	3.712.718	3.931.386	4.114.979	4.258.016
Ameland	995.214	1.053.163	1.101.684	1.138.334
Dantumadiel	2.460.086	2.605.058	2.726.791	2.821.773
De Fryske Marren	7.534.470	7.977.344	8.349.002	8.637.030
Harlingen	2.184.943	2.313.562	2.421.536	2.505.540
Heerenveen	7.035.209	7.449.285	7.796.884	8.067.217
Leeuwarden	19.099.302	20.221.522	21.163.197	21.892.229
Noardeast-Fryslân	6.255.920	6.624.084	6.933.133	7.173.406
Ooststellingwerf	3.551.006	3.759.965	3.935.368	4.071.704
Opsterland	3.965.909	4.199.470	4.395.563	4.548.305
Schiermonnikoog	284.453	300.996	314.843	325.266
Smallingerland	7.596.397	8.043.696	8.419.222	8.711.606
Súdwest-Fryslân	12.525.614	13.262.522	13.881.062	14.361.555
Terschelling	1.025.432	1.085.320	1.135.499	1.173.716
Tytsjerksteradiel	4.447.188	4.708.946	4.928.681	5.099.584
Vlieland	295.413	312.630	327.049	337.968
Waadhoeke	6.507.059	6.889.852	7.211.151	7.460.688
Weststellingwerf	3.407.861	3.608.701	3.777.350	3.908.962
	92.884.195	**98.347.502**	**102.932.993**	**106.492.900**

2027

Bijdrage 2027	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	1.531.801	186.907	1.994.010	3.712.718
Ameland	206.413	25.186	763.615	995.214
Dantumadiel	1.039.506	126.838	1.293.741	2.460.086
De Fryske Marren	2.837.362	346.209	4.350.899	7.534.470
Harlingen	880.514	107.438	1.196.991	2.184.943
Heerenveen	2.817.155	343.743	3.874.311	7.035.209
Leeuwarden	7.060.025	861.448	11.177.828	19.099.302
Noardeast-Fryslân	2.491.294	303.982	3.460.644	6.255.920
Ooststellingwerf	1.408.224	171.828	1.970.953	3.551.006
Opsterland	1.630.227	198.917	2.136.765	3.965.909
Schiermonnikoog	52.744	6.436	225.273	284.453
Smallingerland	3.100.755	378.347	4.117.295	7.596.397
Súdwest-Fryslân	4.917.732	600.051	7.007.832	12.525.614
Terschelling	267.413	32.629	725.390	1.025.432
Tytsjerksteradiel	1.782.809	217.534	2.446.845	4.447.188
Vlieland	66.106	8.066	221.241	295.413
Waadhoeke	2.545.233	310.564	3.651.262	6.507.059
Weststellingwerf	1.444.673	176.276	1.786.913	3.407.861
	36.079.987	**4.402.399**	**52.401.809**	**92.884.195**

2028

Bijdrage 2028	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	1.613.518	209.102	2.108.767	3.931.386
Ameland	217.424	28.177	807.562	1.053.163
Dantumadiel	1.094.961	141.900	1.368.197	2.605.058
De Fryske Marren	2.988.727	387.320	4.601.297	7.977.344
Harlingen	927.487	120.196	1.265.879	2.313.562
Heerenveen	2.967.442	384.562	4.097.281	7.449.285
Leeuwarden	7.436.658	963.743	11.821.121	20.221.522
Noardeast-Fryslân	2.624.198	340.079	3.659.807	6.624.084
Ooststellingwerf	1.483.349	192.233	2.084.383	3.759.965
Opsterland	1.717.195	222.537	2.259.738	4.199.470
Schiermonnikoog	55.558	7.200	238.238	300.996
Smallingerland	3.266.172	423.275	4.354.249	8.043.696
Súdwest-Fryslân	5.180.079	671.305	7.411.139	13.262.522
Terschelling	281.679	36.504	767.137	1.085.320
Tytsjerksteradiel	1.877.917	243.366	2.587.662	4.708.946
Vlieland	69.633	9.024	233.973	312.630
Waadhoeke	2.681.014	347.442	3.861.395	6.889.852
Weststellingwerf	1.521.742	197.208	1.889.751	3.608.701
	1.613.518	**209.102**	**2.108.767**	**3.931.386**

2029

Bijdrage 2029	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	1.682.214	228.184	2.204.582	4.114.979
Ameland	226.681	30.748	844.254	1.101.684
Dantumadiel	1.141.579	154.849	1.430.363	2.726.791
De Fryske Marren	3.115.973	422.666	4.810.363	8.349.002
Harlingen	966.975	131.165	1.323.396	2.421.536
Heerenveen	3.093.782	419.656	4.283.446	7.796.884
Leeuwarden	7.753.276	1.051.692	12.358.229	21.163.197
Noardeast-Fryslân	2.735.924	371.114	3.826.095	6.933.133
Ooststellingwerf	1.546.503	209.775	2.179.090	3.935.368
Opsterland	1.790.305	242.846	2.362.412	4.395.563
Schiermonnikoog	57.923	7.857	249.063	314.843
Smallingerland	3.405.230	461.902	4.552.089	8.419.222
Súdwest-Fryslân	5.400.622	732.567	7.747.873	13.881.062
Terschelling	293.672	39.835	801.993	1.135.499
Tytsjerksteradiel	1.957.870	265.575	2.705.236	4.928.681
Vlieland	72.598	9.848	244.604	327.049
Waadhoeke	2.795.159	379.149	4.036.843	7.211.151
Weststellingwerf	1.586.530	215.205	1.975.615	3.777.350
	39.622.816	**5.374.632**	**57.935.545**	**102.932.993**

2030

Bijdrage 2030	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	1.739.902	243.527	2.274.588	4.258.016
Ameland	234.455	32.816	871.063	1.138.334
Dantumadiel	1.180.727	165.262	1.475.784	2.821.773
De Fryske Marren	3.222.828	451.086	4.963.115	8.637.030
Harlingen	1.000.135	139.985	1.365.420	2.505.540
Heerenveen	3.199.876	447.874	4.419.466	8.067.217
Leeuwarden	8.019.157	1.122.410	12.750.662	21.892.229
Noardeast-Fryslân	2.829.746	396.068	3.947.592	7.173.406
Ooststellingwerf	1.599.537	223.881	2.248.286	4.071.704
Opsterland	1.851.700	259.175	2.437.430	4.548.305
Schiermonnikoog	59.909	8.385	256.972	325.266
Smallingerland	3.522.005	492.961	4.696.640	8.711.606
Súdwest-Fryslân	5.585.825	781.826	7.993.905	14.361.555
Terschelling	303.742	42.514	827.460	1.173.716
Tytsjerksteradiel	2.025.011	283.433	2.791.140	5.099.584
Vlieland	75.087	10.510	252.372	337.968
Waadhoeke	2.891.013	404.644	4.165.032	7.460.688
Weststellingwerf	1.640.937	229.675	2.038.350	3.908.962
	40.981.593	**5.736.030**	**59.775.277**	**106.492.900**

Bijlage 2.
Investeringskredieten 2027

Investeringskredieten	Krediet 2027
Gebruikerssoftware	127.593
Installaties met digitale componenten	58.854
Kantoormeubilair	382.310
Mobiele telefoons; tablets; ipads	150.093
Monitoren	32.590
Overig kantoorinventaris	46.578
Renovatie, restauratie en verbouwing van bedrijfsgebouwen	315.820
Systeem soft- en hardware	50.771
Werkplekautomatisering	440.046
Werktuigbouwkundige installaties > 30 kW	415.272
Organisatie	**2.019.927**
Inrichtingskosten JGZ (CB locaties	100.000
Röntgensysteem	220.000
GGD	**320.000**
Ademlucht	19.457
Dienstvoertuigen	162.068
Gebouwen	3.859.476
Grond	1.095.912
Haakarmvoertuigen	255.353
Hulpverleningsvoertuigen	76.857
Installaties	3.930.113
Mobiele telefonie, tablets en iPads	89.166
Overige (kantoor)inventaris	128.730
Overige brandweerinventaris	322.002
Persoonlijke beschermingsmiddelen	787.817
Renovatie en verbouwing	226.408
Tankautospuiten	7.374.441
Brandweer	**18.327.800**
Totaal investeringskredieten	**20.667.727**

Investeringskredieten Brandweer 2027-2030

Categorie	2027	2028	2029	2030
Ademlucht	19.457	166.150	66.036	62.609
Alarmeringsmiddelen				1.976.021
Dienstvoertuigen	162.068	460.456	263.509	369.750
Gebouwen	3.859.476	9.916.086	1.417.934	1.450.546
Gebruikerssoftware				22.430
Grond	1.095.912	1.121.116	573.452	586.642
Haakarmvoertuigen	255.353			
Hulpverleningsvoertuigen	76.857	235.875	80.433	
Installaties	3.930.113	9.190.990	1.889.614	2.399.900
Mobiele telefonie, tablets en iPads	89.166	109.929	125.855	95.462
Overige (kantoor)inventaris	128.730	850.780	199.087	1.132.387
Overige brandweerinventaris	322.002	301.040	320.796	308.352
Overige brandweervoertuigen		185.506	316.726	70.026
Persoonlijke beschermingsmiddelen	787.817	472.093	39.528	56.363
PM voer- en vaartuigen		168.273	1.968.592	995.355
Redvoertuigen		921.125	942.311	
Renovatie en verbouwing	226.408	443.200	984.690	1.492.316
Tankautospuiten	7.374.441	691.352	2.829.016	42.768
Werkplekautomatisering		27.535		
Totaal	**18.327.800**	**25.261.506**	**12.017.579**	**11.060.927**

T: +31 (0)50 521 57 57
E: groningen@bdo.nl
www.bdo.nl

BDO Audit & Assurance B.V.
Postbus 253, 9700 AG Groningen
Paterswoldseweg 810, 9728 BM Groningen
Nederland

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân op 31 december 2025 alsmede van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de begroting en de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen en opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 10 juli 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2025;
- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen,
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2025;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 10 juli 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Statutair gevestigd te Eindhoven en ingeschreven in het handelsregister onder nummer 17171186. BDO Audit & Assurance B.V. handelt tevens onder de namen: BDO Audit & Assurance; BDO Accountants; BDO Technology Risk Assurance. BDO Audit & Assurance B.V. is lid van BDO International Ltd, een rechtspersoon naar Engels recht met beperkte aansprakelijkheid, en maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van juridisch zelfstandige organisaties die onder de naam ‘BDO’ optreden. BDO is de merknaam die wordt gebruikt ter aanduiding van het BDO-netwerk en van elk van de BDO Member Firms.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening op pagina 79. Het algemeen bestuur heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van in totaal € 3.439.000 ligt boven de door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens. Er is hierbij geen sprake van acceptabele fouten op basis van de door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.400.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 120.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- Deel I, jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- Deel III, overige gegevens en bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de begroting en de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 10 juli 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 10 juli 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van de gemeenschappelijke regeling als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening.

Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 20 maart 2026

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

E.R. Kuik – van Wijk RA MSc

Jaarverslag en Jaarrekening 2025

Veiligheidsregio Fryslân

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2025 van Veiligheidsregio Fryslân. Met deze jaarrekening leggen wij verantwoording af over de uitvoering van onze taken en de financiële resultaten van het afgelopen jaar.

Stabiliteit en doorontwikkeling
2025 stond in het teken van verdere stabilisatie en doorontwikkeling. De focus lag volledig op onze structurele taken binnen brandweerzorg, crisisbeheersing en publieke gezondheid. Tegelijkertijd opereren wij in een omgeving waarin landelijke beleidswijzigingen, arbeidsmarktkrapte en investeringsvraagstukken blijvend invloed hebben op onze organisatie.

Binnen de publieke gezondheid hebben wij verder gewerkt aan de uitvoering van de Friese Preventieaanpak (FPA) en het Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZA). De GGD heeft haar rol als kennis- en netwerkorganisatie voor gemeenten verder versterkt, onder meer op het terrein van infectieziektebestrijding, gezondheidsverschillen en gezonde leefomgeving. De invoering van de Omgevingswet vraagt daarbij om blijvende inzet en samenwerking.

Paraat en voorbereid
Crisisbeheersing is in 2025 24/7 paraat gebleven en heeft ingezet op verdere versterking van de informatiepositie en de crisisorganisatie. Daarbij is vooruitgekeken naar de aangekondigde korting op de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding vanaf 2026. Dit vraagt om zorgvuldige keuzes om onze slagkracht ook in de toekomst te waarborgen.

Voor Brandweer Fryslân stond 2025 in het teken van voortgang binnen de bouwagenda, vernieuwing van materieel en versterking van vakbekwaamheid. De uitvoering van nieuwbouw- en verbouwplannen is in de praktijk afhankelijk van externe factoren. Dit vraagt om realisme in planning en financiering.

Financiële positie
Financieel sluiten wij 2025 af met een positief resultaat. Dit wordt voor een belangrijk deel verklaard door vertraging in investeringen en een terughoudende inzet van middelen. Tegelijkertijd is de structurele financiële ruimte beperkt en vragen landelijke ontwikkelingen om blijvende bestuurlijke scherpte.

Ook de komende jaren werken wij verder aan een financieel gezonde en wendbare veiligheidsregio. Dat doen wij samen met gemeenten, ketenpartners en medewerkers. Soberheid, doelmatigheid en kwaliteit blijven daarbij leidend.

Wij spreken onze waardering uit voor de inzet en professionaliteit van onze medewerkers en vrijwilligers. Dankzij hun betrokkenheid en vakmanschap dragen wij ook in de toekomst bij aan een veilig en gezond Fryslân.

Hartelijke groet,

Het dagelijks bestuur

Leeswijzer

Voor u liggen de jaarstukken van 2025. Deze bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

In het jaarverslag vindt u de programmaverantwoording en de paragrafen.
De programmaverantwoording is het hart van de jaarstukken. Hierin leggen wij verantwoording af over het gevoerde beleid. In de lijn van de begroting 2025 presenteren wij de vier programma's aan de hand van twee vragen:

- Wat hebben wij gedaan?
- Wat heeft dit gekost?

De paragrafen geven betekenis aan de financiële aspecten van de jaarstukken. Risicobeheersing en resultaatafspraken zijn belangrijke uitgangspunten.

Een apart deel is de jaarrekening. In dit onderdeel bevinden zich de balans met toelichting, de programmarekening met toelichting, de bijlage met verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SISA) en de taakvelden.

Bij de overige gegevens staan onder andere de controleverklaring van de accountant en de voorgestelde resultaatbestemming.

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Inhoudsopgave

Deel I Jaarverslag 2025 5

1. Resultaat 2025 6

2. Programmaverantwoording Gezondheid 7

2.1. Algemeen 7
2.2. Wat hebben wij bereikt in 2025? 8
2.3. Wat heeft dit gekost? 18
2.4. Feiten en cijfers programma Gezondheid 19

3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing 20

3.1. Algemeen 20
3.2. Wat hebben wij bereikt in 2025? 20
3.3. Wat heeft dit gekost? 25
3.4. Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing 26

4. Programmaverantwoording Brandweer 27

4.1. Algemeen 27
4.2. Repressie 27
4.3. Wat hebben wij bereikt in 2025? 29
4.4. Wat heeft dit gekost? 34
4.5. Feiten en cijfers programma Brandweer 35

5. Paragrafen 36

5.1. Financiering 36
5.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 38
5.3. Onderhoud kapitaalgoederen 42
5.4. Bedrijfsvoering 42
5.5. Verbonden partijen 48
5.6. Wet open overheid 49

Deel II Jaarrekening 2025 50

6. Jaarrekening 51

6.1. Balans per 31 december
6.2. Overzicht baten en lasten 2025 - deel 1 51
6.2. Overzicht baten en lasten 2025 - deel 2 53
6.3. Toelichtingen 55
6.4 Rechtmatigheidsverantwoording 79
6.5. SiSa-bijlage bij de jaarrekening 80
6.6. Bijlage Taakvelden 83

Deel III Overig 84

7. Overige gegevens 85

7.1. Controleverklaring 86
7.2. Voorgestelde resultaatbestemming 91
7.3. Vaststelling 92

Bijlagen 93
7.4. Investeringskredieten 2025 93
7.5. Samenstelling bestuur en commissies 95
7.6. Analyse van taken 98

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Deel I Jaarverslag 2025

Veiligheidsregio Fryslân

1. Resultaat 2025

Algemene inleiding resultaat

Per programma is het gerealiseerd resultaat als volgt:

Programma	Resultaat tweede bestuursrapportage	Gerealiseerd resultaat
Gezondheid	62.500	-386.500
Crisisbeheersing	967.500	1.084.000
Brandweer	2.915.000	2.786.000
Totaal	**3.945.000**	**3.483.500**
Totaal voorstel resultaatbestemming		1.000.000
Terugstorten naar gemeenten		**2.483.500**

Het gerealiseerde resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door de vrijval van kapitaallasten, zoals toegelicht in beide bestuursrapportages. Daarnaast is de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) terughoudend ingezet, mede vanwege de aangekondigde structurele korting van 10% vanaf 2026. Verder dragen de loon- en prijsbijstelling binnen de BDuR en het gedeeltelijk vrijvallen van het budget voor onvoorziene personele frictie bij aan het positieve resultaat. Daartegenover staat de vorming van een voorziening.

In het resultaat is verwerkt dat wij het te verrekenen bedrag voor indexatie van loon- en materiële kosten (€ 2.335.000) en het resultaat op treasury (€ 827.000) terugbetalen aan de gemeenten. Beide bedragen zijn als schuld opgenomen. De afwijkingen in de operationele resultaten per programma staan nader toegelicht in de betreffende programmaparagrafen.

Resultaatbestemming

Het voorstel voor resultaatbestemming voor 2025 is daarmee als volgt:

Omschrijving	Bedrag
Uitfasering blusschuim (PFAS)	1.000.000
Totaal te bestemmen resultaat	**1.000.000**
Terugstorten naar gemeenten	2.483.500
Totaal	**3.483.500**
Resteert	-

Het balansverloop in de balans is op hoofdlijnen als volgt (x € 1.000):

Activa	31-12-2025	31-12-2024	Passiva	31-12-2025	31-12-2024
Materiële vaste activa	85.053	82.502	Eigen vermogen	12.125	10.661
Financiële vaste activa	217	119	Voorzieningen	13.112	11.510
Vorderingen	7.620	12.996	Langlopende schulden	49.959	45.019
Liquide middelen	494	480	Kortlopende schulden	8.583	18.865
Overlopende activa	1.806	1.908	Overlopende passiva	11.411	11.950
Totaal activa	**95.190**	**98.005**	**Totaal passiva**	**95.190**	**98.005**

Voor een toelichting op de balans wordt verwezen naar paragraaf 6.3.2.

2. Programmaverantwoording Gezondheid

2.1. Algemeen

Preventie
Het jaar 2025 stond in het teken van de voortgezette uitvoering van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), én van de totstandkoming van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Gemeenten en GGD'en gaven onverminderd uitvoering aan de afspraken en opgaven uit het IZA en GALA.
Het AZWA kreeg in dit overgangsjaar bestuurlijk en inhoudelijk vorm. GGD GHOR Nederland kreeg een formele positie aan de bestuurlijke overlegtafels en droeg actief bij aan de inhoudelijke agendering en uitwerking van het akkoord. Daarmee zijn publieke gezondheid en preventie nadrukkelijker verankerd in de landelijke beweging van zorg naar gezondheid en welzijn.

Bestuurlijke Opdracht
In 2024 en 2025 stond GGD Fryslân voor complexe opgaven op het gebied van preventie en jeugdgezondheidszorg (JGZ). Daarbij ontstond een structureel begrotingstekort van € 925.000 door stijgende huisvestingskosten en een noodzakelijke functiewaardering.

De bestuurscommissie Gezondheid gaf eind 2024 opdracht om scenario's uit te werken voor huisvesting en taakuitvoering, inclusief de financiële en maatschappelijke gevolgen. In 2025 zijn deze scenario's vormgegeven, naast de reguliere werkzaamheden. Dit leidde op 19 juni 2025 tot besluitvorming. Voor huisvesting is – met name voor JGZ – gekeken naar doelmatiger locatiegebruik, aangepaste huurafspraken en samenwerking met publieke partners, met behoud van de nabijheid van consultatiebureaus. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor de actualisatie van het strategisch huisvestingsplan.

GGD Fryslân behield de inzet op preventie en JGZ rond Gezond Zwanger en de extra zorg voor jonge kwetsbare kinderen. Het bestuur heeft deze taken als aantoonbaar waardevol omschreven, met de aanvulling dat bezuinigingen binnen de jeugdgezondheidzorg waarschijnlijk tot hogere kosten leiden. Een deel van dit tekort vangen we intern op via efficiencymaatregelen en taakherschikking. Het resterende deel wordt gedekt door een aanvullende gemeentelijke bijdrage.

Met deze besluiten hebben we een balans gevonden tussen financiële houdbaarheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarmee was 2025 een jaar waarin belangrijke keuzes zijn voorbereid en genomen.

Netwerkorganisatie
In 2025 is op verschillende manieren gewerkt aan het doel om dé adviseur en sparring- en kennispartner voor gemeenten te zijn. Zo was de publicatie van de Volksgezondheid Toekomstverkenning (VTV) aanleiding om kennis te delen met alle gemeenten. Uit deze publicatie blijkt wederom dat gezondheid een vraagstuk is van alle beleidsterreinen. Daarnaast is op verschillende momenten, in diverse samenstellingen, met elkaar gesproken over de grote opgaven rond gezondheid voor de komende jaren. Dit gebeurde onder andere in het nieuw ingerichte Ambtelijk Overleg Publieke Gezondheid.
Het is duidelijk dat een sterke netwerksamenwerking nodig is om deze opgaven het hoofd te bieden. GGD Fryslân was in 2025 betrokken bij verschillende netwerken met diverse disciplines, zoals de Seker en Sûn tafel, de bestuurscommissie Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZA) en de stuurgroep Strong Teens and Resilient Minds (STORM).

2.2. Wat hebben wij bereikt in 2025?

Lyts & jong: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Toekomstbestendige jeugdgezondheidszorg

In het afgelopen jaar werkten we verder aan de doorontwikkeling van onze jeugdgezondheidszorg (JGZ) voor de leeftijd van -9 maanden tot 18 jaar. We bewegen steeds meer naar een behoeftegerichte aanpak: dichtbij wanneer dat nodig is en op afstand wanneer mogelijk. Dit doen we fysiek en digitaal én individueel en in groepen. Door onze inzet af te stemmen op de situatie van ouders en kinderen investeren we daar waar het meeste effect te behalen is. Zo bieden we maximale waarde voor iedereen. De klantreis is hierbij leidend, met aandacht voor maatwerk, tijdige signalering en passende ondersteuning op het juiste moment.

Doorontwikkeling van het dienstenaanbod

Om deze ambitie te realiseren, werken we aan een vernieuwd JGZ-dienstenaanbod dat aansluit bij de zorgbehoeften van ouders, kinderen en jongeren. Dit betekent dat ons aanbod niet langer voor iedereen hetzelfde is. In 2025 lag de focus op de verdere uitwerking van dit aanbod, met specifieke aandacht voor het inschatten van zorgbehoefte, taakherschikking, digitalisering en ketensamenwerking.

Inschatten van zorgbehoeften

Alle JGZ-professionals werken inmiddels volgens de methodiek Gezamenlijk Inschatten van de Zorgbehoefte. Samen met ouders bepalen we welke ondersteuning passend is. Daarnaast werkten we aan een digitale vragenlijst voor het voortgezet onderwijs, om zorgbehoeften beter en efficiënter in beeld te brengen. De implementatie hiervan staat gepland voor 2026, evenals het verder in kaart brengen van netwerkpartners en hun rol.

Taakherschikking

In een tijd van veranderende zorgvragen en een krappe arbeidsmarkt, helpt taakherschikking ons om het werk slimmer, efficiënter en toekomstbestendig te organiseren. Door taken anders te verdelen, benutten we ieders kwaliteiten beter en verminderen we de werkdruk. In 2025 stelden we onze visie op taakherschikking vast en kozen we voor een gefaseerde uitwerking en invoering in de komende jaren.

Digitale dienstverlening

Onze digitale dienstverlening is verder versterkt. We hebben gewerkt aan het digitaal betrekken van ouders bij gesprekken met jongeren. Ook hebben we de voorbereiding op de organisatie van webinars voor ouders in gang gezet. Dit doen we in samenwerking met elf andere JGZ-organisaties. Daarnaast werkten we toe naar de aanbesteding van een dossier voor volwassen cliënten. Dit was nodig omdat de dienstverlening aan volwassenen steeds verder uitbreidt, onder andere met prenatale vaccinaties en het prenatale huisbezoek.

Ketensamenwerking

De ketensamenwerking is in 2025 verder verdiept. Binnen de Friese Preventieaanpak (FPA) vervult de JGZ een actieve rol als ketenregisseur en als deelnemer aan de provinciale programma's Kansrijke Start en Ouderschap. Daarnaast zijn we betrokken bij alle lokale ketenaanpakken van Kansrijke Start en Kind naar Gezonder Gewicht.

Ziekteverzuimbegeleiding school

Al jaren neemt de werkbelasting bij ziekteverzuimbegeleiding door de jeugdgezondheidszorg toe. Ziekteverzuimbegeleiding is een gezamenlijke opgave in de keten van leerlingen, ouders, scholen, JGZ en leerplichtambtenaren – met voor ieder eigen taken, rollen en verantwoordelijkheden.

Met ingang van schooljaar 2025-2026 zijn we op scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente Súdwest-Fryslân gestart met ziekteverzuimbegeleiding volgens de methode Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen (MAZL). MAZL is een bewezen effectieve interventie, die gericht is op het verhogen van schoolaanwezigheid en het terugdringen van ziekteverzuim. Deze interventie voeren we uit vanuit het aanvullend pakket. Samenwerking in de keten is essentieel voor een succesvolle implementatie van MAZL.

Om onze eigen rol en taken in de ziekteverzuimbegeleiding goed te organiseren, werkten we in 2025 aan een uniforme JGZ-werkwijze voor de overige gemeenten.
Waar mogelijk nemen we daarin elementen van de MAZL-methodiek op. Het succes van goede ziekteverzuimbegeleiding is afhankelijk van de gezamenlijke inzet en het commitment van ketenpartners.

Sociaal medisch advies

GGD Fryslân verzorgt al jarenlang sociaal medische advisering (SMA) voor aanvragen tot leerplichtontheffing op basis van artikel 5 onder a van de Leerplichtwet. Hoewel deze taak niet wettelijk verplicht is, sluit zij nauw aan bij onze missie om kansengelijkheid te bevorderen en kwetsbare kinderen te ondersteunen.
De vraag naar SMA is de afgelopen jaren sterk toegenomen, terwijl de beschikbaarheid van jeugdartsen onder druk staat. Hierdoor moesten we onze capaciteit in 2025 vooral richten op de wettelijke basisdienstverlening en konden we niet alle SMA-aanvragen tijdig behandelen. Dit heeft geleid tot het ontstaan van een wachtlijst in 2025. Inmiddels hebben we een succesvolle werving afgerond en verwachten we in 2026 formatief weer op orde te komen om de aanvragen te behandelen.
Daarnaast waren we in 2025 in gesprek met leerplichtambtenaren van de Friese gemeenten en namen we deel aan een provinciale werkgroep, die werkt aan een nieuwe werkwijze voor aanvragen op grond van artikel 5a. Door vroegtijdig met alle betrokkenen te verkennen wat wél mogelijk is voor een jeugdige, beogen we het aantal vrijstellingen te beperken. De werkgroep boekt voortgang, maar verdere borging van preventie en schoolaanwezigheid vraagt om gezamenlijke inzet.

Centrale zorgverlener

Sinds begin 2025 vervult de jeugdgezondheidszorg in de hele provincie de rol van Centrale Zorgverlener (CZV) binnen de ketenaanpak Kind naar Gezonder Gewicht, volgens het Fries model. Professionals in het veld weten de CZV goed te vinden en ouders en kinderen reageren positief op de begeleiding. Daarmee blijkt de dienstverlening vanaf de start effectief en van duidelijke meerwaarde. De samenwerking binnen de volledige keten, zowel lokaal als provinciaal, is hierbij een belangrijke succesfactor.
Eind 2025 is GGD Fryslân bovendien gecontracteerd als zorgverlener door de zorgverzekeraar. Hierdoor kan in 2026 voor een deel van de CZV-trajecten een zorgvergoeding worden aangevraagd. Dat draagt bij aan verdere borging en continuïteit van deze dienstverlening.

Rijksvaccinatieprogramma

In 2025 stond het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) in het teken van de voorbereiding op grote wijzigingen en op de implementatie van de nieuwe RSV-immunisatie (Respiratoir Syncytieel-virus). Het jaar kenmerkte zich door belangrijke stappen in de uitvoering, maar ook door uitdagingen die richting 2026 aandacht vragen.

Wijzigingen in het RVP
Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) presenteerde het implementatieplan voor de wijzigingen die tot 2030 doorgevoerd moeten worden. GGD Fryslân ligt op schema met deze voorbereidingen en richtte zich in 2025 specifiek op de wijziging in de vaccinatie van vijfjarigen. Heldere communicatie naar ouders en professionals over nieuwe vaccinatiemomenten is hierbij een belangrijk aandachtspunt.

Vaccinatiegraad
De vaccinatiegraad in Fryslân vertoont al jaren een lichte, maar aanhoudende daling.
Bij baby's, kleuters en schoolkinderen is de vaccinatiegraad iets gedaald of gelijk gebleven. Bij jongeren blijft deze stabiel. Het aantal zwangere vrouwen dat zich laat vaccineren tegen kinkhoest of griep, is ook ongeveer gelijk gebleven. Daarnaast zien we wel dat steeds meer jongens zich laten vaccineren tegen het humaan papillomavirus (HPV).

GGD Fryslân probeert te achterhalen hoe de vaccinatiegraad kan worden verhoogd in Leeuwarden-Oost met als doel deze aanpak vervolgens uit te rollen. Dit doen we samen met de gemeente Leeuwarden en de Community of Practice (CoP) van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) rondom doelgroepen en vaccinatiegraad. In 2025 vonden de eerste bijeenkomsten plaats voor het bepalen van een strategie. De vervolgstap is om met de doelgroep in contact te komen om de specifieke bevorderende en belemmerende factoren verder in kaart te brengen. Deze kennis leidt in 2026 tot interventies en een plan voor opschaling in Fryslân.

RSV-immunisatie
Een mijlpaal in 2025 was het besluit om de RSV-immunisatie op te nemen in het RVP.
Vanaf het najaar krijgen alle baby's in Nederland een prik met antistoffen tegen het RS-virus. Dit is bedoeld om ernstige ziekte en ziekenhuisopnames te voorkomen.
GGD Fryslân heeft deze nieuwe immunisatie succesvol geïmplementeerd via consultatiebureaus en huisbezoeken, in nauwe samenwerking met het RIVM.
Dit najaar zijn veel minder ziekenhuisopnames van kinderen met het RS-virus gezien. Dat is een positief signaal dat de campagne goed uitpakt. De kleinschalige aanpak van de vaccinatiecampagne maakt de uitvoering laagdrempelig en efficiënt, maar vraagt blijvende aandacht voor capaciteit en monitoring van effectiviteit en acceptatie.

Preventieve kracht van de jeugdgezondheidszorg in een krappe zorgketen

We blijven inzetten op de doorontwikkeling en toekomstbestendigheid van onze diensten. Ook in 2025 bracht de JGZ bij nagenoeg alle pasgeboren kinderen in Fryslân een huisbezoek. We voorzagen kinderen en hun ouders of verzorgers van preventieve zorg en verzorgden een groot deel van de vaccinaties.
Ook bezochten we alle Friese scholen om problematiek rondom het opgroeien vroegtijdig te signaleren, te monitoren en preventieve zorg te geven. Die signalering heeft onder meer betrekking op ontwikkeling, gezondheid, leefstijl en leefomgeving van het kind. Dit kan gaan om gedragsproblemen, zorgen over de opvoedsituatie, mentale klachten of fysieke klachten. We hebben meegewerkt aan een sterke sociale pedagogische basis. In talloze situaties heeft JGZ bijgedragen aan normalisering en het stimuleren van eigenaarschap bij ouders. Tegelijkertijd hebben we gezorgd voor tijdige signalering en passende inzet van zorg, in nauwe afstemming met onze partners.

We ervaarden in 2025 opnieuw dat de (jeugd)zorgketens onder druk staan, omdat andere partners minder capaciteit hebben of doorverwijzing niet altijd mogelijk is. Voorbeelden zien we in de kraamzorg en jeugdhulpverlening. Wachtlijsten nemen toe en zorgvragen blijven groeien. Hierdoor raken wij eerder betrokken of blijven we vaker langer betrokken bij casuïstiek. Om de continuïteit van zorg te waarborgen, leveren wij regelmatig overbruggingszorg. Dit heeft directe gevolgen voor de werkdruk.

Dit vraagt om duidelijke afspraken over:

- rolverdeling;
- goede aansluiting bij integraal provinciaal jeugdbeleid en de hervormingsagenda jeugd;
- inzicht in wat lokaal kan worden opgepakt;
- aandacht voor de belasting van onze professionals.

Hiervoor zoeken we actief contact met partners zoals Sociaal Domein Fryslân.

Grut: Gezondheidspotentieel versterken

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Vaccinatielandschap in ontwikkeling (volwassenen)

In augustus 2025 heeft het ministerie van VWS aangegeven van plan te zijn het RIVM opdracht te geven om de vaccinatiezorg voor volwassenen te versterken. Dit traject sluit aan bij de eerder uitgevoerde uitvoeringstoets. In afwachting van deze landelijke ontwikkelingen zijn in 2025 de eerste verkennende gesprekken gevoerd over de uitvoering in Fryslân.

Nu niet zwanger

In 2025 bereikte het programma Nu Niet Zwanger (NNZ) in Fryslân een belangrijke mijlpaal: vijf jaar na de start is het programma uitgegroeid van project tot een structureel en landelijk geborgd instrument. De impact hiervan werd zichtbaar in de intensievere samenwerking tussen zorg, sociaal domein en onderwijs. Hierdoor zijn huidige en toekomstige professionals beter toegerust om het gesprek te voeren over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. De focus verschoof naar duurzame verankering in beleid, werkprocessen en deskundigheidsbevordering, mede door opname van NNZ als basisfunctionaliteit in het AZWA.

Tegelijkertijd stond 2025 in het teken van verdieping en doorontwikkeling, gericht op structurele borging binnen organisaties. GGD Fryslân leverde hieraan een actieve bijdrage via landelijke samenwerking en de ontwikkeling van de handreiking 'Verder met Nu Niet Zwanger'. Deze handreiking ondersteunt organisaties bij duurzame implementatie van NNZ. Het afgelopen jaar maakte duidelijk dat structurele borging alleen slaagt met een goede verbinding tussen beleid en praktijk.

Monitoring, signalering en advies

Fitaal Wiis

In 2025 is binnen de bestaande kaders gewerkt aan de preventieve opgave rond gezond en vitaal ouder worden. Dit gebeurde in samenhang met landelijke beleidsontwikkelingen zoals GALA, IZA en Wonen en Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). In deze ontwikkelingen ligt de nadruk op waarderend kijken naar ouderen en het uitstellen van kwetsbaarheid.
Een belangrijk resultaat is dat de principes van Fitaal Wiis zijn doorvertaald naar de ontwikkeling van een landelijke visie op ouderengezondheid. Tegelijkertijd lieten personele verschuivingen zien dat structurele borging van capaciteit binnen dit thema aandacht blijft vragen. Daarom is in de tweede helft van 2025 gestuurd op heroriëntatie en meer samenhang met gezondheidsbevordering.

Regionaal is binnen de bestaande netwerken samengewerkt aan ouderengezondheid, onder andere via de coalitie Fitaal Wiis binnen de Friese Preventieaanpak (FPA). Het thema Valpreventie blijft hierin een herkenbaar onderdeel. In het licht van de bestuurlijke opdracht hebben we ervoor gekozen om dit thema te integreren in de reguliere uitvoering en gezondheidsbevordering. De ervaringen en landelijke ontwikkelingen in 2025 onderstrepen ook het belang om dit thema richting 2026 structureel te beleggen binnen bestaande programma's en werkwijzen.

Elkenien

Monitoring, signalering en advies

IZA, GALA en AZWA

In 2025 gaf GGD Fryslân verder invulling aan haar rol binnen de landelijke akkoorden IZA, GALA en AZWA. Door de uitwerking van het GALA en de brede SPUK-regeling is de preventieopgave voor gemeenten omvangrijker en complexer geworden, met niet-vrijblijvende afspraken en hogere verwachtingen voor uitvoering en advisering. Binnen dit kader is GGD Fryslân gepositioneerd als strategisch adviseur en sparring- en kennispartner voor gemeenten, met een nadrukkelijke focus op het terugdringen van gezondheidsachterstanden. De extra middelen die gemeenten tot en met 2026 ontvangen, zijn volgens landelijke afspraken ingezet voor de versterking van deze kennis- en adviesfunctie.

Daarnaast droegen wij bij aan de versterking van de regionale preventie-infrastructuur. Dit deden we onder meer door actieve deelname aan de coalities binnen de Friese Preventieaanpak (FPA) en door inzet op monitoring, signalering en advisering. Daarmee is geborgd dat publieke gezondheid breed is ingebracht en dat landelijke preventieopgaven zijn vertaald naar de lokale en regionale praktijk.

Het AZWA, dat voortbouwt op het IZA, is in 2025 bestuurlijk gevolgd en verder uitgewerkt. In juli 2025 is een onderhandelingsakkoord bereikt. In samenwerking met onder andere het ministerie van VWS, Zorgverzekeraars Nederland (ZN), de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) en GGD GHOR Nederland zijn voorbereidingen getroffen voor de verdere inhoudelijke en financiële uitwerking in 2025 en 2026. Wij zijn actief betrokken bij deze ontwikkelingen en leverden een bijdrage aan de ontwikkeling van het format voor de regionale preventie-infrastructuur (RPI) en de basisfunctionaliteiten. Deze basisfunctionaliteiten zijn laagdrempelige voorzieningen zoals vroegsignalering, preventieve ondersteuning, begeleiding en toeleiding. Hiermee krijgen inwoners tijdig passende hulp op het snijvlak van zorg en sociaal domein.
De RPI zorgt ervoor dat deze functionaliteiten duurzaam zijn georganiseerd. Dit gebeurt via duidelijke regionale afspraken, samenwerking tussen gemeenten en zorg en welzijnspartijen, en via stabiele governance en financiering. Zo blijven preventie en ondersteuning beschikbaar en effectief.

SPUK 14

In 2025 hebben we binnen GALA (programmaonderdeel SPUK 14) gewerkt aan het versterken en bundelen van kennis over sociaaleconomische gezondheidsverschillen en onze rol bij het verkleinen daarvan. De focus lag op het ophalen, duiden en toepasbaar maken van actuele kennis en inzichten, zodat deze kunnen worden benut in lopende GGD-activiteiten en beleidsontwikkeling.
In 2026 ronden we dit programma af. Doel is dat de opgebouwde kennis structureel landt in lokaal gezondheidsbeleid en in onze nieuwe meerjarenkoers.

Friese Preventieaanpak

In 2025 heeft de Friese Preventieaanpak (FPA) zich verder ontwikkeld als het centrale samenwerkingsverband voor de regionale preventie-infrastructuur (RPI) binnen de kaders van het IZA, GALA en de contouren van het AZWA.

De totstandkoming van het transformatieplan Versterken Sociale Basis is binnen de FPA belegd. De FPA zorgde er in 2025 dat de versnelde toets is ingediend en dat parallel is gewerkt aan de volledige aanvraag. Deze aanvraag is succesvol ingediend en positief beoordeeld. Landelijk zijn de middelen voor de transformatieplannen op.

Binnen het transformatieplan *Mentale Gezondheid en Veerkracht* is de FPA verantwoordelijk voor het vormgeven van preventie. De focus ligt op drie prioritaire thema's:

- het vergroten van mentaal welbevinden;
- depressie en suïcidepreventie;
- het verminderen van eenzaamheid gedurende de levensloop.

We hebben de regionale coördinatie van de FPA, conform afspraak, uitgevoerd en de governance verder verduidelijkt, met vastgestelde rolafspraken voor GGD Fryslân binnen de coalities. In 2025 hebben we ook een start gemaakt met de doorontwikkeling van de FPA in lijn met het AZWA. Dit akkoord is in de loop van het jaar bestuurlijk ondertekend. Deze ontwikkeling krijgt in 2026 verdere uitwerking.

De financiering van de FPA is in 2025 gedekt vanuit SPUK IZA-middelen, die doorlopen tot en met 2026. Tegelijkertijd bleef het risico van structurele financiering nadrukkelijk in beeld en is dit bestuurlijk geagendeerd. Het vijfjarig lustrum van de FPA, de brede partnerbetrokkenheid en de landelijke aandacht – onder meer door het bezoek van de directeur-generaal Volksgezondheid – onderstrepen de maatschappelijke waarde en positionering van de FPA. Aandachtspunt richting 2026 blijft de verdere versterking van de inhoudelijke rol van GGD Fryslân en de borging van financiering en governance op langere termijn.

Gezonde leefomgeving

Een gezonde leefomgeving levert een belangrijke bijdrage aan het terugdringen van gezondheidsverschillen. Ook in 2025 hebben veel gemeenten ons advies gevraagd over de leefomgeving, met name bij woningbouwaanvragen. Daarnaast adviseerden we over (herzieningen van) omgevingsvisies.

Bij complexe adviesaanvragen voorziet een multidisciplinair team de vragen van gemeenten van een integraal advies. In 2025 kon deze integrale advisering worden voortgezet met incidentele middelen. Ook is, samen met gemeenten, een start gemaakt met een vervolgvoorstel voor onze inzet in de komende jaren. Besluitvorming hierover vindt in 2026 plaats in de bestuurscommissie Gezondheid.

Epidemiologie

Gezondheidsatlas, Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen en Gezondheidspanel
2025 stond in het teken van een belangrijke mijlpaal: de succesvolle lancering van de Gezondheidsatlas. Hiermee is er één centrale plek waar actuele gezondheidsgegevens toegankelijk zijn. De Gezondheidsatlas is te vinden via de website van GGD Fryslân en wordt de komende jaren verder doorontwikkeld.

Daarnaast zijn in 2025 de resultaten van de Volwassenen- en Ouderenmonitor bekendgemaakt, inclusief de gebiedscijfers. Deze cijfers geven waardevol inzicht in de gezondheid van de Friese inwoners op regionaal en lokaal niveau. Alle cijfers zijn opgenomen in de Gezondheidsatlas. Verder hebben we in 2025 diverse panelonderzoeken uitgevoerd. Deze richtten zich op sociale cohesie in de buurt en zonbescherming.

Academische werkplaats
In 2025 hebben acht studenten hun onderzoeksstage bij de GGD afgerond. In september zijn twee nieuwe studenten gestart. De studenten komen van verschillende opleidingen (voornamelijk NHL en RUG) en doen onderzoek naar uiteenlopende onderwerpen, zoals gezondheidsverschillen, gezonde leefomgeving en valpreventie.

Monitor Opgroeien in Kansrijke Omgeving
We hebben de monitoring Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) in 2025 verder voortgezet als onderdeel van de OKO-aanpak. In 2025 namen vijf gemeenten deel aan de OKO-monitoring: Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Harlingen en Leeuwarden. De resultaten hiervan bespreken we in 2026 tijdens dialoogsessies met gemeenten en partners. Daarnaast voeren we in 2026 de Gezondheidsmonitor Jeugd uit, met de OKO-monitoring als onderdeel hiervan. Daarmee sluiten in 2026 alle Friese gemeenten aan, zodat de OKO-monitoring breed kan worden ingezet om beleid en aanpak verder te onderbouwen en te versterken.

Beleidsadvisering

In 2025 hebben we onze rol als verbindende en adviserende partij tussen de verschillende domeinen verder ingevuld. Daarnaast zijn we gepositioneerd als sparringpartner en kennisbron voor gemeenten op het gebied van preventie en gezondheid. Ook in 2026 blijven we investeren in het verdiepen van onze inhoudelijke expertise en het versterken van onze strategische capaciteit.

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid

In 2025 is de opdracht voor de versterking van de infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid gecontinueerd. Deze inzet is nog steeds tijdelijk en primair gericht op personele versterking, met als uitgangspunten het borgen van continuïteit en het beperken van financiële risico's.

Landelijk is in 2025 veel ontwikkeld rondom de Landelijke Functionaliteit Infectieziekte-bestrijding (LFI). Vanuit GGD Fryslân is actief bijgedragen door inhoudelijke kennis en praktijk-ervaring in te brengen, in samenwerking met GGD Drenthe en GGD Groningen.

Verder voerden we de najaarscampagne COVID-19 binnen de gestelde termijnen en het beschikbare budget uit. De campagne liep van week 38 tot en met week 49 en resulteerde in circa 80.000 toegediende vaccinaties in Fryslân, inclusief de Waddeneilanden.

Tuberculose

Op 3Noord-niveau zijn we in 2025 gestart met een verkenning naar verdere samenwerking binnen de tuberculosezorg (TBC), met het oog op toekomstbestendigheid.
Aanleiding hiervoor is de combinatie van een dalende incidentie en een toenemend tekort aan gekwalificeerde professionals. Met name de verwachte schaarste aan TBC-artsen vormt een gedeeld en groeiend risico voor de continuïteit van de zorg, zowel regionaal als landelijk. Hoewel de huidige bezetting in Fryslân op orde is, blijft deze kwetsbaar en is er weinig ruimte voor uitval of verdere krapte. De samenwerking en inhoudelijke afstemming binnen het regionaal expertisecentrum van samenwerkende GGD'en en op 3Noord-niveau verlopen in de praktijk moeizaam. Dit komt onder meer doordat er naast de dagelijkse werkzaamheden beperkt tijd is voor gezamenlijke ontwikkeling.

Forensische geneeskunde

2025 was een jaar van intensieve transitie binnen de forensische geneeskunde in Noord-Nederland. Met de vorming van één integraal team Forensische Geneeskunde (FG) 3Noord per 1 januari is een basis gelegd voor toekomstbestendige dienstverlening.

De implementatie kende echter substantiële knelpunten. Verschillen in werkwijzen moesten worden overbrugd, rolduidelijkheid moest opnieuw worden ingericht en de dienstverlening kwam in het eerste kwartaal onder druk te staan. De aanbesteding van de Medische Arrestantenzorg (MAZ) zorgde daarnaast voor onzekerheid over de operationele continuïteit en financiële voorspelbaarheid. Dit vroeg om stevige bijsturing.

Vanaf mei hebben we ingezet op versterkte sturing en organisatieontwikkeling, met een koerswijziging naar integrale aansturing van de volledige FG-dienstverlening. Door scherper te prioriteren, planbaar werk beter te organiseren en de capaciteit van forensisch artsen gericht in te zetten voor acute zorg, nam de operationele druk af. Dit droeg bij aan herstel van vertrouwen binnen de organisatie en bij ketenpartners.
De keuze om in deze fase prioriteit te geven aan continuïteit en kwaliteit leidde tot een (tijdelijk) negatief financieel resultaat. De afbouw van externe artsencapaciteit kon namelijk minder snel plaatsvinden dan voorzien. In 2026 ligt de focus op verdere doorontwikkeling van FG 3Noord, afronding van de MAZ-opgave, versterking van het werkgeverschap en voorbereiding op een landelijk georganiseerd stelsel voor forensische geneeskunde. Dat stelsel treedt mogelijk vanaf 2027 in werking.

Seksuele Gezondheid

Een belangrijke inhoudelijke ontwikkeling in 2025 is de overgang naar thematisch werken op basis van het handboek Seksuele Gezondheid. De focus verschuift daarmee van doelgroepen naar thema's. Dit draagt bij aan een meer integrale en gerichte benadering van kwetsbare groepen.
Op 3Noord-niveau is de regionale samenwerking verder versterkt. Deze samenwerking ondersteunt een samenhangende en doelmatige inrichting van seksuele gezondheidszorg, met oog voor maatschappelijke impact binnen de beschikbare middelen.

Medische milieukunde

In 2025 bleef de maatschappelijke en media-aandacht voor medische milieukundige thema's onverminderd groot. Zorgen over de gezondheidseffecten van schadelijke stoffen – waaronder bestrijdingsmiddelen, lood, staalslakken en poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) – vroegen om actieve inzet en duiding vanuit de GGD. We hebben inwoners en verschillende overheden voorzien van deskundig advies en concreet handelingsperspectief. Daarnaast werkten we aan thema's als een gezond binnenmilieu, uitstoot vanuit de veehouderij, (laagfrequent) omgevingsgeluid en de gezondheidseffecten van klimaatadaptatie.

Rond PFAS in Leeuwarden blijven we de ontwikkelingen volgen in de Jelsumer Feart en de Lytse Feart. Dit doen we in samenwerking met de gemeente en Wetterskip Fryslân.
Ons huidige advies blijft naar verwachting meerdere jaren van kracht. Onze werkwijze wordt daarbij landelijk gevolgd en gebruikt als inspiratie voor toekomstige PFAS-casuïstiek.
De gemeente Leeuwarden start een aanvullend onderzoeksprogramma, met aanvullende financiering, naar milieu- en gezondheidseffecten van PFAS binnen en buiten het belaste gebied. Vooruitkijkend naar 2026 verwachten we dat de vraag naar deskundige duiding verder toeneemt. Nieuwe stoffen, veranderende regelgeving en maatschappelijke zorgen vragen om een proactieve rol van de GGD.

Gezondheidsbevordering

In 2025 hebben we zowel provinciaal als lokaal met onze kennis en adviezen bijgedragen aan projecten en programma's voor gezondheidsbevordering. We realiseerden de doelen van *Rookvrije Generatie Fryslân, Nuchtere Fries en Nuchter Over Gewicht* en versterkten de samenwerking tussen deze programma's.

Als GGD waren we lokaal betrokken bij GALA-plannen, gezonde wijkaanpakken, het programma *Opgroeien in een Kansrijke Omgeving* en ketenaanpakken zoals *Valpreventie en* ***Kind naar Gezonder Gewicht***. Daarnaast ondersteunden we scholen als adviseur Gezonde School bij hun inzet voor een gezonde leefstijl.

Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis

Ontwikkelingen maatschappelijke zorg

In de periode van 1 januari tot 1 december 2025 zijn 211 meldingen van woningvervuiling geregistreerd. Dit aantal ligt in lijn met voorgaande jaren en wijst daarmee op een stabiele problematiek. Inwoners met ernstige problematiek rond woonhygiëne zijn ondersteund met een eenmalige schoonmaak. Daarmee zijn risico's zoals ernstige overlast, brandgevaar en infectiegevaar beperkt. In dezelfde periode ontving het meldpunt 1.694 meldingen over inwoners met onbegrepen gedrag. Voor deze personen is actief ingezet op toeleiding naar passende zorg, begeleiding of ondersteuning. Het aantal meldingen blijft stijgen, vooral vanuit de politie. Dit kan duiden op zowel een groeiende zichtbaarheid van complexe problematiek als op een betere vind-baarheid van het meldpunt voor ketenpartners. In het kader van verplichte zorg, voerden we tussen januari en december 128 pogingen tot horen uit. Hiermee hebben we invulling gege-ven aan zorgvuldige bescherming van de rechten van cliënten bij de toepassing van deze ingrijpende maatregel.

Mentale gezondheid versterken

In 2025 heeft GGD Fryslân haar rol en inzet op het thema mentale gezondheid verder aangescherpt. Aanleiding hiervoor zijn de toenemende zorgen over de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen en de maatschappelijke en wettelijke ontwikkelingen, waaronder het initiatiefvoorstel suïcidepreventie. Vanuit haar publieke taak, expertise en regionale positie levert de GGD een actieve bijdrage aan het versterken van de mentale gezondheid in Fryslân. We leverden in 2025 input voor het transformatieplan Mentale Gezondheid binnen de FPA enhet FrIZA, met een duidelijke focus op preventie en samenwerking in de sociale basis. Daarbij ligt de nadruk op collectieve preventie en het versterken van mentale weerbaarheid, met specifieke aandacht voor depressie, suïcidepreventie en eenzaamheid gedurende de levensloop. Ook via inzet op de aanpak Strong Teens and Resilient Minds (STORM) en deelname aan de stuurgroep, dragen we hieraan bij.

Grip op onbegrip

In 2025 is een belangrijke eerste stap gezet in het beter in beeld brengen van de aard en omvang van onbegrepen gedrag in Fryslân. In samenwerking met GGZ Friesland, politie, Sociaal Domein Fryslân, woningcorporaties, NHL Stenden, Wender en de Regionale Ambulancevoorziening is gestart met dataonderzoek en praktijkverkennend onderzoek. Deze opstartfase leverde samenhangend inzicht op in meldingen, patronen en knelpunten binnen de keten. Tegelijkertijd is het professionele netwerk verder verbonden en verbreed, onder meer met woningcorporaties en ervaringsdeskundigen.

De combinatie van kwantitatieve data en kwalitatieve inzichten heeft geleid tot vijf prioritaire verbeterlijnen, onder andere op het gebied van triage, informatie-uitwisseling, procesregie en inzet van ervaringsdeskundigheid. Deze verbeterlijnen vormen de basis binnen het vervolgproject Samen Sterker: integrale aanpak onbegrepen gedrag Fryslân. Daarnaast hebben we toegewerkt naar een governancestructuur om sturing en eigenaarschap op bestuurlijk niveau te versterken, ondersteund door een samenwerkingsovereenkomst tussen netwerkpartners. Een belangrijk inzicht richting 2026 is dat succesvolle implementatie vraagt om duidelijke sturing en coördinatie. Tegelijkertijd blijft het werken met tijdelijke projectmiddelen een risico voor de continuïteit. Na afronding van dit project wordt verwacht dat vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en vanuit het ministerie van VWS structurele middelen beschikbaar komen. Deze middelen zijn reeds als reservering opgenomen in de begrotingen van JenV en VWS.

Suïcidepreventie

In 2025 is suïcidepreventie in Fryslân beleidsmatig verder versterkt. Tijdens de Wereld Suïcide Preventie Week organiseerden we samen met gemeenten en ketenpartners activiteiten om aandacht te vragen voor suïcidaliteit en zo het gesprek hierover te stimuleren. Met onder meer het jaarlijks terugkerende *Walk into the light* en de bijeenkomst *Man & (ûn)Macht Moeting* is ingezet op het doorbreken van taboes, met specifieke aandacht voor Friese mannen als risicogroep.

Tegelijkertijd hebben we in 2025 toegewerkt naar een structurele verankering van suïcidepreventie, vooruitlopend op de Wet integrale suïcidepreventie. Vanuit onze publieke taak en expertise — onder meer opgedaan in de Supranet-proeftuin — hebben we gemeenten geadviseerd en ondersteund bij de voorbereiding op deze wetswijziging. In samenwerking met gemeenten werken we aan een provinciaal plan. Daarmee krijgt suïcidepreventie nadrukkelijk vorm als gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dit sluit aan bij de ambitie uit de landelijke nota Gezondheidsbeleid 2025–2028 om regionaal samen te werken aan een brede en samenhangende aanpak, met als doel het terugdringen van het aantal suïcides.

GGD-crisisorganisatie

In januari 2025 zijn het GGD RampenOpvangPlan (GROP) en het Integraal Crisisplan Publieke Gezondheid vastgesteld. Hiermee hebben we een toekomstbestendige crisisorganisatie ingericht. Ook stelden we aanvullend het opleidingsplan vast en startten we met het vakbekwaam maken en houden van crisisfunctionarissen. Hoewel we het OTO-jaarplan (opleiden, trainen en oefenen) niet volledig konden uitvoeren, hebben we gericht geïnvesteerd in kerncompetenties. Dit betrof onder andere trainingen voor psychosociale hulpverlening en het oefenen van opschaling binnen de infectieziekte-bestrijding. Verder hebben we ingezet op versterking van de samenwerking in crisisbeheersing binnen 3Noord, in lijn met de gezamenlijke transitieopgave tussen de LFI en de GGD'en.

Toezicht

Toezicht houden

In 2025 zette team Toezicht verdere stappen richting stimulerend toezicht, met meer nadruk op dialoog en duurzame kwaliteitsverbetering. Met extra personele inzet realiseerden we een hoge inspectiedekking van 98% in de kinderopvang. Voor de gastouderopvang is de norm volledig gehaald. Tegelijkertijd hebben we ingezet op herstelgericht toezicht en versterkte samenwerking met gemeenten om veilige en gezonde kinderopvang duurzaam te borgen. Daarnaast is breed toezicht uitgevoerd in andere domeinen, waaronder schepen, tattoo- en piercingshops, AZC's en seksbedrijven. Het Wmo-toezicht wordt vanaf 2026 gefaseerd beëindigd, omdat het geringe aantal deelnemende gemeenten deze taak niet langer doelmatig maakt. Daarom zetten we in 2026 minder uren in voor Wmo-toezicht.

Organisatie

HKZ-audit

Bij Veiligheidsregio Fryslân vindt jaarlijks een HKZ-audit (Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector) plaats. Tijdens deze audit wordt getoetst of het kwaliteitsmanagementsysteem goed werkt en of de organisatie kwaliteit op een goede manier organiseert. Daarbij worden de eisen van de HKZ GHOR (2019) en HKZ Publieke Gezondheid (2019) gevolgd. Tijdens deze audit is een bevinding geconstateerd met betrekking tot de vindbaarheid, actualiteit en het beheer van kwaliteitsdocumenten. Het doel is om deze bevinding opgelost te hebben voor de audit tot hercertificering in januari 2026.

Digitalisering/iStrategie

In 2025 stelden we de iStrategie (informatiestrategie) vast. Daarmee onderstrepen we het belang van digitalisering, datagedreven werken, informatieveiligheid en (digitale) samenwerking als fundament voor toekomstgerichte publieke gezondheidszorg. We brachten de verschillende lopende initiatieven bij elkaar om meer focus en richting te geven.
Daarnaast werkten we een aantal initiatieven verder uit, zoals chatbots bij het klantcontactcentrum en digitale dienstverlening binnen de JGZ. Het klantperspectief staat hierbij centraal.

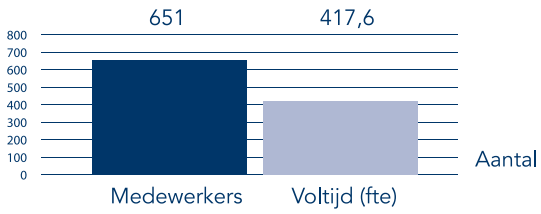
2.3. Wat heeft dit gekost?

	Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2025		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Gezondheid						
Pijler 1	23.351.700	6.050.627	17.301.073	23.579.559	6.685.729	16.893.830
Pijler 2	19.547.525	9.974.284	9.573.241	18.509.387	9.689.601	8.819.786
Pijler 3	7.918.905	7.149.668	769.237	7.251.211	6.304.990	946.221
Pijler 4	2.046.183	2.057.144	-10.961	2.165.653	2.185.357	-19.704
Toegerekende organisatiekosten	7.904.084	53.141	7.850.943	7.839.956	78.668	7.761.288
Subtotaal programma	60.768.398	25.284.864	35.483.534	59.345.767	24.944.345	34.401.422
Dekkingsmiddelen gezondheid						
Gemeentelijke bijdrage	-	34.262.269	-34.262.269	-	32.926.433	-32.926.433
Subtotaal dekkingsmiddelen	-	34.262.269	-34.262.269	-	32.926.433	-32.926.433
Totaal saldo van baten en lasten	**60.768.398**	**59.547.133**	**1.221.264**	**59.345.767**	**57.870.778**	**1.474.989**
Reservemutaties gezondheid	102.000	1.323.264	-1.221.264	102.000	1.190.266	-1.088.266
Gerealiseerd resultaat gezondheid	**60.870.398**	**60.870.398**	**-**	**59.447.767**	**59.061.045**	**386.723**

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar paragraaf 6.3.3.

2.4. Feiten en cijfers programma Gezondheid

Cijfers medewerkers 2025

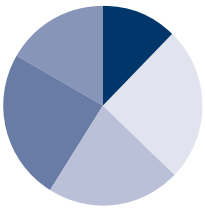

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	38
Vrouw	613

	%
Man	5,8
Vrouw	94,2

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	81
30-39	162
40-49	142
50-59	159
> 60	107

	%
<30	12,5
30-39	24,9
40-49	21,8
50-59	24,4
>60	16,4

4. Verzuimcijfers	2023	2024	2025
Verzuim %	8,42	6,99	7,41
Meldfrequentie	0,87	0,77	0,56

3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing

3.1. Algemeen

Terugkijkend op 2025 zijn wij trots op de volgende mijlpalen:

- We hielden onze crisisorganisatie het gehele jaar 24/7 op sterkte (een enorme inspanning gelet op de huidige arbeidsmarkt).
- Onze crisisorganisatie was 24/7 paraat en kwam bij 11 GRIP-inzetten in actie; de volledige crisisorganisatie (opgeschaald naar GRIP-3) kwam in actie tijdens de systeemtest.
- Onze crisisorganisatie verhuisde dit jaar van de Meldkamer In Drachten naar de hoofdvestiging van VRF in Leeuwarden.
- Onze crisisorganisatie voldeed ook dit jaar weer aan het Toetsingskader van de Inspectie Justitie & Veiligheid.
- Ons bestuur stelde – in het kader van de Rijksbrede Weerbaarheidsopgave - de Friese Samenwerkingsagenda Weerbaarheid & Veerkracht 2025-2027 vast.
- Ons Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK) presenteerde vanaf september wekelijks een actueel veiligheidsbeeld aan de dienstdoende piketfunctionarissen van de crisisorganisatie (Brandweer, GGD /GHOR en Crisisbeheersing).

3.2. Wat hebben wij bereikt in 2025?

1. Wij zijn 24/7 alert en paraat

Wij beschikken over een robuuste crisisorganisatie met passend en voldoende personeel. Daarmee staan we 24/7 paraat.

Crisisorganisatie op sterkte, vakbekwaam, 24/7 paraat én nieuwe huisvesting RCC
Net als voorgaande jaren kende de crisisorganisatie in 2025 verloop in de bezetting. We hebben veel nieuwe crisisfunctionarissen geworven en opgeleid. Daarmee bleven alle piketgroepen bezet met passend personeel en was de crisisorganisatie ook in 2025 24/7 paraat.

In 2025 voerden we een volledig vakbekwaamheidsprogramma uit. Zo organiseerden we onder andere trainingen voor burgemeesters en gemeentesecretarissen, voor gemeenten (bevolkingszorg) en voor onze crisisteams: Commando Plaats Incident (CoPI), Coördinatieteam Waddeneilanden (CoWA), Regionaal Operationeel Team (ROT) en Gemeentelijk Beleidsteam (GBT).

De crisisorganisatie kwam elf keer in actie bij een GRIP 1-situatie. Het ging vaak om zeer grote branden. In 2025 heeft een ongeval met een luchtballon plaatsgevonden bij de Hoeve en kreeg Leeuwarden te maken met een grote stroomstoring. Naast deze kortdurende rampen en crises is VRF sinds 2020 betrokken bij het opruimen van kadavers van wilde vogels met vogelgriep. Wij faciliteren hierbij het regionale overleg van betrokken partijen zoals het Wetterskip, gemeenten, provincie en terreinbeheerders.

In 2025 verhuisde het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC) van de Meldkamer in Drachten naar onze hoofdlocatie aan de Harlingertrekweg in Leeuwarden. Hiermee is een verbetering gerealiseerd van de continuïteit van onze crisisorganisatie. We werken nu op onze eigen systemen en zijn niet meer afhankelijk van derden.

VRF voldoet aan toetsingskader Inspectie Justitie en Veiligheid en organiseert systeemtest

Op verzoek van de inspectie leverden wij, net als voorgaande jaren, een zogenaamde 'Rode Draden Analyse' aan. Deze analyse is gebaseerd op elf GRIP-incidenten, twee niet GRIP-inzetten en veertien praktijksimulaties die in 2024 hebben plaatsgevonden. De Inspectie Justitie en Veiligheid liet ons in 2025 weten dat wij over 2024 opnieuw hebben voldaan aan alle vereisten uit haar toetsingskader.

De inspectie verzocht ons daarnaast om een systeemtest te organiseren, omdat er de afgelopen jaren geen GRIP-3- of GRIP-4-inzetten zijn geweest in Fryslân. Op 3 december 2025 hebben we deze systeemtest uitgevoerd. Tijdens de test is opgeschaald naar GRIP-3 en heeft de meldkamer Noord-Nederland de crisisteams van het CoPI, ROT en GBT van de gemeente Súdwest-Fryslân onverwachts gealarmeerd. Daarmee hebben we, conform het verzoek van de inspectie, de volledige hoofdstructuur van de crisisbeheersing (meldkamer, CoPI, ROT en GBT) gelijktijdig en in samenhang getoetst (scenario: wateroverlast). Over de uitkomsten van deze systeemtest infomeren we het bestuur in 2026.

Crisiscommunicatie: nieuwe website www.fryslanveilig.nl live

In het eerste kwartaal van 2025 is onze nieuwe website over crisiscommunicatie live gegaan. Bij een incident biedt deze website inwoners, gemeenten en betrokkenen actuele informatie en concrete handelingsperspectieven. In oktober hebben we de website met een publiekscampagne, via onder andere Omrop Fryslân, extra onder de aandacht gebracht. Dit had effect, aangezien ruim 75.000 mensen de website bezochten. De GRIP-incidenten en de webpagina's over de risico's in Fryslân, het maken van een noodplan en een noodpakket werden het meest bekeken.

2. Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis

Wij adviseren en informeren inwoners, gemeenten, instellingen en andere partijen in ons netwerk. Met als doel: vergroten veiligheid en bewustzijn.

Nieuwe risicoprofielen vastgesteld

Regionaal Risicoprofiel 2026-2029 voorlopig vastgesteld door algemeen bestuur

In 2025 liep het regionaal risicoprofiel af en daarom stelden we een nieuw risicoprofiel voor Fryslân op. Hiervoor voerden we in september gesprekken met gemeenten en crisispartners tijdens het door ons georganiseerde congres Risico's in Fryslân. In december stelde het algemeen bestuur het nieuwe risicoprofiel voorlopig vast. Dit profiel vormt het vertrekpunt voor de Meerjarenkoers 2027-2030. In 2026 bieden we het risicoprofiel, gelijktijdig met het ontwerp van onze nieuwe meerjarenkoers, aan voor zienswijzen aan de gemeenteraden.

Nieuw zorgrisicoprofiel 2025-2029 Noord-Nederland

In de landelijke contourennota Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg is voor de GHOR opgenomen dat een zorgrisicoprofiel opgesteld moet worden: een zorgspecifieke verdieping van het regionale risicoprofiel. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de Directeur Publieke Gezondheid (DPG).

Vanwege de bovenregionale focus van zorg hebben de DPG'en van Noord-Nederland besloten tot de ontwikkeling van een Noord-Nederlands zorgrisicoprofiel. In dit profiel, dat tot stand kwam in nauwe samenwerking met het Acute Zorgnetwerk Noord-Nederland (AZNN), zijn vijf crisistypen geprioriteerd:

- ziektegolf;
- uitval van ICT en telecommunicatie;
- verstoring van de energievoorziening;
- extreem weer;
- brand in kwetsbare gebouwen.

Deze vijf crisistypen vormen de komende jaren de basis voor gezamenlijke voorbereiding. De bestuurscommissie Veiligheid stelde het zorgrisicoprofiel in juni 2025 vast en nam kennis van de bijbehorende implementatiekaart. De bestuurscommissie Gezondheid nam het zorgrisicoprofiel in juni 2025 voor kennisgeving aan. In de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe zijn vergelijkbare bestuurlijke trajecten gevolgd.

Planvorming

Actuele planvorming

Tijdens een inzet moet de crisisfunctionaris kunnen rekenen op actuele plannen. In 2025 verlengde de bestuurscommissie Veiligheid de looptijd van het regionaal crisisplan en het meerjarenbeleidsplan Vakbekwaamheid met één jaar. Deze verlenging geeft de afdeling Crisisbeheersing de tijd om plannen op te stellen die aansluiten bij het nieuwe Regionaal Risicoprofiel 2026-2029 en de nieuwe Meerjarenkoers 2027-2030.

Rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden herzien

Op grond van het Besluit veiligheidsregio's wordt dit rampbestrijdingsplan eens per drie jaar herzien. De laatste herziening dateerde uit 2022. In het herziene plan van 2025 zijn enkele kleine wijzigingen aangebracht. Na terinzagelegging stelde het algemeen bestuur het plan in juli vast.

Bijdrage VRF aan landelijke crisisplannen

In 2025 stelde de ministerraad het landelijk crisisplan (LCP) Natuurbranden vast. In 2026 implementeren we dit plan samen met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe (3Noord verband).
In 2025 leverden wij een actieve bijdrage aan het opstellen van diverse landelijke crisisplannen voor infectieziektebestrijding, luchtvaartongevallen en militaire dreigingen. In 2026 stelt de ministerraad deze plannen vast. Hierna implementeren wij ook deze LCP's in 3Noord verband.

Kaders mobiliteits- en crowdmanagementplan Elfstedentocht op de schaats

De bestuurscommissie Veiligheid heeft opdracht gegeven om een regionaal mobiliteits- en crowdmanagementplan op te stellen voor de Elfstedentochtgemeenten. In 2025 stelde het bestuurlijk afstemmingsoverleg (BAO) hiervoor de kaders vast. Deze kaders geven richting aan de organisatie van mobiliteit op de hoofdwegen en aan maatregelen voor effectief crowdmanagement. In 2026 vertalen we deze kaders naar lokale mobiliteits- en crowdmanagementplannen.

Implementatie landelijk project Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg vordert gestaag

Het landelijke project Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB) heeft als doel te komen tot één landelijk uniform kwaliteitsniveau voor bevolkingszorg en crisiscommunicatie. Hiermee wordt het makkelijker om crisisfunctionarissen tijdens crises tussen regio's uit te wisselen. De beoogde implementatiedatum is 1 juli 2026. In 2025 leverden wij samen met de gemeenten, vertegenwoordigd in het periodiek overleg oranje kolom (POOK), een actieve bijdrage aan de implementatie van UKB. Het veiligheidsberaad stemde in december 2025 in met een tussenevaluatie (periode 1 juli 2024 tot en met december 2025) en met de prioritering voor de resterende looptijd tot 1 juli 2026.

Crisisbeheersing bij overstromingen

Evacuatiestrategie Waddeneilanden in afwachting van besluit minister

De pilot voor handelingsperspectieven Hoogwater en Evacuatie voor Ameland is sinds 2024 ambtelijk gereed. De bestuurscommissie Veiligheid stelde de pilot echter nog niet vast.
Dit komt doordat de minister van Infrastructuur en Waterstaat van plan is de normering van de primaire waterkering op de Waddeneilanden te verlagen, naar aanleiding van een evaluatie op grond van de Omgevingswet en Waterwet.

In december 2025 voerde de minister overleg met bestuurders van onder andere de Waddengemeenten, de provincie en het Wetterskip. We wachten het besluit van de minister af en de invloed hiervan op de resultaten van de pilot Ameland en op de evacuatiestrategieën voor de overige Waddeneilanden. Daarom is de behandeling van deze strategieën in de bestuurscommissie Veiligheid verplaatst naar 2026.

Stand van zaken voorbereiding zorgaanbieders op rampen en crises (GHOR)
In 2025 zijn we met de voorbereidingen gestart voor een bestuursrapportage over de voorbereidingen van zorgaanbieders op rampen en crises. Hiervoor stelden we een plan van aanpak op. De bestuursrapportage leggen we medio 2026 voor aan de bestuurscommissie Veiligheid.

3. Wij werken duurzaam en omgevingsbewust

Wij zijn een wendbare organisatie die alert is op landelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. We spelen in op nieuwe risico's en trends en passen deze toe in de praktijk en onze bedrijfsvoering.

Friese samenwerkingsagenda 2025-2027: Weerbaarheid en Veerkracht
In 2025 vertaalde VRF, samen met de Friese gemeenten, de rijksbrede weerbaarheidsopgave naar een Friese samenwerkingsagenda. De bestuurscommissie Veiligheid gaf opdracht aan het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (BAO) om eind 2025 met een voorstel te komen voor de invulling hiervan in Fryslân. Daarbij hebben we de Friese gemeenten een samenwerkingsopdracht gegeven. Ook organiseerden we een aparte themabijeenkomst met onze bestuurders in de BB-bunker (Bescherming Bevolking) in Grou en leverden we via de voorzitter van ons bestuur een bijdrage aan de in 2025 landelijk vastgestelde bestuurlijke afspraken over weerbaarheid (ministerie van JenV/ Veiligheidsberaad/ VNG).

De bestuurscommissie Veiligheid stemde in november 2025 in met de Friese samenwerkingsagenda. Deze agenda richt zich op drie strategische lijnen:

- versterken eigen continuïteit;
- coördinatie en noodsteunpunten;
- versterken maatschappelijk middenveld.

Deze koers sluit aan bij de landelijke kaders.

Risicocommunicatie in 2025: weerbare inwoners
In 2025 communiceerden we regelmatig met Friese inwoners over risico's uit het regionaal risicoprofiel en over urgente onderwerpen en actualiteiten via onder andere social media en de website www.fryslanveilig.nl. Ook stelden we een nieuwe *Visie met plan van aanpak op risicocommunicatie* vast. Het hoofddoel daarvan is om de inwoners van Fryslân de komende jaren weerbaarder en veerkrachtiger te maken. Conform dit plan voerden we in november/ december 2025 onderzoek uit onder Friese inwoners. We hebben onder andere vragen gesteld over de mate van voorbereiding op risico's. De onderzoeksresultaten volgen in 2026

Daarnaast hebben we de verschillende activiteiten op het gebied van risicocommunicatie uitgevoerd zoals:

- Samenwerking met team Brandveilig leven over onderwerpen als het noodpakket en stroomuitval.
- Bijeenkomst over weerbaarheid met een aantal lokale Friese ondernemers.
- Display over het noodpakket in eigen gebouwen.

Landelijk lanceerde de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) in het najaar van 2025 de nieuwe campagne *Denk Vooruit*. Daarbij ontvingen alle inwoners thuis het boekje *Bereid je voor op een noodsituatie*. Samen met de Friese gemeenten hebben we hierop zoveel mogelijk aangesloten met eigen middelen en kanalen.

4. Wij zetten de netwerksamenleving centraal

Wij verbinden burgers, gemeenten, bedrijven en instellingen. We werken samen en benutten elkaars kennis en expertise voor, tijdens en na een incident of crisis.

Samenwerking met aanbieders vitale infrastructuur geïntensiveerd

Netwerksamenwerking is een prioritair onderwerp in de meerjarenkoers van VRF (2023 – 2026) en in de landelijke agenda Crisisbeheersing (2024 – 2029). Gelet op de rijksbrede weerbaarheidsopgave hebben wij in 2025 de samenwerking met aanbieders van vitale infrastructuur in Fryslân verstevigd.
Binnen de afdeling Crisisbeheersing zijn medewerkers aangewezen als accounthouder voor geselecteerde netwerkpartners zoals Vitens, Liander en Wetterskip Fryslân.

5. Wij werken informatiegestuurd met betrouwbare data

Wij ontwikkelen ons tot een informatieknooppunt en werken zoveel mogelijk met betrouwbare data.

Veiligheidsinformatieknooppunt helpt crisisorganisatie sneller en beter reageren op dreigingen

Het veiligheidsinformatieknooppunt (VIK), bestaande uit medewerkers van de afdeling Crisisbeheersing, ondersteunt onze crisisorganisatie in de informatiepositie voor, tijdens en na incidenten. Veiligheidsregio's, gemeenten en partners in de keten beschikken over waardevolle gegevens zoals objectinformatie, risicobeoordelingen, bestrijdingsplannen en historische incidentgegevens. Het VIK Fryslân verbindt deze gegevens.
Vanaf september 2025 presenteerde het VIK wekelijks een actueel veiligheidsbeeld aan de dienstdoende piketfunctionarissen van de crisisorganisatie (Brandweer, GGD /GHOR en Crisisbeheersing). Ook kregen zij toegang tot de digitale omgeving van het VIK, waarin het veiligheidsbeeld 24/7 kan worden geraadpleegd.
Het VIK Fryslân is verbonden met het knooppunt coördinatie regio's-rijk (KCR2). Dit knooppunt maakt een landelijk veiligheidsbeeld op basis van de informatie die alle veiligheidsinform atieknooppunten in Nederland aanleveren.

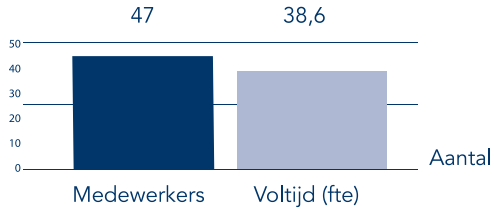
3.3. Wat heeft dit gekost?

	Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2025		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Crisisbeheersing						
Producten Crisisbeheersing	8.537.703	227.178	8.310.525	6.858.865	217.453	6.641.412
Toegerekende organisatiekosten	1.190.745	8.006	1.182.739	1.472.375	11.851	1.460.524
Subtotaal programma	9.728.448	235.184	9.493.264	8.331.241	229.304	8.101.936
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing						
Rijksbijdrage BDUR	-	5.499.555	-5.499.555	-	5.499.555	-5.499.555
Gemeentelijke bijdrage	-	3.953.327	-3.953.327	-	3.652.100	-3.652.100
Subtotaal dekkingsmiddelen	-	9.452.882	-9.452.882	-	9.151.655	-9.151.655
Totaal saldo van baten en lasten	**9.728.448**	**9.688.065**	**40.382**	**8.331.241**	**9.380.959**	**-1.049.718**
Reservemutaties Crisisbeheersing	**-**	40.382	-40.382	-	34.539	-34.539
Gerealiseerd resultaat crisisbeheersing	**9.728.448**	**9.728.448**	**-**	**8.331.241**	**9.415.498**	**-1.084.257**

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar paragraaf 6.3.3.

3.4. Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing

Cijfers medewerkers 2025

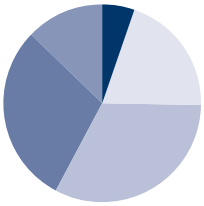

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	18
Vrouw	29

	%
Man	38,3
Vrouw	61,7

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	5
30-39	10
40-49	15
50-59	12
> 60	5

	%
<30	10,6
30-39	21,3
40-49	31,9
50-59	25,6
>60	10,6

4. Verzuimcijfers	2023	2024	2025
Verzuim %	3,36	4,10	3,90
Meldfrequentie	0,88	0,58	0,50

Activiteiten 2025

Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing	Aantal
GRIP-inzetten	11
Niet GRIP-inzetten	vogelgriep

4. Programmaverantwoording Brandweer

4.1. Algemeen

Terugkijkend op 2025 heeft Brandweer Fryslân op een professionele wijze invulling gegeven aan haar rol binnen het domein van (brand)veiligheid. De paraatheid was op orde en bij incidenten is tijdig en deskundig gehandeld. Tegelijkertijd gaven we met zorg en vakinhoudelijke kennis invulling aan de taken op het gebied van advisering en toezicht. Hierdoor hebben we ook op dit terrein betrouwbaar voorzien in de vraag en verwachtingen.

Naast de dagelijkse uitvoering van het werk, hebben we 2025 benut om richting te geven aan de brandweerzorg van morgen via deze belangrijke ijkpunten: het vaststellen van een nieuw dekkingsplan, een kazernevolgordetabel op basis van automatisch gegenereerde vertrek- en aankomsttijden (statussen) van brandweervoertuigen, en de stappen voor incidentbestrijding op het water. Deze trajecten bieden niet alleen inzicht in de huidige prestaties, maar ook in de keuzes die nodig zijn om in de komende jaren kwalitatief goede en toekomstbestendige brandweerzorg te leveren.

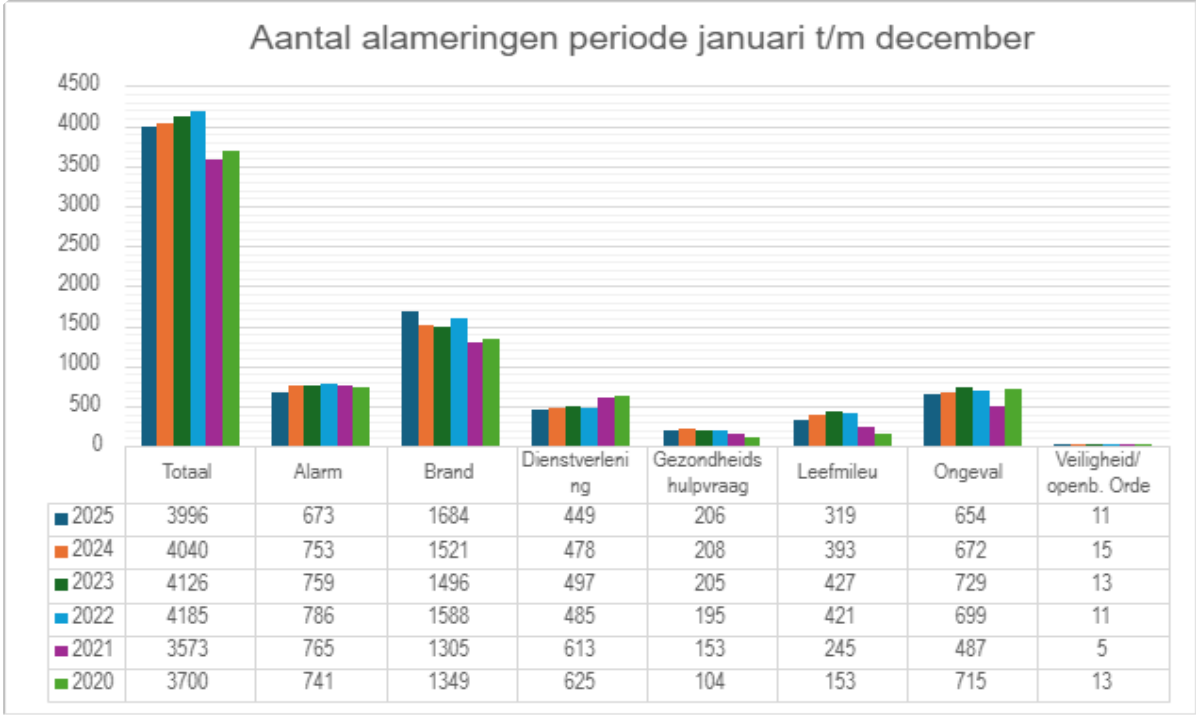
Alle ontwikkelingen vroegen een grote inzet van zowel beroepsmedewerkers als vrijwillige medewerkers. Hun betrokkenheid, flexibiliteit en professionaliteit maakten het mogelijk om tegelijkertijd de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen en te werken aan vernieuwing. Daarmee is in 2025 een stevige basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van Brandweer Fryslân.

4.2 Repressie

Met onze 66 kazernes stonden wij ook in 2025 dag en nacht paraat voor de Friese samenleving. Vanuit de gedachte Samen Paraat hebben we ons ingezet voor betrouwbare en slagvaardige hulpverlening. Het jaar kenmerkte zich opnieuw door een breed en divers incidentenbeeld: van waterincidenten en (verkeers)ongevallen tot weersgerelateerde situaties en branden.

Meerdere incidenten hadden een grote maatschappelijke impact. Zo leidde de aanvaring met een hoogspanningsverbinding in het Harinxmakanaal tot een grootschalige stroomuitval in Leeuwarden en omgeving. Ook het luchtballonongeval in De Hoeve, meerdere grote branden in de binnenstad van Leeuwarden en de grote brand in een loods in Franeker raakten de directe leefomgeving. In totaal werden wij in 2025 3.996 keer gealarmeerd. Dit aantal is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Wat wel opvalt is de toename van het aantal incidenten met de classificatie brand.

In onderstaande tabel is het aantal alarmeringen voor 2025 per classificatie weergegeven.

	Totaal	Alarm	Brand	Dienstverlening	Gezondheidshulpvraag	Leefmileu	Ongeval	Veiligheid/ openb. Orde
2025	3996	673	1684	449	206	319	654	11
2024	4040	753	1521	478	208	393	672	15
2023	4126	759	1496	497	205	427	729	13
2022	4185	786	1588	485	195	421	699	11
2021	3573	765	1305	613	153	245	487	5
2020	3700	741	1349	625	104	153	715	13

Het afgelopen jaar kende daarnaast enkele zeer intensieve perioden, waarin (grote) incidenten elkaar in hoog tempo opvolgden, ook in de zomermaanden. Dit legde een aanzienlijke druk op de organisatie en vroeg veel van onze beschikbare capaciteit en flexibiliteit. Dankzij ons netwerk van brandweerposten en de onderlinge samenwerking is het gelukt om – ook onder deze omstandigheden – de brandweerzorg op het gewenste niveau te blijven leveren.

Als we onze prestaties toetsen aan het dekkingsplan, blijkt dat we de opkomsttijd bij 94% van de prio-1-brandmeldingen realiseerden binnen de vastgestelde norm voor het betreffende risicogebied. Voor prio-1-meldingen, waarbij technische hulpverlening of incidentbestrijding gevaarlijke stoffen nodig was, voldeden we in 98% van de gevallen aan de norm. Bij prio-1-meldingen voor waterongevallen lag dit percentage op 95%.
Naast incidentbestrijding voerden we ook een groot aantal risicobeheersingsactiviteiten uit. Dit is onze andere kerntaak.

Voor advisering en toezicht registreren we per productgroep hoeveel producten zijn geleverd aan de bevoegde gezagen (gemeenten en provincie). Deze gegevens delen we jaarlijks via jaarverslagen met gemeenten. Hieronder is een totaaloverzicht opgenomen.

Productgroepen	**Aantallen producten/adviezen 2025**
Activiteiten Evenementen	660
Activiteiten Omgevingsveiligheid	383
Activiteiten Toetsing Brandveiligheid	847
Activiteiten Toezicht Brandveiligheid	1.343

Note tabel: In de hierboven genoemde aantallen zijn alle activiteiten samengevat per thema.

4.3 Wat hebben wij bereikt in 2025?

Vaststelling en voorbereiding op implementatie dekkingsplan

In juli stelde het algemeen bestuur het dekkingsplan vast. Dit markeerde een belangrijk resultaat van een traject dat al in oktober 2024 startte. Samen met het bestuur, onze vrijwillige en beroepscollega's legden wij een stevig fundament onder onze repressieve organisatie. Hierop kunnen wij de komende jaren verder bouwen.

Het dekkingsplan gaat vanaf 2026 in en heeft een looptijd van vier jaar. Daarom zijn wij in september 2025 gestart met de implementatie. Deze implementatie bestaat onder meer uit het verplaatsen, aankopen en verkopen van brandweermaterieel conform het vastgestelde dekkingsplan. In 2026 ronden we de implementatie af. De werking van het dekkingsplan wordt jaarlijks gemonitord en waar nodig bijgesteld.

Incidentbestrijding op het water

De bestuurscommissie Veiligheid heeft begin februari opdracht gegeven om – naast de basisbrandweerzorg in het dekkingsplan – kritisch te kijken naar specialistische taken voor het brandweeroptreden op het water, met oog voor bestaande publiek-private samenwerking. Brandweer Fryslân heeft vervolgens het project *Incidentbestrijding op het water* opgestart. We werkten twee scenario's uit en legden deze eind 2025 voor aan de bestuurscommissie Veiligheid. De commissie koos voor het scenario waarbij het Dekkingsplan 2026-2029 wordt aangevuld met brandweerzorg, met oog voor ketenzorg en multipartnersamenwerking. Dat zijn onder andere de regionale ambulancevoorziening, KNRM en professionele waterondernemers. Een uitkomst hiervan is dat post Balk het vaartuig behoudt. In 2026 werken we het inrichtingsvraagstuk verder uit.

Veerkracht en mentale gezondheid

Mentale gezondheid en duurzame inzetbaarheid zijn een steeds belangrijker onderdeel van het brandweerwerk. Via het team Collegiale ondersteuning (TCO) zorgen we ervoor dat collega's die een ingrijpend incident mee hebben gemaakt, passende ondersteuning krijgen bij de verwerking hiervan.

Daarnaast stelden we in 2025 een (tijdelijke) aanjager mentale veerkracht aan en konden we meer activiteiten ontplooien. Deze activiteiten waren gericht op het vergroten van kennis en het versterken van de ondersteuning van collega's op het gebied van mentale veerkracht. Zo organiseerden we onder meer informatieavonden voor partners en familie van onze collega's.

Verder bereikten werkgevers en vakbonden in juli een akkoord over de invoering van de regeling *Erkenning en aanspraken PTSS als beroepsziekte (regeling PTSS)*. De regeling wordt ondersteund door de Tweede Kamer en komt voort uit de wens van veiligheidsregio's om goed werkgeverschap praktisch vorm te geven. Vanuit goed werkgeverschap ligt de focus op preventie, maar als er toch sprake is van beroepsgerelateerde PTSS, liggen de afspraken vast in één regeling. De regeling treedt in februari 2026 in werking.

Natuurbrandbeheersing

De meest natuurbrandgevoelige periode viel met name in het vroege voorjaar. Deze lange en droge periode onderstreepte het belang van natuurbrandbeheersing. Naast de reguliere activiteiten in het kader van de gebiedsgerichte aanpak, kunnen we vijf activiteiten uitlichten:

- De publiekscampagne *Voorkomen van vuur is jouw natuur* is afgetrapt. Dit vond plaats op een camping in Appelscha, waarbij specifiek ook aandacht was voor de ontwikkelde checklist voor recreatieondernemers.
- De gebiedsgerichte aanpak is breed geëvalueerd met alle samenwerkingspartners in Fryslân. De belangrijkste conclusie is dat we dankzij goede samenwerking effectieve maatregelen treffen. Het regionaal regieteam pakt verbeterpunten op.

- We hebben begin juli een themamiddag Natuurbrand georganiseerd voor het bestuur van de veiligheidsregio. Tijdens deze middag lichtten we onze repressieve en preventieve aanpak toe en konden bestuurders het natuurbrandmaterieel en de drone bekijken.
- De CCFM-voertuigen zijn opgeleverd en inmiddels allemaal in gebruik genomen.
- We hebben meegewerkt aan het provinciaal natuurbrandbeheersingsplan. Dit plan bouwt voort op ons convenant. We zijn de eerste regio die zo'n plan heeft opgeleverd.

Advies en toezicht (Omgevingswet)

Brandweer Fryslân werkt conform de nieuwe Omgevingswet. In juni 2021 is met het bestuur besproken dat werken onder de Omgevingswet naar verwachting intensiever is dan voorheen. Daarom is afgesproken om de overgang in eerste instantie budgetneutraal te maken en de kosten gedurende twee jaar na inwerkingtreding te monitoren en daarna te evalueren.

Hiervoor registreren medewerkers specifiek de uren voor de relevante producten. In de tweede helft van 2025 zijn hiervan de bevindingen gedeeld met de gemeenten en het bestuur. Uit de analyse blijkt dat er nog geen toename van producten is als gevolg van de Omgevingswet. Wel is een duidelijk verschil zichtbaar tussen wat is begroot op de plustaken (advies en toezicht brandveiligheid) en de daadwerkelijke urenbestedingen. Deze constatering is niet nieuw, maar is in de eerdergenoemde afspraken in 2021 al aan de orde geweest. Ook toen werd een verschil waargenomen tussen wat gemeenten betalen en wat de brandweer hiervoor doet. In de eerste helft van 2026 werken we samen met gemeenten toe naar een kostendekkende financieringssystematiek en een aangepaste dienstverleningsovereenkomst voor 2027.

Continuïteitsopgave brandweerorganisatie

De huidige geopolitieke situatie maakt duidelijk dat vitale voorzieningen, zoals nutsvoorzieningen, niet vanzelfsprekend beschikbaar zijn. Dit vraagt om een herijking van de mate waarin de brandweer is voorbereid op verstoringen. Een extra aanleiding vormt de aanwijzing van de 'Inzet Brandweer' als vitaal door de minister in 2025.

De herijking is een meerjarige opgave waarvan we de exacte omvang nog niet volledig kunnen overzien. Met de inrichting van het projectteam Bedrijfscontinuiteit Brandweer zijn we gestart met de analyse van het vraagstuk en de benodigde verbetermaatregelen.
Betrouwbare stroom- en brandstofvoorziening voor de onderhoudspunten is één van de eerste maatregelen die al in voorbereiding is. Voor aanpassing en vervanging hiervan is in de eigen begroting voldoende investeringsruimte vrijgemaakt.
Voor grotere maatregelen, zoals noodstroom op meer kazernes, is in de kaderbrief 2027 een structurele investeringsuitzetting opgenomen. Hiermee kunnen we, vooruitlopend op landelijke normstelling en onderzoek, alvast gericht maatregelen treffen op de grootste kwetsbaarheden.

Het onderwerp speelt veiligheidsregiobreed en vraagt ook voorbereiding van andere organisatieonderdelen. Daarom actualiseren we het bedrijfscontinuïteitsplan Veiligheidsregio Fryslân.

PFAS en Blusschuim

Er is landelijk veel aandacht voor PFAS en in het bijzonder voor PFAS in blusschuim.
Bij bepaalde type branden, bijvoorbeeld met chemische stoffen, is blusschuim een effectief blusmiddel. Tegelijkertijd kunnen er PFAS-varianten in zitten. Door de grote negatieve impact hiervan op milieu en gezondheid is een deel van deze varianten inmiddels verboden, of wordt dat binnenkort.
Voor Brandweer Fryslân is dit aanleiding om het gebruik van blusschuim tot een absoluut minimum te beperken. In eerdere jaren hebben we daarom besloten om B-schuim met een hoog PFAS-gehalte niet meer te gebruiken. In 2025 besloten we ook om het nu nog toegestane A-schuim als primair blusmiddel uit te faseren.
Schuim inzetten als blusmiddel kunnen we dan alleen nog via de Schuimblushaakarm-eenheid (gestationeerd in Grou). Deze eenheid wordt gebruikt in uitzonderlijke situaties waarin reguliere blusmiddelen onvoldoende effect hebben. In 2026 werken we dit verder uit in een implementatieplan.

Mogelijke bodem- en waterverontreiniging
Brandweer Fryslân heeft op een vijftal kazernelocaties onderzoek gedaan naar het PFAS-gehalte in de bodem. Op een aantal locaties is een lichte verhoging van PFAS-waarden gemeten. Deze waarden zijn niet verontrustend. De betrokken gemeenten zijn hierover geïnformeerd. Waar nodig vindt overleg en afstemming plaats over vervolgstappen. Ook met andere overheden, zoals provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân, werken we nauw samen binnen dit dossier.

Pagers

Pagers vormen een basisvoorziening binnen de brandweerzorg voor het alarmeren van brandweermensen. De huidige pagers zijn aan vervanging toe. Op basis van het onderzoek naar passende vervanging kozen we voor zogenaamde tweewegpagers. Met deze pagers geven vrijwilligers direct na alarmering aan of zij beschikbaar zijn. Dit stelt de meldkamer in staat sneller en gerichter door te alarmeren bij een te lage opkomst van vrijwilligers. Voor de aanschaf van deze pagers hebben we na prioritering ruimte gemaakt binnen de eigen investeringsplanning en begroting. In 2026 starten we de aanbesteding op en vindt de verdere implementatie plaats.

Weerbaarheid

Veiligheidsregio's krijgen een rol om de samenleving weerbaar te maken en te houden. Landelijk wordt momenteel onderzocht hoe veiligheidsregio's hier invulling aan kunnen geven. Ook wordt bekeken welke rol de brandweer hierin kan hebben. Zie het hoofdstuk crisisbeheersing voor een nadere toelichting.

Huisvesting en de bouwagenda

We voerden in 2025 de eerste tranche van de bouwagenda verder uit. Op Vlieland zijn de plannen voor een grondige verbouwing in een vergevorderd stadium. Voor Terschelling is de bouwlocatie bekend en hebben we het vergunningsproces opgestart. In Damwoude, Oudega (Smallingerland) en Sneek zoeken we samen met de betrokken gemeenten nog naar een geschikte locatie. In Parrega loopt een onderzoek naar huisvesting van de brandweerpost. Het niet tijdig beschikbaar hebben van alle locaties leidt opnieuw tot vertraging. Hierdoor ontstaat een incidenteel voordeel op de kapitaallasten.

Tegelijkertijd bereiden we het vervolg van de bouwagenda voor. We zijn gestart met de ontwikkeling van een strategisch huisvestingsprogramma. Daarbij houden we rekening met nieuwe vraagstukken rond de (wettelijke verplichtingen) over gebruik, onderhoudsniveau, energie en verduurzaming. Doel van dit programma is toekomstbestendige, functionele en betaalbare huisvesting. In het vierde kwartaal van 2026 delen we hierover een voorstel met het bestuur.

Voor een toelichting op het beheer en onderhoud van de brandweerkazernes verwijzen we naar paragraaf 5.3 'Onderhoud kapitaalgoederen'.

Doorontwikkeling vakbekwaamheid

In 2025 is Brandweer Fryslân gestart met een verkenning naar de herinrichting van de afdeling Vakbekwaamheid. Aanleiding is de wens om vakbekwaamheid aan te laten sluiten op de landelijke ontwikkelingen rond onderwijs en blijvende vakbekwaamheid. Dit betekent een verschuiving van vakbekwaamheid naar leren en ontwikkelen vanuit het principe: een leven lang leren. We zetten daarbij in op evalueren en reflecteren en bepalen van daaruit een leer- en ontwik-kelbehoefte. Dit betekent ook de ontwikkeling van een oefenorganisatie naar een training- en bijscholingsorganisatie. De herinrichting sluit aan bij de bredere beleidsontwikkeling binnen de afdeling en resulteert in een beleidsplan voor de periode 2027-2030.

Risicogericht werken

(Meer) risicogericht werken is al enkele jaren een speerpunt, landelijk en regionaal. We zetten tijd en middelen in op risico's die ertoe doen. Dit levert efficiëntie op in de inzet van uren en vergroot het effect op fysieke veiligheid voor de burger en veilig repressief optreden.

In 2025 hebben we naast de reguliere werkzaamheden een aantal (meerjarige) stappen in gang gezet om zichtbaar te blijven investeren in risicogerichtheid. Dit resulteerde in het starten van vervolgtrajecten op het gebied van risicogericht toezicht, risicogericht adviseren en risicogericht omgaan met operationele informatie. Deze trajecten lopen door in 2026 en hierbij schenken we specifiek aandacht aan de verbinding met onze (bestuurlijke) partners.

Bluswatervoorziening

In 2025 is het project Repressief spoor rondom bluswatervoorziening afgerond. De materiële adviezen zijn verwerkt in het dekkingsplan. Een belangrijk onderdeel van het project was inzicht krijgen in de objecten (en clusteringen van objecten) waar bluswater in onvoldoende mate beschikbaar is. Deze inzichten zijn geborgd in de digitale kaartomgeving van de brandweer en vormen een gedegen basis voor (vervolg)gesprekken met gemeenten.
Met die gesprekken zijn we in 2025 gestart.

Pilot drones

Als experiment zette Brandweer Fryslân in 2025 een drone in ter ondersteuning van de repressie. Met beelden van bovenaf draagt de drone bij aan een veiligere en effectievere incidentbestrijding. De meerwaarde blijkt uit de inzet van het team Digitale verkenning. Dit team is in 2025 ruim zestig keer in actie gekomen. In het eerste kwartaal van 2026 volgt de evaluatie van de pilot. Deze leidt tot een besluit of we de drone structureel opnemen in de organisatie.

Brandweer als sterk merk

In 2023 is de Toekomstverkenning Brandweer Fryslân vastgesteld. Het doel van deze verkenning was te onderzoeken hoe de brandweer toekomstbestendig kan blijven. Hieruit zijn een aantal onderwerpen gekomen die we verder hebben uitgewerkt. Eén daarvan is het positioneren van de brandweer als aantrekkelijke werkgever.

Dit is vertaald in het project Brandweer als Sterk Merk. Samen met een communicatiebureau hebben we in 2025 gewerkt aan het versterken van ons werkgeversmerk, voor zowel de beroepsmedewerkers als vrijwilligers. In 2026 rollen wij dit werkgeversmerk verder uit.

Landelijke ontwikkelingen naar aanleiding van de ‘grote werken’

Brandweer Fryslân werkt op landelijk niveau, vanuit de Raad van Commandanten en Directeuren, samen met alle veiligheidsregio’s aan drie grote strategische thema’s: ‘de Grote Werken’. We namen deel aan landelijke overleggen om de belangen van Fryslân te behartigen en landelijke kaders te vertalen naar uitvoerbare oplossingen.

- Onderwijs onderweg

Dit ‘grote werk’ is in 2025 in de volgende fase gekomen binnen de doorontwikkeling van het opleidingsstelsel. In het afgelopen jaar zijn de eerste richtinggevende besluiten genomen, waardoor de contouren van deze ontwikkeling zichtbaar zijn geworden. De impact ligt vooral bij de manier waarop we nieuwe medewerkers opleiden en op de gezamenlijke inrichting hiervan binnen 3Noord. Dit doen we in nauwe samenwerking met onze primaire opleider stichting Brandweeropleidingen Noord (BON). Het doel blijft het borgen van hoogwaardig en kwantitatief onderwijs voor de repressieve functie. Daarbij kijken we breder dan alleen brandweerzorg, ook crisisbeheersing maakt onderdeel uit van deze ontwikkeling.

Na de inrichting van het onderwijsstelsel ligt de volgende opgave in het vormgeven van een samenhangend stelsel van blijvende vakbekwaamheid. De verdere uitwerking hiervan vraagt nadere besluitvorming en vindt naar verwachting in de periode 2026-2027 plaats.

- Toekomstbestendige brandweerzorg

Via dit ‘grote werk’, waarin Brandweer Fryslân participeert, wordt onderzocht hoe de brandweer toekomstbestendig kan blijven. Daarbij kijken we onder meer naar ondersteuning van de repressie met informatietechnologie en naar differentiatie van repressieve functies.
Dit ‘grote werk’ loopt tot eind 2027 en heeft naar verwachting grote impact op de brandweerorganisatie.

- Goed werkgeverschap

Veiligheidregio's willen een betrouwbare en aantrekkelijke werkgever blijven voor zowel beroepsmedewerkers als vrijwilligers. Dit vraagt om bewuste keuzes over hoe veiligheids-regio's zich ontwikkelen en positioneren. Het binden, boeien en behouden van goede mensen vraagt om gerichte actie, zeker in een tijd waarin mensen kritischer worden op hun vrijetijdsbesteding (en dus bijvoorbeeld de vraag of mensen nog bij de vrijwillige brandweer gaan).

Thema's als diversiteit en inclusie maken hier integraal onderdeel van uit. Door hier landelijk gezamenlijk in op te trekken, ontstaat een eenduidig en herkenbaar beeld. We sluiten waar passend aan bij deze landelijke ontwikkelingen. Daarnaast zijn we gestart met een project om invulling te geven aan ons werkgeversmerk (zie de alinea *Brandweer als sterk merk*).

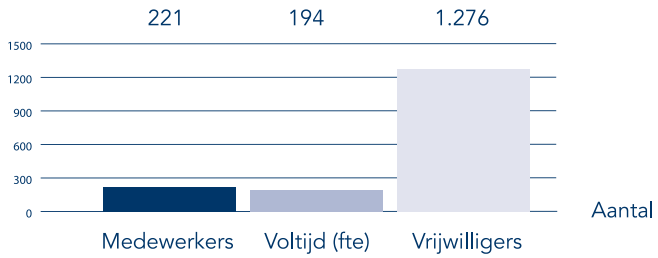
4.4. Wat heeft dit gekost?

	Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2025		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Brandweer						
Producten Brandweer	47.733.126	1.081.629	46.651.497	43.571.223	1.332.016	42.239.207
Toegerekende organisatiekosten	11.435.260	76.884	11.358.376	11.342.482	113.811	11.228.672
Subtotaal programma	59.168.386	1.158.513	58.009.873	54.913.705	1.445.826	53.467.879
Dekkingsmiddelen Brandweer	-	6.342.784	-6.342.784		6.342.784	-6.342.784
Rijksbijdrage BDUR	-	50.939.625	-50.939.625		49.414.024	-49.414.024
Gemeentelijke bijdrage	-	57.282.409	-57.282.409		55.756.808	-55.756.808
Subtotaal dekkingsmiddelen						
Totaal saldo van baten en lasten	**59.168.386**	**58.440.922**	**727.464**	**54.913.705**	**57.202.634**	**-2.288.928**
Reservemutaties Brandweer	-	727.464	-727.464		497.002	-497.002
Gerealiseerd resultaat Brandweer	**59.168.386**	**59.168.386**	**-**	**54.913.705**	**57.699.636**	**-2.785.931**

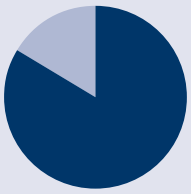
Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar paragraaf 6.3.3.

4.5. Feiten en cijfers programma Brandweer

Cijfers medewerkers 2025

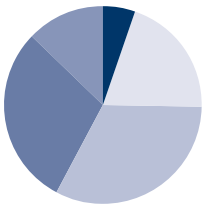

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	185
Vrouw	36

	%
Man	83,7
Vrouw	16,3

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	12
30-39	44
40-49	72
50-59	65
> 60	28

	%
<30	5,4
30-39	19,9
40-49	32,6
50-59	29,4
>60	12,7

4. Verzuimcijfers	2023	2024	2025
Verzuim %	4,28	3,82	2,41
Meldfrequentie	0,49	0,52	0,54

5. Paragrafen

5.1. Financiering

Beleid

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de Wet financiering decentrale overheden en de bijbehorende uitvoeringsregelingen. Het treasurybeleid van Veiligheidsregio Fryslân (VRF) is vastgelegd in de financiële verordening. Daarin is afgesproken dat het dagelijks bestuur bij het aantrekken van middelen de volgende kaders hanteert:

- Voor financieringen met een looptijd langer dan één jaar vragen wij minimaal twee prijsopgaven op bij verschillende financiële instellingen.
- Wij maken geen gebruik van financiële derivaten als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet financiering decentrale overheden.

Met ons financieringsbeleid dekken we de risico's voor langere tijd af met vastrentende leningen. We stemmen de omvang en looptijd van deze leningen af op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa. Daarnaast plannen we deze binnen de kaders voor de renterisiconorm.

Leningenportefeuille

In 2025 hebben wij een nieuwe langlopende lening aangetrokken. Het verloop van de leningenportefeuille was daarmee als volgt:

Saldo per 1 januari	€ 45.019.222
Opname	€ 10.000.000 +
Reguliere aflossingen	€ 5.060.870 -/-
Saldo per 31 december	€ 49.958.352

Rente

a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.018.244	
b	De externe rentebaten (idem)		195.468	-/-
	Saldo rentelasten en rentebaten		**822.776**	
c1	De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) **moet** worden doorberekend	-/-	€ 0	
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/-	€ 0	
c3	De rentebaat van doorverstrekte leningen, als daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	+/+	€ 0	
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			
d1	Rente over eigen vermogen		-	+/+
d2	Rente over voorzieningen		186.335	+/+
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**1.009.111**	
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		1.836.264	-/-
f	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**		**827.153**	

We hanteerden een omslagrente van 2,24% voor het toerekenen van rente aan de programma's. De werkelijke omslagrente (1,23%) week significant af van het begrote percentage. Dit verschil is verrekend met de gemeenten.

Het renteresultaat op het taakveld Treasury van € 827.153 is ultimo 2025 als schuld op de balans opgenomen. Conform de afspraak in de financiële verordening (artikel 3a) betalen wij dit bedrag terug aan de gemeenten.

Kasgeldlimiet

Bij het begrotingstotaal (primitieve begroting) van € 108.018.406 is de kasgeldlimiet voor 2025 uitgekomen op € 8.857.509 (8,2%). Gedurende het jaar was sprake van een netto vlottende schuld, maar de kasgeldlimiet is niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm voor 2025 bedroeg 20% van het begrotingstotaal, oftewel € 21.604.000. Dit betekent dat we in 2025 maximaal € 21.604.000 mochten aflossen. In 2025 kwam het totaal aan aflossingen uit op € 5.061.000. Daarmee bleven wij ruim onder de renterisiconorm. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille hebben we erop toegezien dat we ook in de toekomst binnen de renterisiconorm blijven.

Schatkistbankieren

Sinds 15 december 2013 geldt de Wet verplicht schatkistbankieren. VRF is verplicht overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist, met uitzondering van een saldo tot het geldende drempelbedrag. Voor 2025 bedroeg dit drempelbedrag € 2.160.000.
De naleving van deze regeling voldoet aan het besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit is opgenomen in de toelichting op de balans onder 'kortlopende vorderingen'. Hieruit blijkt dat we het drempelbedrag niet hebben overschreden.

5.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) schrijft voor dat de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' aandacht besteedt aan de relatie tussen de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Algemeen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de organisatie om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder het beleid aan te passen. Het weerstandsvermogen waarborgt daarmee de continuïteit van de organisatie.

De weerstandscapaciteit bestaat uit beschikbare middelen om risico's op te vangen als deze zich voordoen. Dit betreft incidentele weerstandscapaciteit, zoals vrije reserves, en structurele weerstandscapaciteit. Bij structurele weerstandscapaciteit gaat het bijvoorbeeld om de post 'onvoorzien' en eventuele vrije begrotingsruimte.

Bij een gemeenschappelijke regeling is in beginsel altijd sprake van 100% weerstandscapaciteit. De deelnemende gemeenten zijn namelijk wettelijk verplicht om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen te voldoen.

Weerstandscapaciteit Veiligheidsregio Fryslân

Het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing staat in de beleidsnota Weer-standsvermogen 2023-2026. In deze nota gaan we specifiek in op de bepaling van de weerstandscapaciteit. VRF kiest ervoor om een egalisatiereserve en een post 'onvoorzien' aan te houden. Zo kunnen we zelf een deel van de risico's opvangen. Eventuele tegenvallers hebben daardoor niet direct gevolgen voor de deelnemende gemeenten.

De nota bevat de volgende bestuurlijke afspraken:

Egalisatiereserve (algemene reserve)
De algemene reserve bestaat uitsluitend uit een egalisatiereserve. We bepalen de hoogte van deze reserve op basis van het begrotingstotaal. De ondergrens bedraagt 2% van het begrotingstotaal en de bovengrens 5%. Het begrotingstotaal 2025, na wijziging, is € 129.767.000. Dit betekent een ondergrens van € 2.595.000 en een bovengrens van € 6.488.000. Het saldo van de egalisatiereserve bedraagt € 3.379.000 en valt daarmee binnen de bestuurlijke bandbreedte.

Post onvoorzien (personele frictie)
Volgens de beleidsnota houden we een post 'onvoorzien' aan. Deze post is bedoeld voor het opvangen van kosten door personele frictie. Het budget is gepositioneerd bij de directie en wordt ingezet na advies van de concerncontroller. We zetten het budget in op basis van een integrale en VRF-brede afweging van bovenmatige personele fricties.

De uitgangspunten (in volgorde) voor toekenning zijn als volgt:

1. wegvallen taken;
2. reorganisatie;
3. dis)functioneren (directe kosten op basis van een vaststellingsovereenkomst);
4. functioneren (ziekte, vervanging, niet productief: hieronder vallen niet de kosten van juridische advisering en/of onderzoeken).

Structurele begrotingsruimte
Als een gemeente of gemeenschappelijke regeling structurele begrotingsruimte heeft opgenomen in de begroting, beschouwen we dit als onderdeel van de weerstandscapaciteit. Daarom is het belangrijk om periodiek te onderzoeken of hiervan sprake is. VRF onderzoekt dit eens per vier jaar via het proces 'doorlichting begroting.'

Uit de laatste doorlichting van de begroting in 2023 bleek dat er geen sprake is van structurele begrotingsruimte. De volgende doorlichting staat gepland in 2027.

Overzicht weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit van VRF bedraagt:

Egalisatiereserve	3.379.700
Onvoorzien	617.500
Structurele begrotingsruimte	0
Totaal	**3.997.200**

Beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing staat in de beleidsnota Weerstandsvermogen 2023-2026. Samengevat gelden de volgende beleidslijnen voor risicomanagement:

I. Risicomanagement is een regulier onderdeel van het managementcontrolsysteem van VRF. We ondervangen geïdentificeerde risico's, waar mogelijk, met beheersmaatregelen.

II. We nemen de belangrijkste netto-risico's op in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' in de begroting en jaarrekening. Waar nodig rapporteren we tussentijds over de voortgang.

III. In dezelfde paragraaf nemen we ook de risico's op die mogelijk op termijn impact hebben op de begroting. We verwerken deze structureel in de begroting zodra ze zich zeker voordoen.

Het huidige risicomanagementsysteem is een ad-hocproces. De komende jaren werken we aan het verder structureren van het risicomanagementproces en het vergroten van het risicobewustzijn.

Overzicht belangrijkste risico's

In deze paragraaf geven we een overzicht van de belangrijkste geïnventariseerde risico's.

Financieel

Veranderend overheidsbeleid kan leiden tot financiële onzekerheden. In oktober zijn verkiezingen gehouden en is de vorming van een nieuw kabinet gestart. Daarmee breekt een nieuwe beleidsperiode aan, waarvan richting en financiële gevolgen nog niet volledig duidelijk zijn. De landelijke politiek kent bovendien een steeds kortere beleidscyclus, waardoor accenten in prioriteiten en bekostiging sneller kunnen verschuiven.

- Deze landelijke ontwikkelingen kunnen leiden tot taakuitbreiding of verschuiving van verantwoordelijkheden. De afgelopen periode is gebleken dat dergelijke trajecten vaak incidenteel worden gefinancierd, terwijl de opgaven structureel van aard zijn. Bij beperkte middelen blijven stabiliteit in uitvoering en financiële continuïteit van groot belang. VRF volgt het overheidsbeleid nauwgezet en signaleert financiële risico's tijdig om deze waar mogelijk te beheersen.

Ook autonome ontwikkelingen kunnen tot risico's leiden. Bij hoge inflatie of een substantiële loonstijging door cao-ontwikkelingen bestaat het risico dat de indexatie van onze budgetten – zoals vastgelegd in de financiële verordening – ontoereikend is. Hierdoor kunnen investeringen in huisvesting, kazernes, materieel, materiaal, personeel en IT-infrastructuur onder druk komen te staan. Dit kan de kwaliteit van onze dienstverlening beïnvloeden.

Personeelstekorten

Op de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Hierdoor kan onze taakuitvoering in gevaar komen. Dit speelt binnen alle organisatieonderdelen en kan gevolgen hebben. Zo kan de kwaliteit van de dienstverlening onder druk komen te staan, kan imagoschade ontstaan of kan de dienstverlening alleen worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Met wervingscampagnes, opleidingsprogramma's en goed werkgeverschap zetten wij in op het binden, behouden en doorontwikkelen van ons personeel.

Cyberdreigingen

Voor onze dagelijkse bedrijfsvoering zijn we afhankelijk van tijdige en betrouwbare informatie. Tegelijkertijd moeten we voorkomen dat (privacy)gevoelige informatie in verkeerde handen komt. Dit is een complexe opgave, omdat de dreiging van cybercriminelen en statelijke actoren significant is toegenomen. Daarom stelt VRF zich als doel om effectief weerstand te bieden tegen cyberdreigingen en beveiligingsincidenten én om deze weerbaarheid op een meetbare en verifieerbare wijze aan te tonen. Het uitgangspunt is het ambitieniveau 'aantoonbaar weerbaar'.

VRF moet ook de komende jaren passende nieuwe informatiebeveiligingsmaatregelen blijven nemen om de digitale weerbaarheid te waarborgen. Daarnaast willen we voldoen aan de gestelde normen zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), NEN7510 en NIS2 (Netwerk- en Informatiebeveiliging), om de meetbaarheid en verifieerbaarheid te borgen. Ook voeren we periodiek interne audits en penetratietests uit en geven we bewustwordingstrainingen.

Wegvallen van maatwerk- en markttaken

VRF voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar die we niet collectief uitvoeren. Voorbeelden hiervan zijn:

- maatwerk voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ);
- dienstverlening naar aanleiding van de Omgevingswet;
- reizigersvaccinaties.

Voor deze taken zetten we deels vast personeel in en doen we een beroep op overhead. Het wegvallen van deze taken betekent zowel incidentele fricties als het vervallen van structurele dekking.

Bouwagenda voor nieuwbouw en verbouw
Veiligheidsregio Fryslân is een kapitaalintensieve organisatie. Vooral bij de brandweer is sprake van een gedegen investeringsplanning, mede door de bouwagenda. Deze bouwagenda betreft een planning voor grootschalige nieuwbouw en verbouw van onze brandweerkazernes.

In hoeverre we de planning halen, hangt af van diverse omstandigheden. We zijn hierbij onder meer afhankelijk van planvorming bij gemeenten, beperkingen bij aansluiting op het elektriciteitsnetwerk en de beschikbaarheid van leveranciers. In de praktijk constateren we dan ook dat de investeringen achterblijven op het plan.

Dit leidt op korte termijn tot financiële voordelen door vrijval van kapitaallasten. Op de lange termijn ontstaan echter financiële risico's. De bouwkosten zijn de afgelopen jaren fors gestegen, waardoor uitgestelde investeringen mogelijk hoger uitvallen.

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing op VRF.
Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Jaarverslag 2025
Netto-schuldquote	51,57%	64,41%	47,41%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	51,57%	64,41%	47,41%
Solvabiliteit	10,88	5,98%	12,75%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Netto-schuldquote
De netto-schuldquote weerspiegelt het schuldenniveau van de organisatie ten opzichte van de exploitatie. Hoe hoger het getal, hoe groter de netto-schuld ten opzichte van het begrotingstotaal. De netto-schuldquote is lager dan begroot, omdat het saldo van langlopende leningen lager is. Doordat diverse investeringen vertraging opliepen, is minder externe financiering aangetrokken.

Solvabiliteit
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. We berekenen de ratio als het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (balanstotaal). De solvabiliteit van gemeenschappelijke regelingen is over het algemeen laag. Dit komt doordat de deelnemende gemeenten wettelijk verplicht zijn om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Een gemeenschappelijke regeling hoeft om die reden geen eigen weerstandscapaciteit aan te houden.

In de beleidsnota Weerstandsvermogen 2023-2026 is vastgelegd dat de algemene reserve alleen bestaat uit een egalisatiereserve. Hiermee minimaliseren we onze reservepositie. Tegelijkertijd voeren we een aantal kapitaalintensieve activiteiten uit. Denk aan investeringen in materieel en materiaal voor de repressieve dienstverlening en aan het realiseren, inrichten en instandhouden van brandweerkazernes, consultatiebureaus en kantoorlocaties. Deze kapitaalintensieve activiteiten leiden tot een relatief hoge externe financieringsbehoefte. De lage reservepositie in combinatie met de kapitaalintensieve activiteiten leidt tot een relatief lage solvabiliteit.

De solvabiliteit is hoger dan begroot. Dit komt door een hogere stand van de reserves ultimo 2025 ten opzichte van de begroting 2025.

5.3. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we het beheer- en onderhoudsbeleid voor de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân structureel en tijdelijk bezit of huurt. Het gaat om:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg;
- 66 brandweerkazernes, waarvan 49 in eigendom;
- twee boothuizen (beide in eigendom);
- een gehuurde opslagloods die fungeert als distributiecentrum en wordt gebruikt voor de opslag van afgeschreven materieel;
- 45 huurlocaties voor de jeugdgezondheidszorg van de GGD;
- het Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), dat per december 2025 is ondergebracht in het hoofdkantoor.

Kwaliteitsniveau beheer en onderhoud

Voor beheer en onderhoud van kapitaalgoederen passen we de NEN-2767 norm toe. Deze norm is een veelgebruikte methode voor conditiemeting en legt de technische kwaliteit van bouw- en installatiedelen objectief vast. De norm kent zes conditiescores: niveau één staat voor 'uitstekend' en niveau zes staat voor 'zeer slecht'. De bestuurlijke afspraak is, net als voorgaande jaren, conditiescore drie. Dit betekent dat wij een 'redelijke conditie' nastreven. Plaatselijke zichtbare veroudering is acceptabel, zolang de functie van bouw- en installatiedelen niet in gevaar komt. Voor huurlocaties streven we ernaar om een vergelijkbare conditiescore vast te leggen in de huurovereenkomsten.

Onderhoudsvoorzieningen

Op basis van dit uitgangspunt stellen we onderhoudsvoorzieningen op. Hiermee spreiden we de lasten van groot onderhoud over meerdere jaren. De toevoeging aan voorzieningen (met andere woorden: de jaarlijkse lasten) is gebaseerd op het gemiddelde bedrag aan groot onderhoud dat we redelijkerwijs verwachten.

Wettelijk moeten voorzieningen eens per vijf jaar worden geëvalueerd. In de praktijk hanteren wij hiervoor een richtlijn van eens per vier jaar.

In 2022 lieten wij een schouw uitvoeren. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in de herijking van de voorzieningen. In 2025 stonden de voorbereidingen van een nieuwe schouw in 2026 centraal. De geleerde lessen uit 2022 hebben we vertaald naar uitgangspunten, zodat deze nieuwe schouw nog beter inzicht geeft in toekomstige onderhoudslasten en benodigde werkzaamheden.

5.4. Bedrijfsvoering

5.4.1. Inleiding

Het organisatieonderdeel Bedrijfsvoering bestaat uit de afdelingen Communicatie, Informatiemanagement, Facilitair Bedrijf, Personeel & Organisatie en Financiën & Administratie. Bedrijfsvoering draagt bij aan een veilig en gezond Fryslân door de primaire processen van VRF – brandweerzorg, crisisbeheersing en publieke gezondheidszorg – zo gericht en effectief mogelijk te ondersteunen.

Bedrijfsvoering is expert op de bedrijfsvoeringportefeuilles en ondersteunt het primaire proces door te faciliteren, te adviseren en te helpen bij het bewaken van grenzen. Door deze taken centraal te organiseren, verlagen we kosten en kwetsbaarheid en verhogen we de kwaliteit.

5.4.2 Organisatiethema's 2023-2026

In onze meerjarenkoers 2023-2026 staan de volgende organisatiethema's:

- passend personeel bij onze adaptieve opgave
- duurzaamheid
- procesgericht werken

Hieronder vertellen we per thema wat we in 2025 hebben bereikt.

5.4.2.1 Passend personeel bij onze adaptieve opgave

De adaptieve opgave van Veiligheidsregio Fryslân vraagt om passend en toekomstbestendig personeel. Wendbaarheid en stabiliteit zijn daarbij essentieel. De krapte op de arbeidsmarkt, vergrijzing en pensionering maken deze opgave urgent. Tegelijkertijd zijn onze medewerkers van onschatbare waarde: hun vakmanschap, betrokkenheid en inzet vormen de basis van onze kwaliteit en continuïteit.

In 2025 werkten we binnen dit thema gericht aan het versterken van onze aantrekkelijkheid als werkgever en aan ondersteuning van medewerkers in alle fases van hun loopbaan. Zo is er gewerkt aan het aanscherpen van het werkgeversmerk van de brandweer, zodat we ons beter kunnen profileren in een krappe arbeidsmarkt. Daarnaast ontwikkelden we een magazine voor nieuwe medewerkers, dat hen helpt kennis te maken met onze organisatie en cultuur.

Ook zetten we stappen om de vitaliteit en inzetbaarheid van medewerkers duurzaam te ondersteunen. Met de komst van een adviseur Verzuim kunnen leidinggevenden beter worden begeleid bij het signaleren van trends en het bieden van passende ondersteuning. Dit draagt bij aan een gezonde en veerkrachtige organisatie.

5.4.2.2 Duurzaamheid

We zijn ons bewust van onze leefomgeving. Klimaatverandering raakt ons direct en indirect in het dagelijks werk. We voelen daarin urgentie. Als gemeenschappelijke regeling en uitvoeringsorganisatie kunnen we hierin geen koploperspositie innemen ten opzichte van de Friese gemeenten. Wel nemen we als maatschappelijke organisatie verantwoordelijkheid voor ons deel in deze opgave. Dat betekent dat we binnen onze invloedssfeer realistische en haalbare stappen zetten op het gebied van klimaat, circulariteit en milieu.

In 2025 kreeg dit onder andere vorm door onderzoek te doen naar mogelijke PFAS-verontreiniging, om milieubelasting te voorkomen. Daarnaast versterkten we onze bijdrage aan het klimaat door de overstap naar emissievrije mobiliteit bij de brandweer te ondersteunen met passende laadinfrastructuur. Ook kozen we bij de verbouwing van het hoofdkantoor nadrukkelijk voor een meer circulaire aanpak. Hierbij hergebruikten we de bestaande inventaris zoveel mogelijk.

We volgen de wet- en regelgeving, sluiten aan bij bestaande initiatieven, zijn transparant over onze voortgang en dragen actief bij aan een veilige en gezonde leefomgeving, nu en in de toekomst.

5.4.2.3 Procesgericht werken

Sinds 2022 is het project *Procesgericht werken* opgestart, waarin de dienstverlening aan de Friese burger centraal staat. De ambitie is om te groeien naar processen die voorspelbaar en meetbaar zijn en die op basis van data en de PDCA-cyclus continu verbeteren. VRF wil hiermee stap voor stap een cultuur van continu verbeteren realiseren. Dit leidt tot een hogere kwaliteit van dienstverlening, meer efficiëntie en betere beheersing, doelmatigheid en rechtmatigheid. Daarnaast zorgt dit voor meer overdraagbaarheid, duidelijk eigenaarschap en betere samenwerking.

Vanaf 2023 zijn procestaal, procesrollen en een procesmodel ingevoerd. Vanaf 2024 volgden processturing, verdere uitrol van procesrollen en het uitvoeren van methodische verbetertrajecten. Deze verbetertrajecten hebben geleid tot efficiëntere processen met tijdwinst, minder fouten en kostenbesparing, onder andere bij het uitvoeren van periodiek gezondheidsonderzoek, het adviseren over evenementen, het beheren van ademluchttoestellen en het uitvoeren van drukwerk. Ook zijn procesinzicht, samenwerking en eigenaarschap van medewerkers versterkt. Daarmee is een duurzame beweging richting continu verbeteren ingezet.

In 2025 zijn we verdergegaan met deze aanpak door nieuwe verbetertrajecten uit te voeren en procesmanagement nog steviger te verankeren. Een belangrijke stap was het oprichten van het team Procesmanagement. Daarmee is ondersteuning en doorontwikkeling van procesmanagement structureel geborgd op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

5.4.3 VRF-brede projecten

In 2025 hebben we met verschillende VRF-brede projecten gewerkt aan ontwikkeling binnen HR en aan het versterken van onze digitale organisatie. Zo blijven we wendbaar en toekomstbestendig en voldoen we aan wet- en regelgeving.

Binnen het HR-domein zijn personeelsinstrumenten geactualiseerd en meer uniform ingericht. We optimaliseerden het personeelssysteem AFAS en startten met de invoering van HR21. Daarmee werken we toe naar een integraal en toekomstbestendig functieboek dat aansluit bij ontwikkelingen in de sector. Ook is de implementatie van een organisatiebreed learning managementsysteem (LMS) gestart. Hiermee borgen we leren, vakmanschap en wettelijke registratieverplichtingen op een centrale en structurele manier.

Op het gebied van informatievoorziening is de digitale werkomgeving van VRF grotendeels opgeschoond en gemigreerd binnen het project *Content op Orde*. Doel is om informatie duurzaam, betrouwbaar en toegankelijk te maken. Ook is het SharePoint-beheer structureel belegd binnen de beheerorganisatie Microsoft 365. Daarmee is de basis voor compliant en efficiënt informatiebeheer versterkt.

Verder is de visie op datagedreven werken vertaald naar een routekaart. Met een versterkt datateam, een dataloket, een nieuwe technische omgeving en de eerste dashboards zetten we concrete stappen richting slimmer datagebruik. Dit ondersteunt besluitvorming, sturing, verantwoording en het tijdig signaleren van risico's en kansen.

Tot slot zijn we in 2025 gestart met het digitaal toegankelijk maken en houden van interne applicaties en digitale systemen. Hiermee voldoen we aan wet- en regelgeving en werken we aan een digitale omgeving die voor iedereen toegankelijk is.

5.4.4 Bedrijfscontinuïteitsplan

In april 2024 is het bedrijfscontinuïteitsplan (BCP) vastgesteld. Dit plan vormt de basis voor het beperken van de kans op en de gevolgen van uitval of verstoringen van kritische processen. In 2025 zijn we gestart met het verder borgen van het plan door maatregelen te treffen op restrisico's. Ook is een tijdelijk intern crisisteam samengesteld en is er geoefend.

Hoewel hiermee belangrijke stappen zijn gezet, is geconcludeerd dat het huidige BCP een herijking vraagt. Het plan sluit niet volledig aan bij actuele risico's en nieuwe ontwikkelingen, zoals de vitaalverklaring van veiligheidsregio's en aangescherpte eisen op het gebied van informatieveiligheid. Begin 2026 starten we met deze herijking. Ook zetten we de tijdelijke crisisorganisatie om naar een structurele organisatie en werken we aan aanvullende maatregelen om de bedrijfscontinuïteit te waarborgen.

5.4.5 Security

In 2025 hebben we significante stappen gezet om onze informatievoorziening beter te beveiligen. Zo is het wachtwoordbeleid volledig geïmplementeerd en is het netwerk opgedeeld in kleinere compartimenten die niet meer onderling verbonden zijn. We hebben de monitoring op het netwerk fors uitgebreid en een risicolog geïntroduceerd. Daarin staan de belangrijkste beveiligingsrisico's en bijbehorende maatregelen.

Ook organisatorisch hebben we stappen gezet. Nadat in 2024 de functie van Chief Information Security Officer (CISO) is ingevuld, hebben we in 2025 drie ISO's geworven. Zij ondersteunen de CISO bij het verder implementeren van informatieveiligheid binnen de organisatieonderdelen en het vergroten van het bewustzijn bij management en medewerkers.

Informatieveiligheid blijft een belangrijk onderwerp voor VRF dat continue aandacht vraagt.

5.4.6 Integriteitsbeleid en gedragscode

VRF heeft de verantwoordelijkheid om een integere organisatie te zijn. Daarom hebben we integriteitsbeleid en een gedragscode vastgesteld. Hierover rapporteren we jaarlijks aan het bestuur.

Doelstellingen van het integriteitsbeleid zijn:

- Integriteit blijvend onder de aandacht brengen en bespreekbaar maken.
- Helderheid geven over wat we verwachten van medewerkers en management en hoe om te gaan met eventuele misstanden.

De gedragscode geeft betekenis aan rechten, plichten, procedures en sancties die wettelijk zijn vastgelegd. De gedragsregels bieden houvast in de dagelijkse professionele omgang met de klant en met elkaar. De gedragscode is daarmee een uitwerking van het integriteitsbeleid.

We blijven integriteit belangrijk vinden en besteden hier op meerdere momenten aandacht aan. Nieuwe medewerkers worden bijvoorbeeld uitgenodigd voor een introductiebijeenkomst waarin we spreken over integriteit, het integriteitsbeleid en de gedragscode. Ook spelen onze afhankelijke vertrouwenspersonen hierin een waardevolle rol. Afgelopen jaar is het gelukt om in elk organisatieonderdeel vertegenwoordiging te realiseren en hebben de vertrouwenspersonen zich nog zichtbaarder gemaakt in de organisatie. Hierdoor zijn zij voor iedere medewerker goed toegankelijk.

5.4.7 Opbouw personeel

In onderstaand overzicht staat de formatie van VRF in aantallen voor de periode 2025.

Kolom	Personeelslid	Stagiair	Uitzendkracht/ Extern	Subtotaal	Vrijwilliger	Eindtotaal
Organisatie + Directie VRF	139	3	14	156	0	156
GGD	596	11	44	651	0	651
Brandweer	200	2	17	219	1.276	1.495
Crisisbeheersing	43	0	4	47	0	47
Eindtotaal	**978**	**16**	**79**	**1.073**	**1.276**	**2.349**

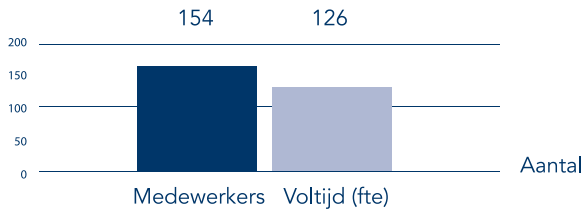
5.4.8 Verzuim

Gezonde medewerkers	94,56%
Verzuimpercentage	5,44%
Meldfrequentie	0,68%

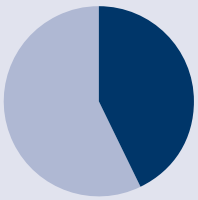
In 2025 was het verzuimpercentage 0,18% lager dan in 2024. De meldfrequentie is 0,03 lager dan in 2024. Concreet betekent dit dat medewerkers zich in 2025 minder vaak ziekmeldden.

5.4.9. Feiten en cijfers Organisatie

Cijfers medewerkers 2025

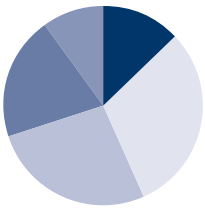

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	66
Vrouw	88

	%
Man	42,9
Vrouw	57,1

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
< 30	20
30-39	47
40-49	41
50-59	31
> 60	15

	%
<30	13
30-39	30,5
40-49	26,6
50-59	20,1
>60	9,8

4. Verzuimcijfers	2023	2024	2025
Verzuim %	3,83	4,46	4,37
Meldfrequentie	0,99	0,76	0,80

5.4.10 Rechtmatigheidsverantwoording

Bevinding

Het dagelijks bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 3.439.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 2.400.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het dagelijks geen sprake van acceptabele fouten op basis van de door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen onrechtmatigheden op het gebied van Europees aanbesteden ad €3.439.000. De onrechtmatigheden op het gebied van Europees Aanbesteden bestaan uit de volgende onderdelen.

1. Forensische geneeskunde € 2.339.000.
2. Doorlopende fouten vanuit voorgaande jaren € 428.000
3. Overige fouten € 672.000.

Forensische geneeskunde

Met ingang van 1 januari 2025 is de dienstverlening van Forensische geneeskunde in 3 Noord (Groningen, Drenthe en Fryslân) gecentraliseerd en ondergebracht bij GGD Fryslân. Na de centralisering heeft een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden die geleid hebben tot veel dynamiek en uitdaging op dit vakgebied. Het bestuur is hier periodiek over geïnformeerd. Dit betreffen:

- De landelijke aanbesteding van de Medische Arrestantenzorg (MAZ) heeft tot veel onrust geleid.
- Er is sprake van een hoog ziekteverzuim onder forensisch artsen, waardoor inhuur noodzakelijk is.
- Het grootste deel van de eigen forensisch artsen zijn vertrokken en hebben zich verenigd in maatschappen of zzp-constructies.
- Er is binnen 3 Noord en landelijk een groot tekort aan forensisch artsen. Zowel als individu als marktpartij.

Ondanks de dynamiek is het gelukt om de dienstverlening te continueren. Hiervoor is de inzet van diverse externe partijen nodig gebleken. De Europese aanbestedingsvoorwaarden zijn bij het contracteren van deze partijen echter niet nageleefd. De totale Europese aanbestedingsfout bedraagt € 2.339.000.

De huidige situatie bij Forensisch is voor een groot deel niet beïnvloedbaar. In de DPG raad van juni 2025 is de ambitie uitgesproken om de Forensische Geneeskunde per 1 januari 2027 landelijk te organiseren. Alle GGD'en hebben zich gecommitteerd om tot 1 januari 2027 geen langdurige verplichtingen aan te gaan. Aanbesteding van dienstverlening is daarom niet een reëel scenario.

Doorlopende fouten vanuit voorgaande jaren

In 2024 was er sprake van € 562.500 aan Europese aanbestedingsfouten. Een groot deel van deze fouten loopt nog door in 2025. De onrechtmatige contracten zijn nog niet afgelopen en kunnen niet zomaar tussentijds worden beëindigd. Daarnaast moeten er aanbestedingen plaatsvinden en deze trajecten kennen een relatief lange doorlooptijd. De omvang van de doorlopende fout bedraagt € 428.000.

Overige fouten

De overige geconstateerde afwijkingen en onrechtmatigheden zijn divers van aard en kennen verschillende oorzaken. Een belangrijke factor daarbij is dat de organisatie niet in alle gevallen (tijdig) heeft kunnen voldoen aan de geldende wettelijke en interne kaders, onder andere door beperkte capaciteit en de complexiteit van sommige trajecten.

5.5. Verbonden partijen

Definitie Verbonden Partij

Een verbonden partij is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin Veiligheidsregio Fryslân (VRF) zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als VRF aansprakelijk is voor verplichtingen van de rechtspersoon. Van een bestuurlijk belang is sprake als VRF zeggenschap heeft.

VRF heeft formeel één verbonden partij: stichting brandweeropleidingen Noord (SBON).

Stichting brandweeropleidingen Noord (SBON)

Veiligheidsregio Fryslân (VRF) neemt samen met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe deel aan de Stichting Brandweeropleidingen Noord (SBON). De stichting verzorgt opleidings- en oefenactiviteiten voor de deelnemende veiligheidsregio's via aan haar gelieerde vennootschappen en belast deze dienstverlening door aan de afnemende regio's. Met deze deelname wordt het openbaar belang gediend van het borgen van vakbekwaam brandweerpersoneel tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. VRF heeft een bestuurlijk belang via vertegenwoordiging in het bestuur van de stichting en daarmee invloed op het beleid en de strategische koers.

In 2025 heeft het algemeen bestuur besloten SBON formeel te verbinden aan Veiligheidsregio Fryslân. Op grond van artikel 31a van de Wet gemeenschappelijke regelingen is het ontwerpbesluit voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan de gemeenteraden; er zijn geen wensen of bedenkingen ingediend. Ook de algemeen besturen van de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe hebben ingestemd met het verbinden van SBON aan VRF. VRF neemt samen met | de twee andere veiligheidsregio's voor gelijke delen (ieder 1/3) deel in de stichting en heeft daarmee een indirect financieel belang via het aandeel in het kapitaal van de aan SBON gelieerde vennootschappen.

Het eigen vermogen bedraagt per 1 januari 2025 € 3.700.464 en wordt per 31 december 2025 geraamd op € 4.022.933. Het verwachte resultaat over 2025 bedraagt € 322.469 positief.

De privaatrechtelijke rechtsvorm van SBON blijft gehandhaafd. Naar aanleiding van het besluit worden formele juridische handelingen verricht om governance, sturing en beheersing te versterken. Dit betreft onder meer de aanpassing van de statuten van SBON en de aan haar gelieerde vennootschappen en het sluiten van een deelnemersovereenkomst tussen de veiligheidsregio's en SBON. In deze afspraken worden zeggenschap, toezicht en financiële verantwoordelijkheden vastgelegd, evenals uitgangspunten voor investeringen en het omgaan met financiële risico's. De financiële risico's hebben betrekking op mogelijke exploitatietekorten, investeringsbesluiten en aansprakelijkheden voortvloeiend uit de bedrijfsvoering.

Via de bestuursdeelname heeft VRF invloed op de financiële en strategische besluitvorming. Hiermee wordt voldaan aan de BBV-vereisten voor transparantie en risicobeheersing bij verbonden partijen.

5.6 Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens voor de uitvoering van de wet. In deze paragraaf doen wij daarom verslag van onze beleidsvoornemens. Daarbij richten wij ons op de drie pijlers van de Woo:

- actieve openbaarmaking;
- passieve openbaarmaking;
- verbetering van de informatiehuishouding.

1. Actieve openbaarmaking

Informatie die actief openbaar gemaakt moet worden, moet digitaal vindbaar zijn via de Woo--index. Veiligheidsregio Fryslân is aangesloten op de Woo-index. Wij maken documenten openbaar via de Woo-index door deze eerst op de eigen website te publiceren. In de Woo-index verschijnt vervolgens een link naar deze internetlocatie.

Vanaf 1 november 2024 moeten de eerste vijf informatiecategorieën verplicht openbaar gemaakt worden via de Woo-index. Het gaat om:

- wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
- overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
- organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
- bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e);
- vergaderstukken Staten-Generaal (art. 3.3, tweede lid, onderdeel b).

VRF voldoet hieraan: Overzicht eerste tranche WOO-index | Instructie | KOOP Kennis- en exploitatiecentrum officiële overheidspublicaties.

2. Passieve openbaarmaking

Iedereen kan VRF vragen om bepaalde informatie openbaar te maken via een Woo-verzoek. Het moet dan wel gaan om informatie die al in bestaande documenten staat, zoals brieven, rapporten, memo's en e-mailberichten. De gevraagde informatie moet betrekking hebben op ons werk.

Op onze website staat hoe het indienen van een Woo-verzoek werkt. Als wij informatie met een Woo-besluit openbaar maken, is deze informatie voor iedereen toegankelijk. In 2025 hebben we vijf Woo-verzoeken tijdig afgehandeld.

3. Verbetering van de informatiehuishouding

Een uitgangspunt van de Woo, maar ook van de Archiefwet 1995, is dat de informatiehuishouding op orde is. Het verbeteren van de informatiehuishouding is voor ons niet nieuw. Wij zetten op dit vlak jaarlijks stappen, mede door de doorlopende digitalisering.

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Deel II Jaarrekening 2025

Veiligheidsregio Fryslân

6. Jaarrekening

6.1. Balans per 31 december

ACTIVA	31-12-2025		31-12-2024	
Vaste activa				
Materiële vaste Activa		***85.052.529***		***82.501.963***
Investeringen met een economisch nut	85.052.529		82.501.963	
Financiële vaste Activa		**216.898**		**119.589**
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 of langer	216.898		119.589	
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		**7.620.141**		**12.995.762**
Vorderingen op openbare lichamen	2.938.454		4.373.124	
Rekening-courant verhouding met het Rijk	2.221.647		6.535.696	
Overige vorderingen	2.460.040		2.086.942	
Liquide middelen		**493.880**		**480.184**
Banksaldi	493.880		480.184	
Overlopende activa		**1.806.493**		**1.907.792**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel;				
- overige Nederlandse overheidslichamen	130.942		40.115	
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.675.551		1.867.677	
TOTAAL ACTIVA		**95.189.941**		**98.005.290**

PASSIVA	31-12-2025		31-12-2024	
Vaste passiva				
Eigen Vermogen		**12.125.246**		**10.661.592**
Algemene reserve				
- Egalisatiereserve	3.379.699		3.379.699	
Bestemmingsreserves	5.262.085		3.638.767	
Gerealiseerd resultaat	3.483.463		3.643.126	
Voorzieningen		**13.111.992**		**11.509.906**
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	10.585.287		9.057.540	
Voorzieningen ter egalisatie van lasten	2.526.705		2.452.366	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		**49.958.352**		**45.019.222**
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	49.958.352		45.019.222	
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar		**8.583.240**		**18.864.834**
Overige kasgeldleningen	-		10.000.000	
Overige schulden	8.583.240		8.864.834	
Overlopende passiva		**11.411.111**		**11.949.736**
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel:				
- het Rijk	716.724		487.834	
- overige Nederlandse overheidslichamen	151.373		710.317	
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	10.543.013		10.751.585	
TOTAAL PASSIVA		**95.189.941**		**98.005.290**

6.2. Overzicht baten en lasten 2025 - deel 1

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

	Primitieve begroting			Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2025			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
Programma Gezondheid										
Pijler 1	16.866.357	55.050	16.811.307	23.351.700	6.050.627	17.301.073	23.579.559	6.685.729	16.893.830	407.243
Pijler2	12.953.837	3.621.197	9.332.640	19.547.525	9.974.284	9.573.241	18.509.387	9.689.601	8.819.786	753.455
Pijler 3	1.886.226	1.110.109	776.117	7.918.905	7.149.668	769.237	7.251.211	6.304.990	946.221	-176.984
Pijler 4	2.057.144	2.057.144	-	2.046.183	2.057.144	-10.961	2.165.653	2.185.357	-19.704	8.743
Toegerekende organisatiekosten	7.521.951	53.141	7.468.810	7.904.084	53.141	7.850.943	7.839.956	78.668	7.761.288	89.655
	41.285.515	6.896.641	34.388.874	60.768.398	25.284.864	35.483.534	59.345.767	24.944.345	34.401.422	1.082.111
Dekkingsmiddelen Gezondheid										
Gemeentelijke bijdrage		34.320.958	-34.320.958	-	34.262.269	-34.262.269		32.926.433	-32.926.433	-1.335.836
		34.320.958	-34.320.958	-	34.262.269	-34.262.269		32.926.433	-32.926.433	-1.335.836
Totaal saldo van baten en lasten	41.285.515	41.217.599	67.916	60.768.398	59.547.133	1.221.264	59.345.767	57.870.778	1.474.989	-253.725
Reservemutaties Gezondheid	102.000	169.916	-67.916	102.000	1.323.264	-1.221.264	102.000	1.190.266	-1.088.266	-132.998
Gerealiseerd resultaat Gezondheid	**41.387.515**	**41.387.515**	**-**	**60.870.398**	**60.870.398**	**-**	**59.447.767**	**59.061.045**	**386.723**	**-386.723**
Programma Crisisbeheersing										
Producten Crisisbeheersing	7.446.831	227.178	7.219.653	8.537.703	227.178	8.310.525	6.858.865	217.453	6.641.412	1.669.113
Toegerekende organisatiekosten	1.133.177	8.006	1.125.171	1.190.745	8.006	1.182.739	1.472.375	11.851	1.460.524	-277.785
	8.580.008	235.184	8.344.824	9.728.448	235.184	9.493.264	8.331.241	229.304	8.101.936	1.391.328
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing										
Rijksbijdrage BDUR		4.408.683	-4.408.683	-	5.499.555	-5.499.555		5.499.555	-5.499.555	-
Gemeentelijke bijdrage		3.936.141	-3.936.141	-	3.953.327	-3.953.327		3.652.100	-3.652.100	-301.227
		8.344.824	-8.344.824	-	9.452.882	-9.452.882	-	9.151.655	-9.151.655	-301.227
Totaal saldo van baten en lasten	8.580.008	8.580.008	-	9.728.448	9.688.065	40.382	8.331.241	9.380.959	-1.049.719	1.090.101
Reservemutaties Crisisbeheersing				-	40.382	-40.382	-	34.539	-34.539	-5.843
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	**8.580.008**	**8.580.008**	**-**	**9.728.448**	**9.728.448**	**-**	**8.331.241**	**9.415.498**	**-1.084.258**	**1.084.258**

6.2. Overzicht baten en lasten 2025 - deel 2

	Primitieve begroting			Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2025			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Verschil
Programma Brandweer										
Producten Brandweer	47.168.476	1.081.629	46.086.847	47.733.126	1.081.629	46.651.497	43.571.223	1.332.016	42.239.207	4.412.290
Toegerekende organisatiekosten	10.882.407	76.884	10.805.523	11.435.260	76.884	11.358.376	11.342.482	113.811	11.228.672	129.704
	58.050.883	1.158.513	56.892.370	59.168.386	1.158.513	58.009.873	54.913.705	1.445.826	53.467.879	4.541.994
Dekkingsmiddelen Brandweer										
Rijksbijdrage BDUR		5.600.746	-5.600.746	-	6.342.784	-6.342.784		6.342.784	-6.342.784	-
Gemeentelijke bijdrage		50.879.529	-50.879.529	-	50.939.625	-50.939.625		49.414.024	-49.414.024	-1.525.601
		56.480.275	-56.480.275	-	57.282.409	-57.282.409		55.756.808	-55.756.808	-1.525.601
Totaal saldo baten en lasten	58.050.883	57.638.788	412.095	59.168.386	58.440.922	727.464	54.913.705	57.202.634	-2.288.928	3.016.393
Reservemutaties Brandweer		412.095	-412.095	-	727.464	-727.464		497.002	-497.002	-230.462
Gerealiseerd resultaat Brandweer	**58.050.883**	**58.050.883**	**-**	**59.168.386**	**59.168.386**	**-**	**54.913.705**	**57.699.636**	**-2.785.931**	**2.785.931**
Gerealiseerd resultaat	**108.018.406**	**108.018.406**	**-**	**129.767.231**	**129.767.231**	**-**	**122.692.714**	**126.176.179**	**-3.483.465**	**3.483.465**
Waarvan incidentele baten en lasten				7.035.000	9.024.110	-1.989.110	6.225.000	7.399.807	-1.174.807	-814.303
Structureel saldo				**122.732.231**	**120.743.121**	**1.989.110**	**116.467.714**	**118.776.371**	**-2.308.658**	**2.669.162**

Overzicht baten en lasten art 27 BB	1e Begrotingswijziging			Jaarrekening		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid	52.550.969	59.493.992	6.943.023	49.853.576	57.792.110	7.938.534
Programma Crisisbeheersing	8.007.388	9.680.060	1.672.672	6.243.314	9.369.108	3.125.794
Programma Brandweer	45.105.712	58.364.038	13.258.326	40.915.898	57.088.823	16.172.925
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-
Overhead	23.355.917	138.031	-23.217.886	25.294.704	204.330	-25.090.374
Heffing vpb	-	-	-	868	-	-868
Onvoorzien	645.245	-	-645.245	282.353	-	-282.353
Saldo van baten en lasten	129.665.231	127.676.121	-1.989.110	122.590.714	124.454.371	1.863.658
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	102.000	2.091.110	1.989.110	102.000	1.721.807	1.619.807
Resultaat	**129.767.231**	**129.767.231**	**-**	**122.692.714**	**126.176.179**	**3.483.465**

6.3. Toelichtingen

6.3.1. Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

Inleiding
De jaarrekening 2025 van Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld conform het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de nadere aanwijzingen in de Financiële verordening van Veiligheidsregio Fryslân.

Algemene grondslagen
De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders vermeld bij het desbetreffende balanshoofd, zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten zijn alleen verwerkt voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar zijn meegenomen, indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het formele verbod op het vormen van voorzieningen en/of schulden voor jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde kosten van vergelijkbaar volume, zijn sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode van uitbetaling.

Voor de aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume, wordt geen voorziening of andere verplichting opgenomen. De referentieperiode sluit aan bij de meerjarenraming en bedraagt vier jaar. Bij (eenmalige) schokeffecten wordt wel een verplichting opgenomen.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa betreffen uitsluitend investeringen met economisch nut. Zij worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen en – indien van toepassing – een restwaarde.

Activa met een economisch nut en een verkrijgingsprijs lager dan € 10.000 worden niet geactiveerd, met uitzondering van gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Hierop wordt niet afgeschreven, behalve op voorzieningen aan gronden en terreinen.
De afschrijving start op 1 januari van het jaar volgend op het jaar van ingebruikname.

Voor de verschillende categorieën van activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Categorie	Termijn in jaren
Bedrijfsgebouwen	50
Grootschalige levensduur verlengende renovaties	50
Ademluchtflessen	30
BZK-materieel	25
Renovatie, restauratie, verbouwing van bedrijfsgebouwen en elementen halverwege levensduur bedrijfsgebouwen	25
Overige (kantoor)inventaris (zoals lockers)	25
Voorzieningen aan terreinen (zoals parkeerplaatsen)	25
Technische installaties in bedrijfsgebouwen t/m 2022	20
Containers, wasmanden op wielen	20
Motorspuitaanhangers	20
Brandweer- en PM-vaartuigen	20
Werktuigbouwkundige installaties > 30 kW	20
Redvoertuigen	16
Tankautospuiten inclusief standaard bepakking	16
Hulpverleningsvoertuigen inclusief standaard bepakking	16
Haakarmvoertuigen	16
Overige brandweervoertuigen > 3.500 kg	16
Overige brandweervoertuigen < 3.500 kg	15
Overig brandweermaterieel	15
Werktuigbouwkundige installaties tot en met 30 kW	15
Installaties met digitale componenten	12
Oefenmaterieel brandweer	10
Dienstauto's	10
Personeel/materieelwagens	10
Ademluchtapparatuur (niet zijnde ademluchtflessen)	10
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals tweede bluspak, helmen, gaspakken)	10
Kantoormeubilair	10
Overige brandweervoertuigen < 3.500 kg	10
Overige brandweervoertuigen > 3.500 kg (tweedehands)	10
Brandweer- en PM-vaartuigen motoren	10
Overig brandweermaterieel	10
Overige kantoorinventaris	10
Medische apparatuur TBC	10
Redgereedschap tankautospuit	8

Categorie	Termijn in jaren
Redgereedschap hulpverleningsvoertuig	8
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals eerste bluspak)	8
OVD/Piket-voertuigen	7
Heftrucks en aanhangwagens	7
Alarmeringsmiddelen mobilofoons	7
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals gierpakken)	7
Overig brandweermaterieel (zoals warmtebeeldcamera's, scooters)	7
Alarmeringsmiddelen portofoons	6
Monitoren	6
Ademlucht spreekmembraan	6
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals handschoen, laarzen)	5
Overige kantoorinventaris	5
Gebruikerssoftware	5
Overige medische apparatuur	5
PSU GHOR -functionarissen	5
Overig brandweermaterieel (zoals meters)	5
Ademluchtcilinders	5
Werkplekautomatisering vanaf 2018	4
Mobiele telefoons, tablets, iPads	4
Ademlucht uitademventiel	4
Systeem soft- en hardware	3
Telefooncentrale	3

Als we aan een gebouw waardevermeerderende aanpassingen doen, wordt voor de afschrijvingsduur aangesloten bij de restant-levensduur van het bestaande actief.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs.

Vorderingen
Vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Daarbij is rekening gehouden met noodzakelijk geachte waarderingscorrecties wegens oninbaarheid.

Liquide middelen
Deze liquide middelen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Voorzieningen
Voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Vanwege significante tijdsinvloeden is de voorziening FLO gewaardeerd op basis van contante waarde.

De voorzieningen voor groot onderhoud zijn gebaseerd op recente beheersplannen met een looptijd van dertig jaar. Gezien deze significante tijdsinvloed wordt de voorziening vanaf boekjaar 2022 bepaald op basis van contante waarde.

Vaste schulden
Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
Op grond van artikel 53, lid a, van het BBV worden in de toelichting op de balans de belangrijke financiële verplichtingen opgenomen die niet in de balans zijn verwerkt en waaraan de gemeenschappelijke regeling voor toekomstige jaren is gebonden.

6.3.2. Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Het verloop in de materiële vaste activa is als volgt:

Verloopoverzicht materiële vaste activa					
	Saldo 01.01.2025	**Investeringen**	**Desinvestering**	**Afschrijvingen**	**Saldo 31.12.2025**
Gronden en terreinen	1.766.941				1.766.941
Terreininrichting	493.578	87.646		21.430	559.794
Bedrijfsgebouwen	30.992.637	798.533		978.019	30.813.152
Vervoermiddelen	28.619.998	4.524.413	33.946	2.950.513	30.159.952
Machines, apparaten, installaties	6.023.764	1.401.156		530.377	6.894.542
Overige materiële vaste activa	13.897.954	3.169.329	3.394	2.511.882	14.552.008
	81.794.872	**9.981.078**	**37.340**	**6.992.221**	**84.746.389**

	Saldo 01.01.2025	**Investeringen**	**Activeringen**	**Saldo 31.12.2025**
Investeringsprojecten in uitvoering	707.091	9.580.127	9.981.078	306.140
	707.091	**9.580.127**	**9.981.078**	**306.140**

	Saldo 31.12.2025
Materiële vaste activa	84.746.389
Investeringsprojecten in uitvoering	306.140
Totaal materiële vaste activa	**85.052.529**

De belangrijkste investeringen in materiële vaste activa betreffen:

Tankautospuiten	4.350.000
Verbouw locatie Harlingertrekweg (verbouw, installaties, meubilair, av-middelen)	1.332.000
Persoonlijke beschermingsmiddelen	778.000

Voor de investering in een koelmachine (categorie machines, apparaten en installaties) is een subsidie van € 41.000 ontvangen vanuit de Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA). Deze subsidie is in mindering gebracht op het investeringsbedrag.

Uitzettingen met een looptijd van korter dan één jaar

Schatkistbankieren

Veiligheidsregio Fryslân neemt deel aan verplicht schatkistbankieren. Hiervoor is een overeenkomst gesloten met het Rijk. Overtollige tegoeden worden aangehouden in de schatkist. De Veiligheidsregio mag tot een bedrag van € 2.160.368 buiten de schatkist aanhouden. Het gemiddeld aangehouden saldo per kwartaal was als volgt:

Eerste kwartaal	475.749
Tweede kwartaal	478.308
Derde kwartaal	446.734
Vierde kwartaal	475.749

Het drempelbedrag is in 2025 niet overschreden.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt te specificeren:

	31.12.2025	31.12.2024
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	130.942	40.115
Vooruitbetaalde bedragen	1.217.844	1.338.049
Overige nog te ontvangen bedragen	457.707	528.476
	1.806.493	**1.907.792**

Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel:

	Saldo 01.01.2025	Ontvangsten	Gemaakte kosten	Saldo 31.12.2025
Overige Nederlandse overheidslichamen Gezondheidsonderzoek na rampen GGD	40.115		1.039	41.154
KWF Kanker lokaal op de kaart	-		38.105	38.105
Impuls gezonde leefomgeving	-		7.990	7.990
Grip op onbegrip	-		43.693	43.693
	40.115		90.827	130.942

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves is als volgt:

	Saldo 01.01.2025	Stortingen	Onttrekkingen	Saldo 31.12.2025
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	3.379.700	-	-	3.379.700
	3.379.700	-	-	3.379.700
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	284.113	102.000	-	386.113
Uitwerkingskader meldkamer	500.000			500.000
Jeugdgezondheidszorg/JGZ 3.0	96.167		96.167	-
Tweede loopbaanbeleid	529.429		800	528.629
In te halen werkzaamheden	877.445		142.557	734.888
Gezonde leefomgeving	78.770		78.770	-
Kansrijke start	42.766			42.766
Publieke gezondheidszorg asielzoekers (PGA)	134.933		94.524	40.409
Wabo	200.000		90.000	110.000
Tijdelijke versterking projecten	200.000		200.000	-
Functiewaardering	2.165.145		1.018.864	1.146.281
Frictiekosten	1.773.000			1.773.000
	6.881.768	102.000	1.721.683	5.262.085
Totaal eigen vermogen	**10.261.467**	**102.000**	**1.721.683**	**8.641.784**

Het voordelig resultaat van 2024 van € 3.643.000 is als volgt bestemd en verwerkt in het saldo per 01.01.2025:

- Toevoeging reserve functiewaardering € 1.270.000
- Vormen reserve frictiekosten € 1.773.000
- Vormen reserve Tijdelijke versterking projecten € 200.000
- Terugstorten naar gemeenten € 400.000

Toelichting per reserve

Egalisatiereserve

Op 19 december 2018 heeft het algemeen bestuur de beleidsnota *Weerstandvermogen en risicobeheersing* vastgesteld. Daarmee is besloten gebruik te maken van een egalisatie-reserve. Deze reserve vangt tussentijdse fluctuaties in het begrotingssaldo op. De omvang bedraagt tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal.

Toerekening reservemutaties onderdeel Organisatie

Een aantal bestemmingsreserves is gekoppeld aan het onderdeel Organisatie en dient de gehele organisatie. Het betreft (een deel van) de bestemmingsreserve *In te halen werkzaam-heden* en de bestemmingsreserve *Tijdelijke versterking projecten*. De mutaties op deze reserves rekenen wij, conform de afgesproken verdeling, toe aan de andere programma's. Deze toerekening is als volgt:

	Verdeling naar programma's	In te halen werkzaam-heden	Tijdelijke versterking projecten	FUWA HR21	Totaal toegerekende reservemutaties
Gezondheid	38,5%	26.199	77.000	126.069	229.268
Crisisbeheersing	5,8%	3.947	11.600	18.992	34.539
Brandweer	55,7%	37.904	111.400	182.390	331.694
Totaal onderdeel organisatie	**100,0%**	**68.049**	**200.000**	**327.451**	**595.501**

Gezondheidsmonitor

De GGD voert in een vierjaarlijkse cyclus verschillende gezondheidsmonitors uit. Vanwege ontwikkelingen in het sociaal domein is besloten de monitors zodanig uit te zetten dat uitkomsten op gebiedsniveau beschikbaar komen. De kosten hiervoor variëren van € 75.000 tot € 160.000. De reserve *Gezondheidsmonitors* is gevormd om deze kosten te egaliseren.

Uitwerkingskader meldkamer

De bestemmingsreserve is bestemd voor de verdere ontwikkeling van de meldkamer en de overgang van diverse koppelingen naar één landelijk meldsysteem (LMS). De komende jaren komen er meerdere ontwikkelingen af op de meldkamer. Het Beleidsplan Meldkamer Noord-Nederland is vastgesteld en bevat hiervoor verschillende ontwikkelrichtingen. Denk aan het coachen van brandweereenheden op afstand en aan het versterken van inzicht in slagkracht en paraatheid. Deze richtingen worden momenteel projectmatig uitgewerkt.

Jeugdgezondheidszorg/JGZ 3.0

In 2024 is het programma JGZ 3.0 afgerond. Daarna is gestart met de implementatie van de resultaten. Het restant van de bestemmingsreserve is daarbij in 2024 en 2025 ingezet voor extra personele capaciteit. Eind 2025 heeft deze bestemmingsreserve geen saldo meer. Dit betekent dat verdere implementatie, borging en doorontwikkeling moeten plaatvinden binnen de bestaande formatie.

Tweede loopbaanbeleid
Met de afschaffing van de FLO in 2006 is het tweede loopbaanbeleid ingevoerd. Medewerkers die twintig jaar een repressieve functie vervullen en hieruit willen stappen, kunnen via deze voorziening gefaciliteerd worden om een tweede loopbaan te starten. Dit kan zowel intern als extern. Ter ondersteuning hierbij zetten wij loopbaancoaching in. De kosten kunnen bestaan uit coaching, studiekosten en afbouw van de ORT-vergoeding.

In te halen werkzaamheden
Bij de jaarrekening 2020 heeft het bestuur besloten om een deel van het resultaat te bestemmen voor in te halen werkzaamheden. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd. De werkzaamheden worden uitgevoerd op basis van een geactualiseerde planning. Via de bestuursrapportages informeren wij het bestuur over de voortgang.

Gezonde leefomgeving
De bestemmingsreserve *Gezonde leefomgeving* dekt de kosten van extra personele capaciteit voor adviesvragen op dit terrein. Deze extra vragen hangen samen met de invoering van de Omgevingswet.

Kansrijke start
De bestemmingsreserve *Kansrijke Start* is gevormd bij de resultaatbestemming 2021. Deze reserve dekt de kosten van de provinciale aanjager. Het restant wordt ingezet voor ondersteuning en uitbouw van Kansrijke Start binnen FrIZA.

Publieke gezondheidszorg asielzoekers
De bestemmingsreserve *Publieke gezondheidszorg asielzoekers* (PGA) dekt de kosten van de opleiding tot verpleegkundig specialist. De inzet van verpleegkundig specialisten maakt onderdeel uit van taakdifferentiatie binnen de jeugdgezondheidszorg en draagt bij aan het verminderen van de krapte aan artsen. Hiermee werken wij aan een toekomstbestendige uitvoering van de jeugdgezondheidszorg binnen de PGA.

Wabo
De kosten van de huidige maatwerkpakketten zijn hoger dan de ontvangen bijdrage. De verwachting is dat de nieuwe Omgevingswet invloed heeft op de afname van deze pakketten. De hogere kosten dekken we vanuit de bestemmingsreserve.

Tijdelijke versterking projecten
Bij de resultaatbestemming 2024 is voorgesteld een reserve te vormen voor twee IM-projecten op het gebied van informatiehuishouding en informatiebeveiliging. Beide projecten zijn in 2025 gerealiseerd.

Functiewaardering
De bestemmingsreserve *Functiewaardering* is gevormd bij de resultaatbestemming 2023. Deze reserve dient als tijdelijke overbrugging van de gevolgen van de functiewaardering van jeugdverpleegkundigen en doktersassistenten. Deze functies zijn indicatief gewaardeerd in aanloop naar het nieuwe functiehuis en functiewaarderingssysteem HR21. Daarnaast dekt de reserve de projectkosten voor de overgang naar en implementatie van HR21.

Frictiekosten
De bestemmingsreserve Functiewaardering is gevormd bij de resultaatbestemming 2024. Deze reserve is bedoeld voor de organisatiekosten als gevolg van mogelijke oplossingsrichtingen voor het tekort bij de GGD (onderzoekskosten, afkopen huurcontracten, reorganisatiekosten etc.) en de uitkomsten van het dekkingsplan.

Voorzieningen

	Saldo 01.01.2025	Stortingen	Onttrekkingen	Vrijval	Saldo 31.12.2025
Verplichtingen, verliezen, risico's					
Voorziening opgebouwde spaaruren	85.199	3.493		-	88.692
Voorziening FLO-overgangsrecht	7.453.413	186.335	752.969	-	6.886.779
Voorziening spaaruren IKB	1.331.395	602.407	314.535	-	1.619.267
Voorziening RVU	187.533	78.647	75.631	-	190.549
Voorziening voor mogelijke claim	-	1.800.000	-	-	1.800.000
	9.057.540	2.670.882	1.143.135	-	10.585.287
Egalisatie van lasten					
Groot onderhoud Harlingertrekweg	366.612	78.672	206.813		238.471
Groot onderhoud brandweerkazernes	2.085.754	618.751	416.271		2.288.234
	2.452.366	697.423	623.084	-	2.526.705
Totaal voorzieningen	***11.509.906***	***3.368.305***	***1.766.219***	***-***	***13.111.992***

Toelichting per voorziening

Voorziening opgebouwde spaaruren

In het verleden konden medewerkers van de toenmalige HVD Fryslân en van verschillende thuiszorgorganisaties op grond van de geldende CAR/UWO verlofuren sparen via een spaarcontract. Deze uren kunnen worden ingezet voor langdurig verlof. De mogelijkheid om extra verlof te sparen is enkele jaren geleden beëindigd. Er komen daarom geen nieuwe spaarcontracten bij. De voorziening is bedoeld voor de afwikkeling van de reeds gespaarde uren.

Voorziening FLO-overgangsrecht

Na afkoop van het FLO-overgangsrecht door de gemeente Leeuwarden, komen de lasten van deze regeling voor rekening van Veiligheidsregio Fryslân. Per 1 januari 2018 bedroeg de resterende verplichting tot de einddatum (voorzien in 2042) € 9,4 miljoen. Deze verplichting is contant gemaakt tegen een disconteringsvoet van 2,5%, wat resulteerde in een voorziening van € 7,1 miljoen per 1 januari 2018. Dit bedrag is vanuit de ontvangen afkoopsom in de voorziening gestort.

De voorziening wordt bepaald op basis van de volgende uitgangspunten:

- De rechten van personeelsleden ten aanzien van het FLO-overgangsrecht zijn gebaseerd op hoofdstuk 9a tot en met 9f van de CAR.
- De FLO-rechten zijn gewaardeerd op basis van het meest recente cao-loon dat vóór het opstellen van de jaarrekening bekend was. Voor 2026 is uitgegaan van een loonstijging van 2,8%. Voor de daaropvolgende jaren is aangesloten bij de MEV 2026: 3,5% in 2027, 4,3% in 2028, 5,1% in 2029 en 3,8% in 2030. Vanaf 2031 wordt het laatst geldende indexeringspercentage toegepast.
- Voor het contant maken van de verplichting en de bespaarde rente, wordt de rente uit de overeenkomst met de gemeente Leeuwarden gehanteerd: 2,5%.
- De rente wordt berekend over de kasstroom per 1 januari in plaats van 31 december van het betreffende jaar.Bij het opnemen van verplichtingen wordt geen rekening gehouden met het vervallen van rechten door natuurlijk verloop.

In 2025 bedraagt de totale onttrekking voor werkelijke uitgaven € 0,8 miljoen. Daarnaast is rente toegevoegd (2,5%/ € 0,2 miljoen).

Voorziening spaaruren Individueel Keuze Budget
Binnen het Individueel Keuze Budget (IKB) kunnen medewerkers verlofuren kopen en opsparen. Dit betreft een arbeidskosten gerelateerde verplichting met een niet-voorspelbare opbouw en afbouw.

Voorziening regeling voor vervroegde uittreding
Op 30 mei 2023 is in het landelijk overleg arbeidsvoorwaarden veiligheidsregio's (LOAV) een afspraak gemaakt over een tijdelijke regeling voor vervroegde uittreding (RVU). Wanneer aan de voorwaarden wordt voldaan, bestaat recht op deelname aan deze regeling. De voorziening is bepaald op basis van de vaststellingsovereenkomsten met de betreffende medewerkers, rekening houdend met de wettelijk vergoeding, arbeidsomvang en resterende looptijd.

Voorziening voor mogelijke claim
Voor een mogelijke claim is een voorziening gevormd van € 1,8 miljoen.

Groot onderhoud Harlingertrekweg
Uit het meerjarenonderhoudsplan voor het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg blijkt een gemiddelde jaarlijkse last voor groot onderhoud van € 76.755. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan bij het meerjaren-onderhoudsplan.

Groot onderhoud brandweerkazernes
Uit het meerjarenonderhoudsplan voor 48 eigen kazernes en 18 huurkazernes volgt een gemiddelde jaarlijkse last voor groot onderhoud van € 603.136. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan op het meerjarenonderhoudsplan.

Langlopende schulden

Het verloop van de langlopende schulden is als volgt:

Stand per 1 januari 2025	45.019.222
Nieuw aangetrokken	10.000.000
Reguliere aflossingen	5.060.870
Extra aflossingen	-
Stand per 31 december 2025	49.958.352

De rentelast van de langlopende leningen in 2025 bedraagt € 985.748.

Overlopende passiva

	31.12.2025	31.12.2024
Vooruit ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	868.097	1.198.151
Overlopende rente	372.977	290.858
Overige overlopende passiva	10.170.037	10.460.728
	11.411.111	11.949.737

Vooruit ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 01.01.2025	Ontvangsten	Besteed/betaald	Saldo 31.12.2025
Rijk				
Therapiefalen bij scabiës	32.135			32.135
LFR Haakarmbakken	7.992		7.992	-
Verduurzaming Kazerne Vlieland	53.739			53.739
Verduurzaming hoofdkantoor	47.836		40.790	7.046
Meerkosten COVID-19 VWS	171.390		99.290	72.100
VWS VIP Pijler 1	6.053			6.053
VWS VIP Pijler 5	2.177			2.177
VWS VIP Pijler 6	166.512			166.512
VWS VIP 2025		376.962		376.962
Totaal Rijk	**487.834**	**376.962**	**148.072**	**716.724**
Overige Nederlandse overheidslichamen				
CTB	750			750
Opvoedpunt	26.439	1.507		27.946
Supranet	6.863			6.863
Tel mee met Taal	32.413			32.413
JOGG	17.806		17.806	-
Kanker op de kaart	-18.629	33.629		15.000
STORM	53.507	-	53.507	-
SPUK/GALA mentale gezondheid	17.606	4.000	17.606	4.000
Bruggenbouwer provinciale ketenregisseurs en gezondheidsbevordering	14.630	14.266	14.630	14.266
Sociale voedseltuinen	21.116		21.116	-
Het beste idee van TD	3.000		3.000	-
FrIZA	399.845	29.940	399.845	29.939
Samenwerking tussen acute en niet-acute Zorgketens	134.972		134.972	-
Vitaal en in balans op het platteland; ontwikkelen en implementeren van Valpreventie in Fryslân	-	8.000		8.000
Impuls versterking ketenaanpak Valpreventie GGD	-	12.195		12.195
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	710.318	103.537	662.482	151.373
Totaal vooruit ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	**1.198.152**	**480.499**	**810.554**	**868.097**

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De niet uit de balans blijkende verplichtingen betreffen:

- **Huurcontracten** voor hoofd-, team- en consultatiebureaulocaties jeugdgezondheidszorg, brandweerkazernes en enkele overige locaties. De diverse contracten hebben verschillende looptijden. De jaarlijkse verplichting bedraagt € 2,08 miljoen (kale huur en servicekosten). De looptijd is langer dan één jaar.
- **Leaseverplichtingen** voor auto's van € 138.418 per jaar.
- **Openstaande vakantiedagen.** Conform het BBV is de verplichting voor het saldo vakantiedagen niet opgenomen in de balans, omdat sprake is van een meerjarig gelijkblijvend volume. De waarde van de openstaande verlofdagen bedraagt ultimo 2025 € 1.767.000.
- **Regeling PTSS.** Veiligheidsregio's gingen tot op heden verschillend om met medewerkers met PTSS-symptomen. Inmiddels is een landelijke regeling vastgesteld waarin PTSS als beroepsziekte wordt erkend, in navolging van onder meer Defensie en Politie. De regeling bevat preventieve maatregelen en bepaalt dat erkende PTSS-gevallen met terugwerkende kracht rechten kunnen ontlenen aan de regeling. Bij de inwerkingtreding van deze regeling bestaat een (financieel) risico als gevolg van toepassing met terugwerkende kracht.

6.3.3 Toelichting op de programmarekening

Totstandkoming begroting na wijziging

In het algemeen bestuur van 11 december 2025 is de eerste begrotingswijziging voor 2025 vastgesteld. Dit is ook de definitieve begroting. Ten opzichte van de primitieve begroting zijn de volgende wijzigingen aangebracht:

- **Eerste wijziging:** In verband met het aangepaste kader voor begrotingsrechtmatigheid zijn de baten en lasten voor aanvullende werkzaamheden, subsidies en specifieke uitkeringen geactualiseerd. Uitgangspunt is dat aanvullende werkzaamheden geen effect hebben op de gemeentelijke bijdrage. De betreffende wijzigingen zijn daarom budgettair neutraal. Daarnaast is de uitvoeringsplanning van de reservemutaties geactualiseerd. Ook zijn aanvullende middelen voor de BDuR 2025, de loon- en prijsbijstelling op de BDuR en de middelen voor de OKO-monitoring toegevoegd.

Toelichting afwijkingen per programma ten opzichte van de begroting na wijziging

Conform begroting 3.0 wordt het resultaat van Organisatie naar rato toegerekend aan de programma's. De afwijkingen op dit onderdeel worden afzonderlijk toegelicht, na de programmatoelichtingen.

Programma	Resultaat regulier	Resultaat organisatie	Resultaat incl. doorbelasting organisatie
Gezondheid	87.000	-473.500	-386.500
Crisisbeheersing	1.154.000	-70.000	1.084.000
Brandweer	3.463.500	-677.500	2.786.000
Totaal	**4.704.500**	**-1.221.000**	**3.483.500**

Programma Gezondheid

Het programma Gezondheid sluit 2025 af met een positief resultaat van ongeveer € 87.000. Dit resultaat is als volgt opgebouwd uit de vier pijlers van de GGD:

	Regulier resultaat	Effect lagere cao	Resultaat na effect lagere cao
Pijler 1 Monitoring, signalering en advies	-54.000	461.000	407.000
Pijler 2 Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	477.000	276.000	753.000
Pijler 3 Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises	-213.000	36.000	-177.000
Pijler 4 Toezicht houden	-38.000	47.000	9.000
Reservemutaties	-85.000	-	-85.000
Totaal	**87.000**	**820.000**	**907.000**
Nadelig saldo	-	-820.000	-820.000
Resultaat	**87.000**	**-**	**87.000**

Evenals in 2024 bestonden de activiteiten in het kader van COVID-19 uit het in stand houden van een basiscapaciteit voor vaccineren en het uitvoeren van een najaarscampagne. Deze activiteiten zijn verantwoord binnen pijler 3. De zorg aan Oekraïense ontheemden (met name kinderen) is geïntegreerd in de reguliere uitvoering en wordt financieel op dezelfde wijze verantwoord als de betreffende taken, met name de jeugdgezondheidszorg.

In de begroting is uitgegaan van een hogere stijging van de cao-lonen dan uiteindelijk is gerealiseerd. Voor het programma Gezondheid betreft dit een bedrag van € 820.000. Conform de financiële afspraken wordt dit bedrag terugbetaald aan de gemeenten. Het resultaat wordt daarom gecorrigeerd op het nadelig saldo.In bovenstaande tabel is dit effect per pijler afzonderlijk inzichtelijk gemaakt. Hieronder worden per pijler de belangrijkste oorzaken van het reguliere resultaat nader toegelicht.

Pijler 1 Monitoring, signalering en advies
De baten binnen deze pijler zijn ongeveer € 635.000 hoger dan begroot. De lasten zijn € 689.000 hoger dan begroot. Deze afwijkingen hangen samen met aanvullende opdrachten op het gebied jeugdgezondheidszorg, beleidsadvisering en gezondheidsbevordering. De belangrijkste hiervan zijn de extra middelen voor het opstellen van het transformatieplan Versterken Sociale Basis. De hogere lasten bestaan voornamelijk uit personeelskosten en hangen samen met deze extra opbrengsten.

Rekening houdend met de extra inzet, is er sprake van een voordeel van € 336.000 voor gezondheidsbevordering en beleidsadvisering. De belangrijkste aanvullende opdracht betreft de inzet in het kader van FrIZA. Hiervoor ontvangt GGD Fryslân een subsidie van ruim € 2,7 miljoen. Met deze middelen is gewerkt aan de opgaven vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA). Naast de € 2,7 miljoen is aan het eind van 2025 aanvullend € 196.000 toegekend voor het opstellen van het transformatieplan Versterken Sociale Basis.

Bij epidemiologie is sprake van een voordeel van € 69.000. Dit hangt samen met de uitvoering van de verschillende gezondheidsmonitors. De gezondheidsmonitor Jeugd wordt in 2026uitgevoerd, inclusief integratie van de OKO-monitoring. Hierdoor vindt in 2025 geen onttrekking plaats aan de bestemmingsreserve voor gezondheidsmonitors (zie paragraaf 6.3.4 ‘Analyse begrotingsrechtmatigheid reserves’).

Voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ) als geheel is sprake van een nadelig saldo van ongeveer € 761.000. Dit wordt met name veroorzaakt door:

- Personeelskosten (€ 651.000): hogere kosten voor vervanging van personeel als gevolg van een hoog ziekteverzuim. Daarnaast wordt vaker overbruggingszorg geleverd vanwege personeelstekoren in onder meer de kraamzorg en jeugdhulpverlening.
- Huisvestingskosten (€ 110.000): hogere huurprijzen en gestegen energieprijzen. In het kader van de bestuurlijke opdracht zijn scenario’s ontwikkeld om dit tekort op te lossen. Dit heeft geleid tot een taakstelling om op termijn € 75.000 te besparen op de huisvestingskosten.
- Het nadelig saldo valt voor ongeveer € 533.000 binnen pijler 1.

Pijler 2 Uitvoerende taken gezondheidsbescherming
De baten binnen deze pijler zijn ongeveer € 285.000 lager dan begroot. De lasten zijn € 762.000 lager dan begroot. De lagere baten dan begroot hangen samen met een lagere specifieke uitkering van het Ministerie van VWS als gevolg van onderbesteding. Verder zijn de lasten lager door lagere personele lasten voor de overige taken binnen deze pijler.

De inzet van GGD Fryslân op versterking van infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid (VIP) is gefinancierd uit een specifieke uitkering van het Ministerie van VWS. De looptijd van deze uitkering is verlengd tot en met 2026, omdat besluitvorming over wijziging van het Besluit publieke gezondheid nog niet heeft plaatsgevonden. In het recent gesloten coalitieakkoord wordt geen aandacht besteed aan pandemische paraatheid. Daarmee blijft onduidelijk of en hoe structurele financiering van de investeringen in pandemische paraatheid wordt geborgd.

De uitvoering van de meer individueel gerichte werkzaamheden van de jeugdgezondheidszorg – zoals Stevig Ouderschap, Integrale Vroeghulp en Voorzorg – worden verantwoord binnen pijler 2. Net als bij pijler 1 is hier sprake van een nadelig saldo met vergelijkbare oorzaken. Het nadelig saldo bedraagt ongeveer € 228.000.

Bij de publieke gezondheidszorg asielzoekers (PGA) is sprake van een voordeel van ongeveer € 233.000. De hoge bezetting van de verschillende opvanglocaties in combinatie met de financieringssystematiek vormt een belangrijke verklaring voor dit voordelige saldo.

Van dit voordeel heeft ongeveer € 40.000 betrekking op lagere opleidingskosten voor verpleegkundig specialist. Deze kosten worden gefinancierd vanuit een bestemmingsreserve. De lagere kosten leiden daarom ook tot een lagere onttrekking aan deze reserve (zie paragraaf 6.3.4 'Analyse begrotingsrechtmatigheid reserves').

Bij reizigersadvisering en -vaccinatie is sprake van een voordeel van ongeveer € 316.000. Dit komt door een hoger aantal consulten en vaccinaties dan begroot. Ook is er sprake van een stijging van het aantal consulten en vaccinaties ten opzichte van 2024. Dit voordeel draagt in belangrijke mate bij aan het opvangen van het tekort bij forensische geneeskunde.

Pijler 3 Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises
De baten binnen deze pijler zijn ongeveer € 845.000 lager dan begroot. De lasten zijn € 632.000 lager dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat de kosten van de najaarscampagne COVID-19 aanzienlijk lager zijn dan de (maximale) vergoeding van het Ministerie van VWS.

Net als in 2024 bestonden de opdrachten van het Ministerie van VWS uit het in stand houden van een basiscapaciteit en infrastructuur voor vaccineren en het uitvoeren van een najaarscampagne COVID-19. De kosten hiervan zijn volledig gedekt door de specifieke uitkering van het Ministerie van VWS.

Met ingang van 2025 is de uitvoering van forensische geneeskunde in Noord-Nederland ondergebracht bij GGD Fryslân, op basis van de samenwerkingsovereenkomst Forensische Geneeskunde 3Noord van 18 november 2024. De uitvoering van forensische geneeskunde heeft in 2025 geresulteerd in een nadelig saldo. Conform de samenwerkingsovereenkomst wordt het financiële resultaat verdeeld over de drie GGD'en. Voor GGD Fryslân bedraagt het nadelig aandeel circa € 405.000.

Het nadelig saldo wordt vooral veroorzaakt door de keuze om prioriteit te geven aan continuïteit (24/7 bereikbaarheid) en kwaliteit van dienstverlening. Dit heeft onder meer geleid tot extra kosten voor de coördinatie van de samenwerking binnen de centrum GGD-constructie en voor uniformering van werkwijzen.

Daarnaast is omvangrijke inhuur van externe artsen noodzakelijk geweest om de 24/7-roosters te bezetten. Deze inhuur was mede nodig door uitval en vertrek van eigen forensisch artsen.

De wijze waarop de 24/7 bereikbaarheid en daarmee de continuiteit van de dienstverlening wordt geborgd, is onvoldoende gedekt via de tarieven. Ook de subsidie van het ministerie van Justitie en Veiligheid (via GGD GHOR Nederland) biedt hiervoor onvoldoende dekking.

Pijler 4 Toezicht houden
Deze pijler betreft voornamelijk de uitvoering van inspecties kinderopvang op grond van de Wet kinderopvang. In 2025 is sprake van een nadelig saldo van € 38.000, tegenover een nadelig saldo van € 293.000 in 2024. De verbetering van het resultaat is onder andere een gevolg van de daling van het langdurig ziekteverzuim binnen team Toezicht. Daarnaast zijn in 2025 vrijwel alle inspecties (98%) uitgevoerd, wat eveneens bijdraagt aan het verbeterde resultaat.

Reservemutaties bestemmingsreserves GGD
Aan de verschillende bestemmingsreserves is in totaal circa € 85.000 minder onttrokken dan begroot. Dit leidt tot een nadelig saldo bij de reservemutaties. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar paragraaf 6.3.4 'Analyse begrotingsrechtmatigheid reserves'.

Programma Crisisbeheersing

Het programma Crisisbeheersing sluit 2025 af met een positief resultaat van € 1.154.000.

Afwijkingen ten opzichte van de begroting:

Loon-prijsbijstelling BDuR	158.000
Extra BDuR versterking CB	292.000
Regulier (piket, formatie)	704.000
Regulier resultaat	**1.154.000**

- **Loon- en prijsbijstelling BDuR.** Halverwege het jaar ontvangt de Veiligheidsregio van het ministerie van Justitie en Veiligheid een aanvullende vergoeding voor loon- en prijsstijgingen binnen de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR). Het ministerie geeft geen inzicht in de berekening van dit bedrag. Omdat de vergoeding laat in het jaar wordt toegekend en vooraf niet kan worden ingeschat, is het in de praktijk niet meer mogelijk om deze middelen nog doelgericht in te zetten.

- **Extra BDuR - versterking CB.** In verband met de aangekondigde structurele korting van 10% op de BDuR vanaf 2026, is terughoudend omgegaan met de inzet van deze middelen.

- **Regulier.** Het voordelig resultaat op formatie wordt verklaard door een lagere inschaling dan begroot en latere invulling van vacatures. De soms moeizame invulling van vacatures hangt samen met krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast is sprake van een klein voordelig verschil op piket.

Programma Brandweer

Het programma Brandweer sluit af met een positief resultaat van € 3.476.000.

Bouwagenda	1.926.000
Materieelbeheer	350.000
Vrijwilligersvergoeding	215.000
Loon-prijsbijstelling BDuR	780.000
Verzekeringen en aanspraken beleid	190.000
Divers	15.000
Regulier resultaat	**3.476.000**

- De **bouwagenda** is gepauzeerd, waardoor verbouw en nieuwbouw zijn uitgesteld. Door langere doorlooptijden dan aanvankelijk voorzien, kon de planning niet worden ingehaald. Dit heeft voor een voordeel gezorgd op de kapitaallasten en op de reservering voor de uitzetting in de exploitatielasten.
- **Materieelbeheer.** Een groot aantal tankautospuiten en kleine voertuigen is vervangen. De oude voertuigen zijn verkocht, wat heeft geleid tot een verkoopopbrengst.
- **Vrijwilligersvergoeding.** In 2025 zijn minder opleidingen gestart dan oorspronkelijk gepland. Daarnaast lag het aantal uitrukken iets lager dan in voorgaande jaren. Hierdoor is een deel van het beschikbare budget voor vrijwilligersvergoedingen niet benut. De omvang van deze vergoedingen varieert per jaar.
- **Loon- prijsbijstelling BDUR.** Halverwege het jaar ontvangen wij van het ministerie van Justitie en Veiligheid een extra vergoeding voor loon- en prijsstijgingen binnen de BDuR. Dit bedrag wordt pas laat bekendgemaakt en is vooraf niet te voorspellen. Daardoor is het vaak niet meer mogelijk om dit geld in hetzelfde jaar nog effectief te besteden.
- **Verzekeringen.** Er is een nieuwe verzekeringsovereenkomst afgesloten met een lagere premie en een hoger eigen risico. In 2025 vielen de schades mee wat tot een voordeel heeft geleid.

Doorberekende organisatiekosten

Het onderdeel Organisatie sluit 2025 af met een negatief resultaat van€ 1.223.000. In verband met een mogelijke claim is een voorziening gevormd van € 1,8 miljoen. Daartegenover staat dat de in de begroting opgenomen post voor personele frictie niet volledig is benut. Daarnaast is sprake van een vrijval van kapitaallasten door vertraging in de investeringsplanning.

Algemene dekkingsmiddelen en financiering

Rijksbijdrage BDuR

De bijdrage uit de BDuR was begroot op € 9,4 miljoen. De uiteindelijke uitkering valt hoger uit door achteraf toegekende loon- en prijscompensatie.

Financiering

In 2025 is een nieuwe langlopende lening van € 10.000.000 aangetrokken voor de geplande investeringen.

Bijdrage in het nadelig saldo

De bijdrage in het nadelig saldo is conform de gewijzigde begroting geïnd bij de deelnemende gemeenten.

Benutting van de post personele fricties

De post ‘Personele fricties’ was voor 2025 begroot op € 617.500 en is, na vorming van het programma Organisatie, daar ondergebracht. Conform de nota Weerstandsvermogen is deze post uitsluitend besteed aan kosten van personele fricties, waaronder boventalligen en WW-verplichtingen.

Incidentele baten en lasten

Het resultaat voor 2025 bestaat uit een aantal incidentele effecten. Onderstaand een overzicht van de incidentele baten en lasten van 2025 (x € 1.000):

Incidentele baten en lasten	Begroting		Realisatie	
	Baten	Lasten	Baten	Baten
Boekwinst verkoop activa			407	
Friese Preventie Aanpak / FrIZA	2.714	2.714	2.912	2.874
Infectieziektebestrijding/programma VIP	1.352	1.352	975	975
Forensische geneeskunde	720	720	743	743
Najaarscampagne Covid-19	2.147	2.147	1.086	1.086
Reservemutaties	102	2.091	102	1.722
Totaal	**7.035**	**9.024**	**6.225**	**7.400**

Informatie Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT is van toepassing op Veiligheidsregio Fryslân. Het voor Veiligheidsregio Fryslân geldende bezoldigingsmaximum bedraagt in 2025 € 246.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2025			
Bedragen x € 1	**W. K. Kleinhuis**	**L.J. Gebben**	**M.S. Kleefstra**
Functiegegevens	**Directeur Veiligheid**	**Directeur Veiligheid**	**Directeur Publieke Gezondheid**
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01 t/m 11/03	01/03 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	31.635	137.920	160.169
Beloningen betaalbaar op termijn	4.593	19.377	23.277
Subtotaal	*36.228*	*157.297*	*183.446*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	47.178	206.236	246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**36.228**	**157.297**	**183.446**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2024	
Bedragen x € 1	**W. K. Kleinhuis**
Functiegegevens	**Algemeen directeur**
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	182.370
Beloningen betaalbaar op termijn	23.432
Subtotaal	206.802
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	*233.000*
Bezoldiging	**206.802**

Naast de op de vorige pagina vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder.

Gegevens 2025	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	**FUNCTIE**
de heer Buma (Leeuwarden)	voorzitter algemeen bestuur, voorzitter dagelijks bestuur
de heer Brouwer (Achtkarspelen) *(tot 10-01-2025)*	lid algemeen bestuur
de heer de Vries (Achtkarspelen) *(vanaf 30-01-2025)*	lid algemeen bestuur
de heer Stoel *(Ameland tot 01-09-2025 en De Fryske Marren vanaf 22-09-2025)*	lid algemeen bestuur
mevrouw Willemsma (Ameland) *(vanaf 29-09-2025)*	lid algemeen bestuur
de heer Agricola (De Fryske Marren) *(tot 22-09-2025)*	lid algemeen bestuur
de heer Stoel (De Fryske Marren) *(vanaf 22-09-2025)*	lid algemeen bestuur
mevrouw Haga (Dantumadiel)	lid algemeen bestuur
de heer Veenstra (Smallingerland)	lid algemeen bestuur
mevrouw Sjerps (Harlingen)	lid algemeen bestuur
mevrouw Fokkens (Heerenveen)	lid algemeen bestuur
de heer Kramer (Noardeast-Fryslân)	lid algemeen bestuur
de heer Werkman (Ooststellingwerf)	lid algemeen bestuur
de heer Bouwman (Opsterland)	lid algemeen bestuur, lid dagelijks bestuur
mevrouw van Gent (Schiermonnikoog)	lid algemeen bestuur
mevrouw de Vries (Súdwest-Fryslân)	lid algemeen bestuur, lid dagelijks bestuur
de heer Cazemier (Terschelling)	lid algemeen bestuur
de heer Gebben (Tytsjerksteradiel) *(tot 01-03-2025)*	lid algemeen bestuur, lid dagelijks bestuur
mevrouw Schokker-Strampel (Tytsjerksteradiel) *(vanaf 04-03-2025)*	lid algemeen bestuur
de heer Schrier (Vlieland)	lid algemeen bestuur
mevrouw Waanders (Waadhoeke) *(tot 11-03-2025)*	lid algemeen bestuur
de heer van de Nadort *(Weststellingwerf tot 14-04-2025 en Waadhoeke vanaf 14-04-2025)*	lid algemeen bestuur
mevrouw van der Graaf (Weststellingwerf) *(vanaf 07-05-2025)*	lid algemeen bestuur
de heer de Vries (Opsterland)	lid dagelijks bestuur
mevrouw Zonderland (Weststellingwerf)	lid dagelijks bestuur

De leden van het algemeen en dagelijks bestuur ontvangen voor deze functie geen vergoeding van Veiligheidsregio Fryslân.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Gegevens 2025	
Bedragen x € 1	**W. K. Kleinhuis**
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Directeur Veiligheid
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2025
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	65.563
Individueel toepasselijk maximum	*75.000*
Totaal uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband	**65.563**
Waarvan betaald in 2025	65.563
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t./N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking, die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Toelichting WNT – wijziging topstructuur

Per 1 januari 2025 is de topstructuur van Veiligheidsregio Fryslân gewijzigd. Deze wijziging heeft gevolgen voor de verantwoording op grond van de Wet normering topinkomens (WNT).Tot en met verslagjaar 2024 was er één algemeen directeur. Deze functionaris was eindverantwoordelijk en daarmee topfunctionaris in de zin van de WNT. Met ingang van 1 januari 2025 is deze functie vervallen en zijn de verantwoordelijkheden overgegaan naar een tweehoofdige directie.
De directie bestaat uit de directeur Veiligheid en de directeur Publieke Gezondheid. Zij zijn gezamenlijk eindverantwoordelijk voor de organisatie en met ingang van 1 januari 2025 aangemerkt als topfunctionaris in de zin van de WNT.
Het verslagjaar 2025 is in dit verband een overgangsjaar, waarin de gewijzigde topstructuur en de bijbehorende personele wisselingen doorwerken in de WNT-verantwoording.

6.3.4. Analyse begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

Lasten

Zie hieronder voor de uitwerking van de over- en onderschrijdingen per programma.

Programma	Over- of onderschrijding in het kader van begrotingsrechtmatigheid	Meetellend in het oordeel van de accountant
Gezondheid	-1.422.500	-
Crisisbeheersing	-1.397.000	-
Brandweer	-4.255.000	-
Totaal	**-7.074.500**	**-**

In bovenstaand overzicht is het onderdeel Organisatie, conform de uitgangspunten van begroting 3.0, verdeeld over de verschillende kolommen (zie ook '1. Resultaat' van het jaarverslag).

Onderschrijding van de lasten ten opzichte van de begroting na wijziging

In het verslagjaar is sprake van onderschrijdingen van de lasten ten opzichte van de begroting na wijziging. Deze hebben niet geleid tot begrotingswijzigingen, maar zijn tijdig en transparant gemeld aan het algemeen bestuur via de eerste en tweede bestuursrapportage 2025.

De belangrijkste onderschrijdingen betreffen:

- onderuitputting door vertraging in de bouwagenda bij de brandweer;
- het niet volledig aanwenden (onderbesteding) van de versterkingsmiddelen binnen de BDuR (zoals toegelicht in de bestuursrapportages).

Programma Gezondheid
Binnen het programma Gezondheid is sprake van een beperkte onderschrijding aan de lastenzijde. Deze onderschrijding wordt veroorzaakt doordat de inschatting van de cao-stijging in de begroting te hoog was. Het verschil wordt terugbetaald aan de gemeenten.

Programma Crisisbeheersing
Binnen het programma Crisisbeheersing zijn de lasten circa € 1,4 miljoen lager dan begroot. De belangrijkste oorzaak hiervoor is het niet volledig inzetten van de versterkingsmiddelen uit de BDuR. In verband met de aangekondigde structurele korting van 10% op de BDuR vanaf 2026 is terughoudend omgegaan met de inzet van deze middelen.

Daarnaast zijn de personele lasten lager door openstaande vacatures, lagere inschaling en een lager gemiddeld aantal contracturen. Ook hier speelt de afrekening van de cao. Deze ontwikkelingen zijn gemeld via de bestuursrapportages.

Programma brandweer
Binnen het programma Brandweer zijn de lasten circa € 4,25 miljoen lager dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door vertraging in de bouwagenda.

Daarnaast is, net als bij het programma Crisisbeheersing, terughoudend omgegaan met de inzet van middelen in verband met de aangekondigde korting op de BDuR. Ook hier speelt de afrekening van de cao. De afwijkingen zijn toegelicht in de bestuursrapportages.

Baten

Hieronder volgt de uitwerking van de over- en onderschrijdingen van de baten per programma.

Programma	Over- of onderschrijding in het kader van begrotings-rechtmatigheid	Meetellend in het oordeel van de accountant
Gezondheid	-1.676.500	-
Crisisbeheersing	-307.000	-
Brandweer	-1.238.000	-
Totaal	**-3.221.500**	**-**

Overschrijding van de baten ten opzichte van de begroting na wijziging

Niet van toepassing.

Onderschrijding van de baten ten opzichte van de begroting na wijziging

Deze onderschrijding wordt veroorzaakt doordat de inschatting van de cao-stijging in de begroting te hoog was en daarmee het nadelig saldo te hoog was. Het verschil wordt terugbetaald aan de gemeenten.

Analyse begrotingsrechtmatigheid reserves

Bestemmingsreserves	Begrote onttrekking	Grealiseerd onttrekking	Verschil
Gezondheidsmonitor	60.000	-	60.000
Jeugdgezondheidszorg/JGZ 3.0	96.167	96.167	-
Tweede loopbaanbeleid	74.595	800	73.795
In te halen werkzaamheden	243.107	142.557	100.550
Gezonde leefomgeving	78.770	78.770	-
Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers	134.933	94.524	40.409
Wabo	90.000	90.000	-
Tijdelijke versterking projecten	200.000	200.000	-
Functiewaardering	1.113.538	1.018.989	94.549
Totaal	**2.091.110**	**1.721.807**	**369.303**

Lagere onttrekkingen

Gezondheidsmonitor

In 2025 is een lager bedrag aan de reserve onttrokken dan begroot. Dit komt doordat aanvullende middelen zijn ontvangen voor de OKO-monitor. Door deze samen te voegen met de Gezondheidsmonitor, is de planning aangepast en was de begrote onttrekking niet nodig.

Tweede loopbaanbeleid

De onttrekking is lager dan begroot. De begrote onttrekking ging uit van een maximale compensatie van twee salarisschalen. In 2025 was deze compensatie niet nodig.

In te halen werkzaamheden

In 2025 is een lager bedrag aan de reserve onttrokken dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door vertraging in de uitvoering van opleidingen. Dit komt onder meer door onvoldoende opleidingscapaciteit en lagere instroom van vrijwilligers. Hierdoor wordt de geplande onttrekking deels doorgeschoven.

Publieke gezondheidszorg asielzoekers
De opleidingen tot verpleegkundig specialist worden over een langere periode gespreid dan oorspronkelijk voorzien. Dit hangt samen met het combineren van de opleiding met de reguliere werkzaamheden van de betrokken medewerkers. Hierdoor zijn de jaarlijkse opleidingskosten lager en is in 2025 € 40.000 minder aan de bestemmingsreserve onttrokken dan begroot.

Functiewaardering
De bestemmingsreserve Functiewaardering is onder meer bestemd voor het dekken van projectkosten in verband met de overgang naar en implementatie van HR21. In 2025 is sprake van een lagere onttrekking aan deze reserve, omdat een deel van de implementatiewerkzaamheden is doorgeschoven naar 2026. Dit betreft daarmee uitsluitend een faseringseffect.

Analyse begrotingsrechtmatigheid investeringskredieten

Voor een overzicht van de begrote en gerealiseerde investeringskredieten wordt verwezen naar onderdeel ‘8.7 Investeringskredieten 2025’. Bij enkele kredieten is per jaarschijf sprake van een afwijking groter dan € 50.000, waaronder kantoormeubilair, overige kantoorinventaris, installaties en renovatie en verbouwing bij de organisatie.

De interne verbouwing van de locatie aan de Harlingertrekweg (derde etage) is naar voren gehaald. De totale verbouwing blijft binnen het toegekende krediet, het betreft alleen een verschuiving in de jaarschijf.

6.4. Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid Dagelijks Bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium.

In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties in overeenstemming zijn met door de het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen is het op 10 juli 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag, omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves en is daarmee vastgesteld op € 2.400.000. De grondslag hiervoor is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het Dagelijks Bestuur stelt vast dat het bedrag aan verantwoorde baten, lasten en balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 3.439.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 2.400.000. Er is hierbij geen sprake van acceptabele fouten op basis van de door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

- Onrechtmatigheden op het gebied van Europees aanbesteden €3.439.000.

In de paragraaf Bedrijfsvoering is – op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur – aanvullende informatieopgenomen over de financiële rechtmatigheid. Daarin beschrijft het dagelijks bestuur ook welke maatregelen worden ondernomen om deze afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

6.5. SiSa-bijlage bij de jaarrekening

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekker	**Uitkeringscode**	**Specifieke uitkering** **Juridische grondslag** **Ontvanger**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**	**Indicator**
JenV	**A2**	**Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3** Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A2 / 01* € 11.842.339					
VWS	**H29**	**Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en**	Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A29/01*	Naam van de pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A29/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H29/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen – Inclusief verant-woording tussen medeoverheden *Aard controle D2* *Indicator: H29/04*	Plannen uitgevoerd conform uitvraag? (Ja/Nee/ Nvt *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/05*	Toelichting - verplicht als bij H29/05 "Nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/06*
		1	1046302	Kwetsbaarheden wegnemen	€ 575.399	€ 575.399	Ja	
		2	1046302	Verstevigen (boven)regionale monitoring en surveillance	€ 117.740	€ 117.740	Ja	
		3	1046302	Samenwerking bovenregionaal niveau	€ 17.011	€ 17.011	Ja	
		4	1046302	Aanstellen van een opleidingscoördinator en uitvoeren van onderzoek (5a)	€ 57.963	€ 57.963	Ja	
		5	1046302	Landelijke Functie opschaling Infectieziektebestrijding (transitiecapaciteit)	€ 206.611	€ 206.611	Ja	

			Beschikkingsnummer / kenmerk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A29/07*	Kopie Naam van de pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A29/08*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/09*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/10*	
		1	1046302	Kwetsbaarheden wegnemen	Ja	Ja	
		2	1046302	Verstevigen (boven)regionale monitoring en surveillance	Ja	Ja	
		3	1046302	Samenwerking bovenregionaal niveau	Ja	Ja	
		4	1046302	Aanstellen van een opleidingscoördinator en uitvoeren van onderzoek (5a)	Ja	Ja	
		5	1046302	Landelijke Functie opschaling Infectieziektebestrijding (transitiecapaciteit)	Ja	Ja	

VWS	**H29B**	**Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordings-informatie voor die GGD invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/01*	Naam van de pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H29B/03*	Plannen uitgevoerd conform uitvraag? (Ja/nee?Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/04*	Toelichting - verplicht als bij H29B/04 "Nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/05*
		1	50444 Gemeentelijke Gezondheidsdienst Regio Utrecht	Opleiding tot deskundige infectiepreventie en tot verpleegkundige infectieziektebestrijding (5b)	€ 0	Ja	

VWS	**H33**	**Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie**	*Aantal gerealiseerde COVID-19-vaccinaties* *Aard controle D1* *Indicator: H33/01*	Bestedingen (jaar T) COVID-19-vaccinaties *Aard controle D2* *Indicator: H33/02*	
			80.013	€ 1.086.193	

6.6. Bijlage Taakvelden

Artikel 24 lid 3c BBV geeft aan dat in de jaarrekening een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld moet worden opgenomen.

		Eerste begrotingswijziging		Jaarrekening	
#	**Taakveld**	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
0.4	Overhead	23.355.917	138.031	25.294.704	204.330
0.5	Treasury	-	-	-	-
0.8	Overige baten en lasten	645.245	-	282.353	-
0.9	Vennootschapsbelasting (vpb)	-	-	868	-
0.10	Mutaties reserves	102.000	2.091.110	102.000	1.721.807
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	53.113.099	67.389.604	47.159.212	65.922.228
1.2	Openbare orde en veiligheid	688.369	404.706	956.040	939.247
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.372.972	2.057.144	2.241.951	2.850.642
7.1	Volksgezondheid	50.489.627	57.032.142	46.655.585	54.002.221
8.3	Wonen en bouwen	-	654.494	-	535.703
	Totalen	**129.767.231**	**129.767.231**	**122.692.714**	**126.176.179**

Het programma Gezondheid wordt grotendeels verantwoord onder taakveld '7.1 Volksgezondheid', met uitzondering van Forensisch en Toezicht & Inspecties. Forensisch wordt verantwoord onder taakveld '1.2 Openbare orde en veiligheid'. Toezicht & Inspecties wordt verantwoord onder '6.1 Samenkracht en burgerparticipatie'. Het programma Veiligheid valt grotendeels onder taakveld '1.1 Crisisbeheersing en Brandweer', met uitzondering van Wabo, dat wordt verantwoord onder taakveld '8.3 Wonen en bouwen'.
De organisatiekosten worden verantwoord onder taakveld '0.4 overhead', waarbij Treasury een apart taakveld is.

Deel III Overig

Veiligheidsregio Fryslân

7. Overige gegevens

7.1. Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân op 31 december 2025 alsmede van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de begroting en de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen en opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 10 juli 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2025;
- de balans per 31 december 2025;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen,
- de rechtmatigheidsverantwoording over 2025;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 10 juli 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden - rechtmatigheidsverantwoording

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel rechtmatigheidsverantwoording in de toelichting op de jaarrekening op pagina 79. Het algemeen bestuur heeft in deze rechtmatigheidsverantwoording toegelicht dat een deel van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand is gekomen. Het totaal aan geconstateerde afwijkingen (rechtmatigheidsfouten), voor een bedrag van in totaal € 3.439.000 ligt boven de door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens. Er is hierbij geen sprake van acceptabele fouten op basis van de door het algemeen bestuur vastgestelde afspraken. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.400.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 120.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- Deel I, jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- Deel III, overige gegevens en bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde eisen

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de begroting en de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het normenkader dat bij besluit van 10 juli 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 10 juli 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van de gemeenschappelijke regeling als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening.

Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeenschappelijke regeling zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 20 maart 2026

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. E.R. Kuik – van Wijk RA MSc

7.2. Voorgestelde resultaatbestemming

Het dagelijks bestuur stelt voor het voordelig resultaat van € 3.483.500 over het boekjaar 2025 als volgt te bestemmen:

Omschrijving	Voorstel tot bestemming	Toelichting
Uitfasering blusschuim (PFAS)	1.000.000	Door aangescherpte regelgeving en de grote milieu- en gezondheidsrisico's van PFAS heeft Brandweer Fryslân besloten het gebruik van blusschuim tot een minimum te beperken en het resterende A-schuim als primair blusmiddel uit te faseren. Schuiminzet blijft alleen mogelijk in uitzonderlijke situaties via de Schuimblushaakarm-eenheid in Grou. Voor de verdere uitfasering en de uitwerking van een implementatieplan in 2026 wordt voorgesteld hiervoor € 1,0 miljoen te reserveren vanuit de resultaatbestemming.
Totaal te bestemmen resultaat	**1.000.000**	
Terugstorten gemeenten	2.483.500	
Totaal	**3.483.500**	

7.3. Vaststelling

Hiermee verklaart het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden dat het jaarverslag en de jaarrekening 2025 van de gemeenschappelijke regeling zijn opgemaakt in overeenstemming met het ter zake vastgestelde "Besluit Begroting en Verantwoording".

Het jaarverslag en de jaarrekening 2025 zijn op 2 juli 2026 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter	**Secretaris**
De heer Mr. S. van Haersma Buma	De heer drs. L.J. Gebben

7.4. Investeringskredieten 2025

Investeringskredieten	Tweede berap	Jaarrekening	Mutatie
Organisatie			
Kantoormeubilair	565.200	627.194	-61.994
Mobiele telefoons; tablets; ipads	144.889	144.825	64
Systeem soft- en hardware	48.372		48.372
Gebruikerssoftware		39.294	-39.294
Werkplekautomatisering	414.558	417.093	-2.535
Overig kantoorinventaris	77.559	136.946	-59.387
Installaties met digitale componenten	169.351	171.624	-2.273
Werktuigbouwkundige installaties > 30 kW	449.332	613.381	-164.049
Renovatie, restauratie en verbouwing van bedrijfsgebouwen	441.738	500.599	-58.861
Totalen Organisatie	**2.310.999**	**2.650.957**	**-339.958**

Investeringskredieten	Tweede berap	Jaarrekening	Mutatie
Crisisbeheersing			
Dienstvoertuigen	197.659	-	197.659
Totalen Crisisbeheersing	**197.659**	**-**	**197.659**

Investeringskredieten	Tweede berap	Jaarrekening	Mutatie
GGD			
Huisvesting JGZ	100.000	23.361	76.639
Audiometers	95.000	-	95.000
Totalen GGD	**195.000**	**23.361**	**171.639**

Investeringskredieten	Tweede berap	Jaarrekening	Mutatie
Brandweer			
Ademlucht	56.374	20.537	35.837
Alarmeringsmiddelen	15.252	15.252	-0
Dienstvoertuigen	651.979	82.291	569.688
Gebouwen	852.464	227.069	625.395
Installaties	582.601	616.151	-33.550
Mobiele telefonie, tablets en iPads	114.841	78.331	36.510
Overige (kantoor) inventaris	68.391	68.594	-203
Overige brandweerinventaris	625.676	247.744	377.932
Overige brandweervoertuigen	326.341	130.676	195.665
Persoonlijke beschermingsmiddelen	781.009	777.654	3.355
PM voer- en vaartuigen	489.719	489.719	-
Redvoertuigen	48.278	45.019	3.259
Renovatie en verbouwing	406.562	70.866	335.696
Tankautospuiten	4.892.610	4.349.211	543.399
Terreinen	93.367	87.646	5.721
Totalen Brandweer	**10.005.464**	**7.306.760**	**2.698.704**
Totaal alle investeringskredieten	**12.709.122**	**9.981.078**	**2.728.044**

Verklaring voor afwijkingen groter dan €50.000

Organisatie

Kantoormeubilair, overig kantoorinventaris, installaties en renovatie en verbouwing
De interne verbouwing van de locatie aan de Harlingertrekweg, derde etage, zou in 2026 worden opgeleverd, maar dit is naar voren geschoven.

Crisisbeheersing

Dienstvoertuigen
Door vertraging in de productie wordt de levering doorgeschoven naar 2026.

Brandweer

Dienstvoertuigen
Door vertraging in de productie wordt de levering doorgeschoven naar 2026.

Gebouwen
Het traject rondom locatie Terschelling -Midsland is vertraagd. De realisatie vindt plaats in 2026.

Overige brandweerinventaris
Er is sprake van vertraging in het proces van aanbesteden. Dit betreft een proces met meerdere partijen, ook buiten de VRF.

Overige brandweervoertuigen
Door vertraging in de productie van het logistiek voertuig wordt de levering doorgeschoven naar 2026.

Renovatie en verbouwing
Dit betreft voornamelijk doorschuiven van vervanging van installaties.

Tankautospuiten
Door vertraging in het productieproces wordt één TS later geleverd.

7.5. Samenstelling bestuur en commissies

Agendacommissie Gezondheid

Leden	Gemeente
De heer de Vries (voorzitter)	Opsterland
De heer de Groot *(tot 24-09-2025)*	Harlingen
Mevrouw M. Poelman	Súdwest-Fryslân
Mevrouw N. Kramers	Leeuwarden
Mevrouw H. Zonderland	Weststellingwerf

Bestuurscommissie Gezondheid

Leden	Gemeente
De heer Boerema *(tot 12-02-2025)*	Achtkarspelen
De heer Brinkman *(vanaf 12-02-2025)*	Achtkarspelen
De heer IJnsen	Ameland
De heer Wielstra *(tot 24-06-2025)*	Dantumadiel
De heer Strikwerda *(vanaf 24-06-2025)*	Dantumadiel
Mevrouw Gardeniers	De Fryske Marren
De heer de Groot *(tot 24-09-2025)*	Harlingen
De heer de Jong *(vanaf 24-09-2025)*	Harlingen
Mevrouw Sijtsma	Heerenveen
Mevrouw Kramers	Leeuwarden
Mevrouw Vellinga	Noardeast-Fryslân
Mevrouw Verhagen	Ooststellingwerf
De heer de Vries (voorzitter)	Opsterland
Mevrouw Zonneveld	Schiermonnikoog
De heer van der Zwan	Smallingerland
Mevrouw Poelman	Súdwest-Fryslân
De heer Goldhoorn	Terschelling
Mevrouw de Pee *(tot 01-12-2025)*	Tytsjerksteradiel
De heer Fokkema *(vanaf 01-12-2025)*	Tytsjerksteradiel
Mevrouw Vellinga *(tot 12-11-2025)*	Vlieland
Mevrouw de Pee *(vanaf 01-12-2025)*	Vlieland
De heer de Vries	Waadhoeke
Mevrouw Zonderland	Weststellingwerf

Agendacommissie Veiligheid

Leden	Gemeente
De heer Brouwer *(tot 30-01-2025)*	Achtkarspelen
Mevrouw Fokkens-Kelder *(vanaf 01-02-2025)*	Heerenveen
De heer Gebben *(tot 01-03-2025)*	Tytsjerksteradiel
De heer Buma (voorzitter)	Leeuwarden
De heer Veenstra	Smallingerland
De heer Bouwman	Opsterland
Mevrouw de Vries	Súdwest-Fryslân

Bestuurscommissie Veiligheid

Leden	Gemeente
De heer Brouwer *(tot 30-01-2025)*	Achtkarspelen
De heer de Vries *(vanaf 30-01-2025)*	Achtkarspelen
De heer Stoel *(tot 01- 09-2025)*	Ameland
Mevrouw Willemsma *(vanaf 29-09-2025)*	Ameland
Mevrouw Haga	Dantumadiel
De heer Agricola *(tot 22-09-2025)*	De Fryske Marren
De heer Stoel *(vanaf 22-09-2025)*	De Fryske Marren
Mevrouw Sjerps	Harlingen
Mevrouw Fokkens	Heerenveen
De heer Buma (voorzitter)	Leeuwarden
De heer de Jong	Leeuwarden
De heer Kramer	Noardeast-Fryslân
De heer Werkman	Ooststellingwerf
De heer Bouwman	Opsterland
Mevrouw van Gent	Schiermonnikoog
De heer Veenstra	Smallingerland
Mevrouw de Vries	Súdwest-Fryslân
De heer Cazemier	Terschelling
De heer Gebben *(tot 01-03-2025)*	Tytsjerksteradiel
Mevrouw Schokker-Strampel *(vanaf 04-03-2025)*	Tytsjerksteradiel
De heer Schrier	Vlieland
Mevrouw Waanders *(tot 11-03-2025)*	Waadhoeke
De heer van de Nadort *(vanaf 14-04-2025)*	Waadhoeke
De heer van de Nadort *(tot 14-04-2025)*	Weststellingwerf
Mevrouw van der Graaf *(vanaf 07-05-2025)*	Weststellingwerf
Mevrouw Kroon	Wetterskip Fryslân
Mevrouw Bakker *(tot 19-11-2025)*	Politie Noord Nederland
De heer Hessels *(vanaf 19-11-2025)*	Politie Noord Nederland
De heer Stoffels	Openbaar Ministerie
De heer de Vries	Provincie Fryslân

Auditcommissie

Leden
De heer van de Nadort (voorzitter, tot 15-09-2025)
De heer Werkman (voorzitter, vanaf 15-09-2025)
De heer de Vries
De heer Bouwman
De heer IJnsen
De heer de Vink (extern lid)
Mevrouw Offringa (extern lid)

7.6. Analyse van taken

Taak	Pijler	Grondslag	Toelichting	Collectief / maatwerk
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 1: monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m d, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD.	Collectief
Epidemiologie	Pijler 1: monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2a, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Beleidsadvisering	Pijler 1: monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2b en 2c, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Medische Milieukunde	Pijler 1: monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2e, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Academische Werkplaats	Pijler 1: monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2a, 2b en 2c, Art. 14	Ondersteunend aan de taken voor epidemiologie en beleidsadvisering. Invulling van beleid van VWS.	Collectief
Gezondheidsbevordering	Pijler 1: monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art.2, lid 2d, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief, maatwerk per gemeente in aanvullend pakket.
Infectieziektebestrijding	Pijler 2: uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
TBC	Pijler 2: uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Soa / Sense	Pijler 2: uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 2: uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m d, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD.	Overwegend maatwerk (Stevig Ouderschap is collectief maatwerk)
Reizigersvaccinatie	Pijler 2: uitvoerende taken gezondheidsbescherming	-	Ter ondersteuning van infectieziektebestrijding (voorkomen van importziekten).	Particulier

Taak	Pijler	Grondslag	Toelichting	Collectief / maatwerk
Publieke gezondheidszorg Asielzoekers	Pijler 2: uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet COA	Door COA aanbesteed bij GGD GHOR, uitvoering (kostendekkend) door GGD'en.	Collectief, in opdracht van COA
Maatschappelijke crisisondersteuning	Pijler 3: bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Niet langer een wettelijke taak. Van oorsprong een taak uit de Wet collectieve preventie, hangt samen met THZ.	Collectief
Forensische geneeskunde	Pijler 3: bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wettelijke taak van de politie	Op basis van een overeenkomst met de Nationale Politie ondergebracht bij de GGD.	Collectief, in opdracht van Nationale Politie
Lijkschouw	Pijler 3: bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet op de lijkbezorging, GR	Keuze van B&W om deze taak onder te brengen bij de GGD.	Collectief
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 3: bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m e, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD. Art. 5 lid e is verplicht onderdeel van de GGD.	Collectief
Verkennend onderzoek en horen	Pijler 3: bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg Art, 5:1	Keuze van B&W om deze taak onder te brengen bij de GGD.	Collectief, maar op factuurbasis naar rato van inwoneraantal
Inspecties kinderopvang	Pijler 4: toezicht houden	Wet kinderopvang, Art 1.61 lid 2	Op grond van de Wet kinderopvang verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Inspecties WMO	Pijler 4: toezicht houden	Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Art. 6.1	Keuze van B&W om deze toezichthoudende taak onder te brengen bij de GGD. Deze taak is nog in ontwikkeling en daarom nog niet collectief.	Maatwerk
Technische hygiënezorg	Pijler 4: toezicht houden	Wet publieke gezondheid Art, 2 lid 2f	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief

ACCOUNTANTSVERSLAG 2025

Veiligheidsregio Fryslân

20 maart 2026

Aan:

het algemeen bestuur van de
Veiligheidsregio Fryslân
T.a.v. de heer S. Buma, voorzitter
Harlingertrekweg 58
8913 HR LEEUWARDEN

Groningen, 20 maart 2026

Kenmerk:
EK/JW/FBe/1049812/006

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de Veiligheidsregio Fryslân (hierna te noemen 'de veiligheidsregio') gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 24 september 2025, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2025.

In dit verslag hebben wij de belangrijkste bevindingen en conclusies naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole opgenomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2025 van de Veiligheidsregio Fryslân.

Onze bevindingen en aanbevelingen zijn in een eerdere fase afgestemd met de directie en de auditcommissie.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de Veiligheidsregio Fryslân bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij vertrouwen er op u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. E.R. Kuik- van Wijk RA MSc

Inhoudsopgave

01

Dashboard accountantscontrole

02

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

03

Resultaat & financiële positie

04

Belangrijkste bevindingen

05

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING

Wij verstrekken bij de jaarrekening, inclusief rechtmatigheidsverantwoording, een goedkeurende controleverklaring.

- Het jaarverslag, inclusief de opgenomen informatie in de paragraaf bedrijfsvoering, is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële onjuistheden.
- De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd.
- De WNT-verantwoording, inclusief de bezoldiging gedurende de periode van non-activiteit voldoet aan de vereisten.
- Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage vastgesteld.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 2,4 miljoen

RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

- Het dagelijks bestuur heeft in de rechtmatigheidsverantwoording een totaal van € 3,4 miljoen aan afwijkingen gerapporteerd.
- De rechtmatigheidsverantwoording van Veiligheidsregio Fryslân geeft een getrouw beeld.
- Het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Fryslân heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 2% van de totale lasten en de verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 2,4 miljoen.
- De door de veiligheidsregio geconstateerde onrechtmatigheden overschrijden de verantwoordingsgrens. Hiervoor nemen wij een paragraaf ter benadrukking op in onze controleverklaring.

RESULTAAT 2025

- Op het programma gezondheid is een tekort van € 386.000, op de programma's brandweer en crisisbeheersing een overschot van respectievelijk € 1 miljoen en € 2,7 miljoen. Per saldo leidt dit tot een positief resultaat.
- Het positieve resultaat is voornamelijk het gevolg van uitstel van de bouwagenda en daarmee vrijval van kapitaallasten. Daarnaast is gekozen om de budgetten van de Extra Brede Doeluitkering Rampenbestrijding niet volledig te benutten omdat volgend jaar de uitkering met 10% wordt gekort.

(x €1.000)	2025	BEGROTING NA WIJZIGING
Saldo baten/lasten	1.863.658	-1.989.110
Mutatie reserves	1.619.807	1.989.110
RESULTAAT	**3.483.465**	**0**

ONTWIKKELINGEN

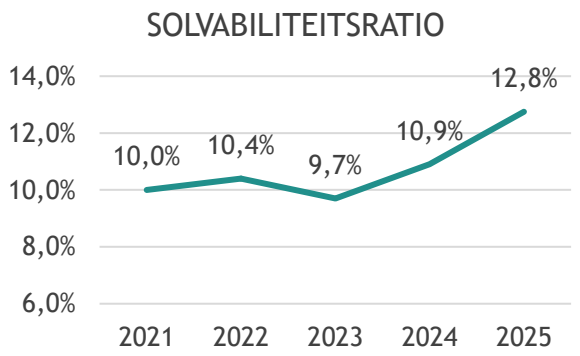
- In het boekjaar is een voorziening gevormd van €1,8 miljoen ten behoeve van een mogelijke naheffing van de Belastingdienst met betrekking tot schijnzelfstandigheid. Dit betreft een voorziening ter afdekking van een geïdentificeerd risico en de potentiële bijbehorende claim.
- De bouwagenda voor verbouw en nieuwbouw wordt opnieuw niet behaald. Deze incidentele vrijval van de kapitaallasten geven een vertekend beeld van het resultaat.
- Groot onderhoud wordt structureel doorgeschoven waardoor dit ook achterstand kent. Desalniettemin valt op dat een stijgende lijn zichtbaar is in de realisatie van de onderhoudslasten ten opzichte van de begroting. Deze stijging laat zien dat de extra aandacht die het onderwerp heeft gehad zijn vruchten afwerpt en leidt tot een meer realistische voorziening.

AANDACHTSPUNTEN 2026

Wij zien voor de Veiligheidsregio Fryslân de volgende aandachtspunten voor 2026:

- Sturing op realisatie en planning groot onderhoud in relatie tot de voorziening groot onderhoud. In 2026 wordt voor alle eigen locaties een nieuwe schouw uitgevoerd. Hierbij is een belangrijk aandachtspunt om stil te staan bij de haalbaarheid van het uit te voeren onderhoud.
- Het uitwerken van een plan voor de afbouw van de inzet van zelfstandigen binnen de forensische geneeskunde om zo de geïdentificeerde risico's inzake schijnzelfstandigheid te verkleinen.

UW FINANCIËLE POSITIE

- De solvabiliteit stijgt door toename van het eigen vermogen als gevolg van het positieve resultaat.
- De egalisatiereserve (ter afdekking van risico's) bedraagt € 3,4 miljoen en deze mag een omvang hebben van 2 tot 5% van het begrotingstotaal. Het saldo van de egalisatiereserve valt binnen deze bestuurlijke bandbreedte (2,6%).

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 Onze opdracht en controle

2.2 Strekking controleverklaring

2.1 Onze opdracht en controle (1)

Doel en object van de controle
Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de Veiligheidsregio Fryslân, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV.

Opdracht
De jaarrekening van de Veiligheidsregio Fryslân is gecontroleerd volgens de Nederlandse controlestandaarden en de afspraken in de opdrachtbevestiging van 24 september 2025. Wij hebben ook gekeken naar de consistentie van andere informatie, zoals het jaarverslag, met de jaarrekening om eventuele grote verschillen te identificeren. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Strekking van de controleverklaring
Aangezien de jaarrekening 2025 van Veiligheidsregio Fryslân aan de daaraan te stellen eisen voldoet, hebben wij hierbij een goedkeurende controleverklaring, afgegeven. Alle bevindingen uit onze controle zijn behandeld en de controle is succesvol afgerond.

Materialiteit
Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op het oordeel. Bij de controlewerkzaamheden zijn als uitgangspunt de door de algemeen bestuur vastgestelde toleranties gehanteerd.

Het algemeen bestuur heeft ons daarbij opgedragen om bij de oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van onderstaande goedkeurings- en rapporteringstoleranties.

Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en professionele oordeelsvorming is de materialiteit voor de jaarrekening vastgesteld op € 2,4 miljoen. Er is rekening gehouden met mogelijke afwijkingen die naar ons inzicht van belang zijn voor de gebruikers van de jaarrekening uit kwalitatief oogpunt. Afwijkingen boven de € 120.000 zijn daarbij gerapporteerd, evenals afwijkingen die naar ons oordeel van kwalitatief belang zijn.

Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Grondslagen financiële verslaggeving
De jaarstukken 2025 van de Veiligheidsregio Fryslân bestaan uit:
- het jaarverslag 2025 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- de jaarrekening 2025 (rechtmatigheidsverantwoording, balans met toelichtingen, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag is informatie opgenomen over ‘wat hebben we gedaan’, ‘wat hebben we bereikt’ en ‘wat heeft het gekost?’ De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

2.1 Onze opdracht en controle (2)

De materiële schattingen die onderhevig zijn aan de jaarrekening hebben wij gecontroleerd en daartoe hebben wij geen bijzonderheden aangetroffen

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeenschappelijke regeling zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2025. In 2025 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling.

Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het dagelijks bestuur en het directieteam dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het dagelijks bestuur en het directieteam toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controle-werkzaamheden uitgevoerd.

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering

De controleaanpak is gebaseerd op een gegevensgerichte en risicogerichte benadering.

Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals inkomsten vanuit de gemeenten en het Rijk, personeelskosten, investeringen en overige uitgaven. In de risicoanalyse is beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

De navolgende risico's hebben bij de accountantscontrole verhoogde aandacht gehad:

- Management override, ongebruikelijke memoriaalboekingen (significant).
- Onvolledigheid overige baten (significant).

Wij zijn onafhankelijk van de Veiligheidsregio Fryslân

Op basis van Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de 'Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten' (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij hebben geen overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening verleend.

Wij hebben de automatiseringsorganisatie van Veiligheidsregio Fryslân uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Tijdens de interim-controle hebben wij ook relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Voor de bevindingen verwijzen wij naar onze separate IT-audit rapportage ten aanzien van de geautomatiseerde gegevensverwerking. De automatiseringsorganisatie van de organisatie is daarnaast uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld.

2.2 Strekking controleverklaring

Strekking van de controleverklaring is goedkeurend

Wij hebben bij de jaarrekening 2025, inclusief SiSa-bijlage, van de Veiligheidsregio Fryslân een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Dit betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2025 als van de activa en passiva per 31 december 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording geeft een getrouw beeld en het algemeen bestuur gemaakte afspraken hierover zijn nageleefd. Er zijn geen ongecorrigeerde controleverschillen. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 120.000 rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn. Wij hebben daarom een goedkeurende controleverklaring verstrekt met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening 2025.

De besprekingen met het management en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd

Bij de planning van de jaarrekeningcontrole houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie of een risico omtrent het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Eén van de uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties met verschillende personen binnen de organisatie.

Het voorkomen en mitigeren van frauderisico's is primair de verantwoordelijkheid van het bestuur. Uit de gevoerde besprekingen met de organisatie over dit onderwerp zijn geen indicaties voor fraude gebleken.

Het is van belang om dit onderwerp regelmatig onder de aandacht te brengen en te houden, met als doel de gehele organisatie bewust te laten zijn van fraude- en corruptierisico's. Naast directe schade kan immers ook belangrijke reputatieschade optreden. Wij hebben begrepen dat in 2025 een gesprek heeft plaatsgevonden tussen de organisatie, het dagelijks bestuur en de audit commissie. In 2025 heeft de Veiligheidsregio Fryslân een frauderisicoanalyse uitgevoerd waarmee de potentiële fraudescenario's met daarbij de risicoclassificatie binnen de organisatie systematisch in kaart zijn gebracht. In 2026 staat op de agenda om een frauderesponsplan op te stellen om zo adequaat en voortvarend te handelen om schade voor de organisatie, in welke vorm dan ook, zoveel mogelijk te beperken.

Wij hebben tijdens onze controlewerkzaamheden specifiek aandacht besteed aan de veronderstelling dat er bij de opbrengstverantwoording frauderisico's bestaan. Wij hebben in onze controleverklaring melding gemaakt van de belangrijkste frauderisico's en hoe wij deze hebben geadresseerd. Tijdens de controle van boekjaar 2025 betroffen dat de volgende risico's:

- frauderisico als gevolg van het door het management doorbreken van interne beheersingsmaatregelen;
- frauderisico rondom de volledigheid van de overige baten.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de frauderisico's verwijzen wij naar onze controleverklaring 2025. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor materiële fraude(risico's) of vermoedens van materiële fraude(risico's).

3. Resultaat & financiële positie

3.1 Resultaat per programma

3.2 Uw financiële positie vergeleken

3.1 Resultaat per programma

Realisatie vs. gewijzigde begroting

Het resultaat 2025 van de Veiligheidsregio Fryslân is € 3,4 miljoen (positief) in vergelijking met de begroting na wijzigingen. Percentueel wijken de werkelijke cijfers 3% af ten opzichte van de begroting na wijzigingen (als percentage van de totale begrote lasten).

OVERZICHT REALISATIE PER PROGRAMMA 2025 in €			
Programma	Realisatie (exclusief mutaties reserves)	Begroting na wijziging	Verschil
Programma gezondheid	1.474.989	1.221.264	-253.725
Programma crisisbeheersing	-1.049.719	40.382	1.090.101
Programma brandweer	-2.288.929	727.464	3.016.393
Saldo van baten en lasten	**-1.863.659**	**1.989.110**	**-3.852.769**
Onttrekkingen reserves	-1.721.807	-2.091.110	369.303
Dotaties reserves	102.000	102.000	0
Resultaat	**-3.483.465**	**0**	**3.483.465**

De belangrijkste afwijkingen van begrotingen na wijzigen vergeleken met de realisatie zien wij terug in de programma's crisisbeheersing en brandweer. Binnen het programma crisisbeheersing is € 1,1 miljoen minder lasten besteed dan begroot en binnen het programma brandweer is dit € 2,7 miljoen. Binnen het programma brandweer is in 2025 is gestart met de eerst tranche van de uitvoering van de bouwagenda waarbij voor verschillende locaties plannen zijn opgesteld en uitgevoerd. De bouwagenda kent echter vertraging. Hierdoor zijn de kapitaallasten vrijgevallen en ontstaat een incidenteel voordeel op de kapitaallasten, vanaf 2026 is dit verwerkt in de kadernota en begroting.

Daarnaast is binnen het programma brandweer en crisisbeheersing terughoudend omgegaan met de inzet van Extra Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR). Deze uitkering wordt vanaf 2026 met 10% gekort en daarom is ervoor gekozen om de huidige budgetten niet volledig te benutten.

Ten opzichte van vorig jaar is het tekort in het programma gezondheid gestegen met € 120.000. Als gevolg van de structurele tekorten in dit programma is een bestuurlijke opdracht gegeven om te onderzoeken hoe hiermee omgegaan kan worden. De bestuurscommissie heeft de keuze gemaakt voor een taakherschikking en daarnaast zal een verhoging van de gemeentelijke bijdrage plaatsvinden zodat de tekorten kunnen worden gedekt.

3.2 Uw financiële positie vergeleken

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden geschetst van de financiële positie van de Veiligheidsregio Fryslân. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie.

De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie. Hieronder vindt u een andere toelichting op de ratio's van uw gemeenschappelijke regeling.

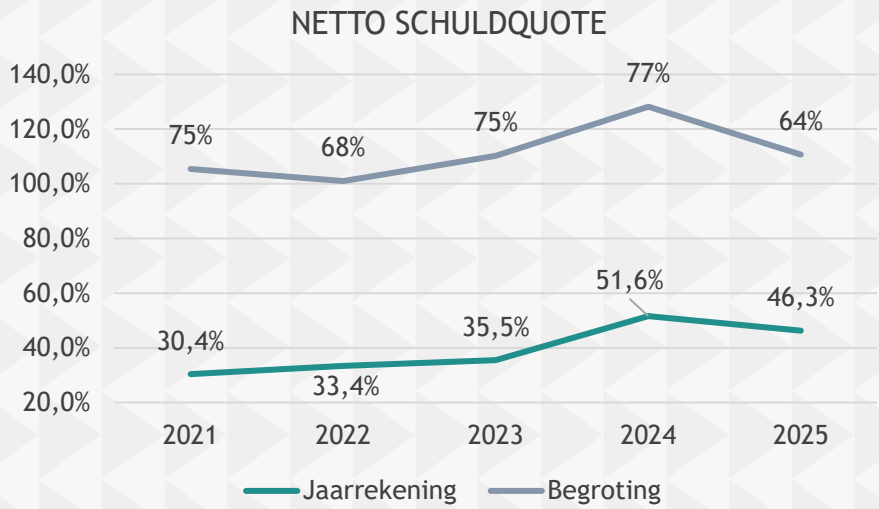
Netto schuldquote

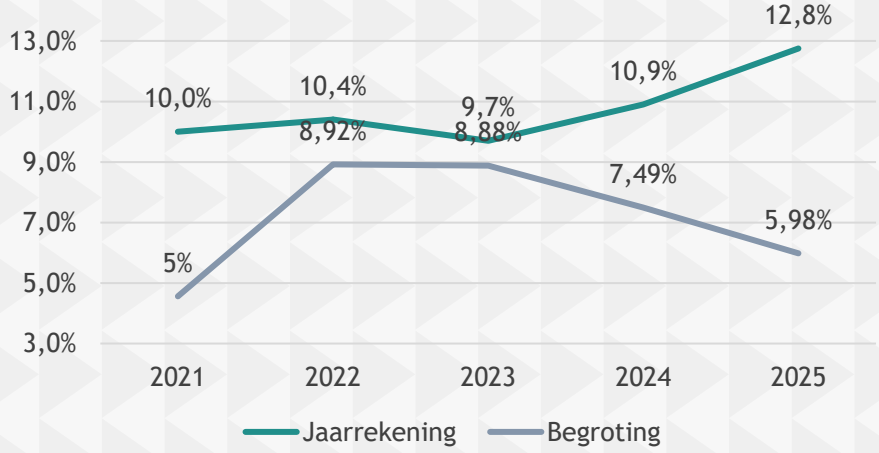
De netto schuldquote bedraagt 46,3%. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. De daling wordt veroorzaakt door het aantrekken van een nieuwe lening in 2025 van €10 miljoen. De netto-schuldquote is lager dan begroot (64,41%) omdat vanwege uitgestelde investeringen minder kapitaal is aangetrokken.

Solvabiliteit

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2025 12,8%. Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de Veiligheidsregio Fryslân in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen.

De reserves van de Veiligheidsregio Fryslân bestaan uit een egalisatiereserve en een aantal bestemmingsreserves. De egalisatiereserve (ter afdekking van risico's) bedraagt € 3,4 miljoen, dit betreft 2,6% van het begrotingstotaal, hiermee wordt voldaan aan de bestuurlijke bandbreedte (tussen 2 en 5% van het begrotingstotaal). De overige bestemmingsreserves zijn bestemd voor specifieke, geplande bestedingsdoeleinden.

4. Belangrijkste bevindingen

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording

4.2 BBV, WNT en SiSa

4.3 Belangrijke schattingsposten

4.4 Overige aanbevelingen en bevindingen voor 2025

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording (1)

Status wijziging wet- en regelgeving

Naar aanleiding van de wijzigingen in het BBV wijzigt vanaf boekjaar 2025 het maximum van de door het algemeen bestuur vastgestelde verantwoordingsgrens naar 2% (was 3%). De omvangsbasis van de verantwoordingsgrens wijzigt naar de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves. In september 2025 is de kadernota rechtmatigheid geactualiseerd. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De verantwoordingsgrens valt vanaf 2025 binnen de bandbreedte van 0% tot 2% van de totale lasten van de veiligheidsregio. Dit was tot en met 2024 binnen de bandbreedte van 0% tot 3%.
- Het percentage voor de verantwoordingsgrens geldt vanaf 2025 voor de rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden samen. Tot en met 2024 gold het percentage van de verantwoordingsgrens afzonderlijk voor rechtmatigheidsfouten en voor onduidelijkheden.
- Vanaf 2025 geldt dat de omvangbasis voor het percentage van de verantwoordingsgrens de lasten van de veiligheidsregio exclusief toevoegingen aan de reserves is. Tot en met 2024 was dit inclusief toevoegingen aan de reserves.

Strekking van de rechtmatigheidsverantwoording van de Veiligheidsregio Fryslân

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en de verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 2,4 miljoen. Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording stelt het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân vast dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 3,4 miljoen bedraagt. Dit bestaat volledig uit onrechtmatigheden vanuit het voorwaardencriterium (2024: € 562.500). Deze onrechtmatigheid bestaat voornamelijk uit nieuwe onrechtmatigheidsfouten (€ 3.011.000) en voor een beperkt deel uit doorlopende fouten vanuit voorgaande jaren (€ 428.000). De meeste nieuwe onrechtmatigheidsfouten zijn gerelateerd aan de inzet van externe inhuur, deze onrechtmatigheden lopen door in 2026. De door het dagelijks bestuur gerapporteerde afwijkingen kunnen als volgt worden samengevat:

BEVINDINGEN IN HET KADER VAN RECHTMATIGHEID				
Onrechtmatigheden	Acceptabel (in €)	Niet-acceptabel (in €)	Totaal afwijkingen (in €)	Onduidelijkheden (in €)
Voorwaardencriterium		3.439.000	3.439.000	0
TOTAAL	**0**	**3.439.000**	**3.439.000**	**0**
Verantwoordingsgrens (2%)	2.400.000			

4.1 Rechtmatigheidsverantwoording (2)

Rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening geeft een getrouw beeld

Het is onze rol om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2025 van de Veiligheidsregio Fryslân te controleren. Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening een getrouw beeld geeft. Onze controle richt zich op het bepalen of de opsomming van de onrechtmatigheden door dagelijks bestuur toereikend is onderbouwd. Voor de SiSa-bijlage heeft het dagelijks bestuur negen rechtmatigheidscriteria in acht genomen. Hierbij stellen wij vast of de rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld in overeenstemming met de afspraken die gemaakt zijn tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Deze afspraken zijn vastgelegd in het normenkader van de Veiligheidsregio Fryslân, dat d.d. 10 juli 2025 door het algemeen bestuur is vastgesteld, en de financiële verordening.

Bij de uitvoering van onze werkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de organisatie toereikende werkzaamheden heeft uitgevoerd om de opsomming van de onrechtmatigheden in de rechtmatigheidsverantwoording te onderbouwen.

De paragraaf bedrijfsvoering is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële afwijkingen

De paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van het jaarverslag. Wij hebben deze paragraaf gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of deze paragraaf materiële afwijkingen bevat. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Op grond van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de paragraaf bedrijfsvoering verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat.

4.2 BBV, WNT en SiSa

1/2

Veiligheidsregio Fryslân leeft de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) na.
Wij hebben vastgesteld dat Veiligheidsregio Fryslân de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd. Wij hebben vastgesteld, op grond van de verkregen informatie in onze controle, dat de jaarrekening en het jaarverslag verenigbaar zijn en voldoen aan de eisen in de BBV voor de vorm en inhoud van het jaarverslag.

Wel hebben wij enkele aanbevelingen waarmee de informatiewaarde van het jaarverslag vergroot kan worden
Het jaarverslag biedt informatie over de realisatie ten opzichte van de uitgangspunten van het beleid. In de basis is de kwaliteit van het jaarverslag voldoende. Hieronder een aantal observaties:

- In de programma's ontbreekt een koppeling tussen de belangrijkste speerpunten zoals opgenomen in de begroting en het resultaat op deze speerpunten. De verantwoording is hoofdzakelijk beschrijvend van aard en bevat beperkt kwantitatieve indicatoren. De thema's in de jaarrekening zijn daarnaast niet volledig consistent met de begroting. De informatiewaarde van het jaarverslag kan verhoogd worden door beter aan te sluiten op de begroting, wij adviseren hier in combinatie met de nieuwe meerjarenkoers meer aandacht aan te besteden in de volgende P&C cyclus.
- In het jaarverslag is een samenvattend overzicht opgenomen per programma met de realisatie. Daarnaast worden de activiteiten tekstueel toegelicht. Het inzicht voor de lezer kan nog verbeterd worden door de activiteiten in tabelvorm inclusief begrote en werkelijke lasten te presenteren.
- Voor het onderdeel 'Duurzaamheid' geldt dat er diverse activiteiten en indicatoren zijn opgenomen. Dit biedt een goede basis. Een mogelijke vervolgstap is dat indicatoren worden vertaald naar de begroting en hierover wordt verantwoord in de P&C-cyclus.

De paragraaf 'Bedrijfsvoering' kan meer inzicht bieden in frauderisico's en -gevallen
In onze controleverklaring hebben wij gerapporteerd over de risico-inschatting, onze verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude. Wij hebben geconstateerd dat het fraudeonderwerp nog niet terug komt in de paragraaf 'Bedrijfsvoering', terwijl de Veiligheidsregio Fryslân afgelopen jaar goede stappen heeft gezet op het gebied van beheersing van fraude, waaronder een frauderisicoanalyse en er wordt gewerkt aan een frauderesponsplan. Door deze toelichting op te nemen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering' wordt inzicht gegeven in de ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan op het gebied van fraude en de beheersing hiervan.

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft beknopt inzicht in het vermogen om risico's uit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen
Naast het onderwerp fraude hebben wij in onze controleverklaring gerapporteerd over het vermogen van Veiligheidsregio Fryslân om risico's uit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Veiligheidsregio Fryslân heeft in de paragraaf 'Weerstandscapaciteit Veiligheidsregio Fryslân' een beschrijving van de risico's en de totstandkoming en omvang van het weerstandsvermogen opgenomen. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing kan versterkt worden door van de risico's ook een inschatting op te nemen van kans x impact en ook de confrontatie met hoeveel vermogen hiervoor aangehouden moet worden (door veiligheidsregio dan wel de gemeenten).

4.2 BBV, WNT en SiSa

2/2

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor de veiligheidsregio geldt dat de leden van het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur, de directeur veiligheid en de directeur gezondheid als topfunctionarissen worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2025 niet meer bedragen dan € 246.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.

In het boekjaar 2025 is één van de topfunctionarissen uit dienst getreden. Wij hebben vastgesteld dat de bezoldiging die uit hoofde van non-activiteit is verkregen lager is dan de maximale vergoeding. De veiligheidsregio heeft geen verlofregistratie bijgehouden voor de topfunctionaris. De conclusie voor non-activiteit is dan ook getrokken op basis van een reconstructie van de functievervulling tot einde dienstverband. Wij adviseren om een verlofregistratie bij te houden, zodat er geen onduidelijkheden bestaan rondom non-activiteit. Wij hebben begrepen dat inmiddels het proces rondom verplichtingen en administratie van WNT-topfunctionarissen is aangescherpt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2025 van de Veiligheidsregio Fryslân niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2025 van de Veiligheidsregio Fryslân voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening 2025 genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2025. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens hoofdstuk 5.

4.3 Belangrijke schattingsposten

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening, is dat het dagelijks bestuur schattingen moet maken. Bepaalde schattingen kennen een (additionele) schattingsonzekerheid en zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en doordat zij een hoge mate van schattingsonzekerheid vertonen. Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de oordeelsvormingen en besluiten van het dagelijks bestuur bij het maken van de schattingen beoordeeld op indicaties voor mogelijke tendenties.

In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt weergegeven of wij de schatting als voorzichtig, neutraal of optimistisch hebben aangemerkt.

POST IN DE JAARREKENING	BEDRAG (x € 1.000)	BEOORDELING HUIDIG BOEKJAAR
Voorziening FLO	6.886	Voorzichtig
Voorziening groot onderhoud	2.526	Voorzichtig
Voorziening IKB- en spaarverlof	1.619	Neutraal
Voorziening claims	1.800	Voorzichtig

In hoofdstuk 4.4 komen alle schattingsposten terug met een toelichting.

4.4 Bevindingen jaarrekening

Voorziening groot onderhoud (1/2)

Voor de voorziening groot onderhoud is in 2022 een schouw uitgevoerd. Hierbij zijn alle locaties van de veiligheidsregio beoordeeld op benodigde onderhoudswerkzaamheden voor de komende 30 jaar en welke kosten dit naar verwachting met zich meebrengt. Op basis hiervan is een jaarlijkse (gemiddeld benodigde) dotatie aan de voorziening bepaald. Hiermee wordt bereikt dat de lasten voor het groot onderhoud jaarlijks hetzelfde niveau hebben.

Uit het verloop van de voorziening in 2025 is gebleken dat, net als in voorgaande jaren, de uitgaven voor groot onderhoud achterblijven bij de geplande werkzaamheden. Desalniettemin valt wel op dat er een stijgende lijn zichtbaar is in de realisatie. Deze stijging laat zien dat de extra aandacht die het onderwerp in de afgelopen jaren heeft gehad zijn vruchten afwerpt. In de navolgende tabel is dit cijfermatig inzichtelijk gemaakt.
2021 en 2022 zijn uitzonderingsjaren vanwege COVID-19 waardoor als gevolg van krapte op de afdeling vastgoed, alleen het noodzakelijke onderhoud werd uitgevoerd.

Het onderhoud dat niet gerealiseerd is, wordt uitgesteld naar de komende jaren. Uit onze werkzaamheden blijkt dat doorgeschoven onderhoud niet structureel wordt uitgevoerd in het jaar waarnaar het is doorgeschoven. Hierdoor ligt de realisatie achter op de planning. Het cijfermatige beeld van de afgelopen drie jaren (exclusief COVID-19 periode) is dat van het geplande onderhoud ongeveer 70% wordt uitgevoerd en 30% niet. Wel zien wij de positieve ontwikkeling terug dat dit jaar meer onderhoud is uitgevoerd van het gepland onderhoud ten opzichte van de afgelopen jaren.

Wij merken op dat het onderhoud niet wordt uitgevoerd door krapte bij de uitvoerders die het onderhoud moeten uitvoeren. In het huidige onderhoudsplan is geen rekening gehouden met de uitvoerbaarheid van het uit te voeren onderhoud maar wordt enkel een schatting gemaakt voor het noodzakelijke onderhoud in de komende jaren.

Om in te control te komen ten aanzien de onderhoudsvoorziening en het uit te voeren onderhoud heeft de Veiligheidsregio Fryslân de nodige verbeteringen doorgevoerd. De rollen binnen de organisatie zijn aangescherpt. Daarnaast keert dit onderwerp terug in de MARAP, waardoor op directieniveau ook aandacht is voor het onderhoud.

Hierdoor heeft de Veiligheidsregio Fryslân een mooie verbeterslag gemaakt om in control te komen ten aanzien van de onderhoudsvoorziening en het geplande onderhoud te kunnen realiseren en afwijkingen tijdig te constateren.

Onttrekkingen groot onderhoud (x € 1.000,-	2025	2024	2023	2022	2021
Gepland onderhoud o.b.v. MJOP (exclusief doorgeschoven onderhoud)	527.083	287.107	545.970	347.466	353.361
Gerealiseerd onderhoud	416.271	192.879	328.154	106.919	283.882
Verschil (€)	**110.812**	**94.228**	**217.816**	**240.547**	**69.479**
Realisatie %	**79%**	**67%**	**60%**	**31%**	**80%**
Doorgeschoven onderhoud naar desbetreffend jaar:	182.187	23.837	558.259	12.565	15.985

4.4 Bevindingen jaarrekening

Voorziening groot onderhoud (2/2)

Voor 2026 staat een nieuwe schouw gepland en zal op basis hiervan de voorziening worden herijkt. Wij adviseren om bij het plannen van de uitvoering de ervaringen van afgelopen jaren te betrekken en tijdig zaken uit te zetten op de markt. Door rekening te houden met de uitvoerbaarheid van het onderhoud, zal dit bijdragen aan een betrouwbaardere schatting ten aanzien van het geplande groot onderhoud en de voorziening hiervan.

In de huidige onderhoudsvoorziening is een raming opgenomen van 27 jaar. Dit is een relatief lange periode. Een dergelijk lange periode is niet goed te overzien, waardoor de schattingsonzekerheden groter worden. Wij adviseren om bij de uit te voeren schouw een kortere planningsperiode aan te houden om zo de schattingsonzekerheid te verkleinen.

Investeringsplanning

In de jaarrekening valt op dat sprake is van afwijkingen ten opzichte van de begroting ten aanzien van de (geplande) investeringen. Voor investeringen wordt een raming opgesteld en deze investeringen leiden niet direct tot een last, maar worden geactiveerd op de balans.

Wel geldt dat investeringen leiden tot kapitaalslasten (rente en afschrijving) in de begroting. De realiteit is dat het werkelijke investeringsniveau lager ligt dan wat begroot is. Hierdoor is sprake van lagere kapitaalslasten.

De afwijking van de rentelasten ten opzichte van de begroting wordt teruggestort aan de gemeenten, dit is in overeenstemming met de financiële verordening. In 2025 is sprake van een terug storting van € 827.000 (2024: € 332.000). Hieruit blijkt dat in 2025 een groter verschil aanwezig is tussen de begrote kapitaallasten en werkelijke kapitaallasten dan in 2024.

Voor de langere termijn is sprake van financiële risico's, omdat de bouwkosten mogelijk nog verder stijgen, waardoor investeringen hoger kunnen uitvallen.

Het opstellen van een betrouwbare (en haalbare) investeringsbegroting en bouwagenda in relatie met de reguliere begrotingscyclus is een punt waar de veiligheidsregio zich op kan verbeteren. Dit is verwerkt middels een bijgestelde planning in de begroting 2026.

Voorziening spaaruren IKB

In de CAR(-UWO) Veiligheidsregio's is opgenomen dat medewerkers IKB spaaruren opbouwen. Daarnaast kan gebruik worden gemaakt van de regeling verlofsparen. De voorziening is opgesteld op basis van het aantal gespaarde uren, vermenigvuldigd met het uurloon inclusief sociale lasten. Bij de controle van de spaaruren IKB voorziening zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

Kwalificatie van arbeidsrelaties (Wet DBA)

Het totaal aan inhuur derden bij de veiligheidsregio is € 10,3 miljoen (2024: € 7,8 miljoen). Een deel van deze groep kwalificeert mogelijk als schijnzelfstandige. Dit betekent dat op basis van wet- en regelgeving eigenlijk sprake is van een aanstelling.

Sinds de introductie van de Wet DBA in 2016 was sprake van een handhavingsmoratorium. Dit betekent dat de Belastingdienst niet controleert en handhaaft op het bestaan van een dienstbetrekking, tenzij sprake is van kwaadwillendheid. Sinds 1 januari 2025 is het handhavingsmoratorium vervallen en gaat de Belastingdienst weer volledig handhaven. Er kunnen dus naheffingsrisico's ontstaan.

Ook kunnen zelfstandigen die eigenlijk werknemer zijn vorderingen instellen op grond van arbeidsrechtelijke verplichtingen en kunnen verplichte pensioenregelingen leiden tot pensioenvorderingen.

Om dergelijke risico's te voorkomen is het voor organisaties die zelfstandigen inhuren van belang om de huidige inhuur van zelfstandigen en het inhuurproces onder de loep te nemen. Wij hebben vernomen dat de Veiligheidsregio Fryslân werkt aan een expliciet plan van afbouw voor de inzet van zelfstandigen.

4.4 Bevindingen jaarrekening

Er wordt erkend dat dit in de praktijk zorgt voor een complexe situatie waardoor het afbouwen meerdere jaren kan duren. Het per direct beëindigen van de inzet van zelfstandigen zou leiden tot het wegvallen van essentiële publieke dienstverlening en is daardoor gevoelig voor maatschappelijke belangen en continuïteit van de dienstverlening. Het streven is om op termijn aan te sluiten bij een landelijke samenwerkingsvorm van dienstverlening voor forensische geneeskunde, waarmee de afhankelijkheid van zelfstandigen zal afnemen. Hieruit blijkt dat de Veiligheidsregio Fryslân werkt aan een structurele verbetering ten aanzien van de inhuur van zelfstandigen en het inhuurproces veranderd.

Risicovoorziening
In de jaarrekening is een nieuwe voorziening gevormd van € 1,8 miljoen. Deze voorziening heeft betrekking op een verwachte claim als gevolg van een situatie die naar voren is gekomen in 2025. De voorziening is gevormd vanuit een bestaande verplichting die ontstaan is in het verleden.

In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij hierop de volgende werkzaamheden uitgevoerd:
- Vaststellen of het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen plaats zal vinden (meer dan 50% kans).
- Controleren van de uitgangspunten en de betrouwbaarheid van de schatting.

Het management verwacht dat een uitstroom van middelen plaats zal vinden. Deze verwachting is gebaseerd op één vergelijkbaar geval, waarbij de uitstroom van middelen nóg niet heeft plaatsgevonden, maar wel verwacht wordt. Wij hebben deze verwachting gecontroleerd met de onderliggende controledocumentatie en stellen vast dat voor de afwikkeling van de verplichting een uitstroom van middelen waarschijnlijk is.

Om de betrouwbaarheid van de schatting vast te stellen hebben wij inlichtingen en controledocumentatie verkregen van het management. Bij het maken van de schatting heeft het management de verschillende elementen van de claim beoordeeld en op basis hiervan bepaald wat de mogelijke omvang is.

Dit is per situatie beoordeeld waarbij rekening is gehouden met vergelijkbare gevallen. Het management heeft op basis hiervan een voorzichtige schatting gemaakt. Op basis van onze uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat dit de beste schatting van het management is en dat deze betrouwbaar tot stand is gekomen.

De risicovoorziening is gevormd op basis van de op dit moment beschikbare informatie en de beste inschatting van het management.
In het komende jaar kunnen nieuwe of andere ontwikkelingen aanleiding geven tot een herbeoordeling van de hoogte van de voorziening. Wij adviseren het bestuur om de onderliggende risico's en relevante ontwikkelingen nauwlettend te blijven monitoren en eventuele nieuwe inzichten tijdig te verwerken in de waardering van de voorziening.

5. Bijlagen

Bevindingen SiSa-bijlage

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De Veiligheidsregio Fryslân heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen:

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2025 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

STREKKING CONTROLEVERKLARING 2025	
Strekking controleverklaring getrouwheid (jaarrekening)	Goedkeurend
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (SiSa-bijlage)	Goedkeurend

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)			
H29	Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en			
H29B	Regeling specifieke uitkering versterking GGD’en (Sisa tussen medeoverheden)			
H33	Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie			

Een ǝɹǝpuɐ kijk op waarde